AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OP
KATEDRA OBRONY POWIETRZNEJ

~~Do użytku służbowego~~

Egz. Nr 1

Płk dr inż. Krzysztof KOLIŃSKI

PLANOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH W SIŁACH POWIETRZNYCH „PLAN SP-1"

(Studium operacyjne)

WARSZAWA 1997

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OP
KATEDRA OBRONY POWIETRZNEJ

~~Do użytku służbowego~~

Egz. Nr 1

Płk dr inż. Krzysztof KOLIŃSKI

PLANOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH W SIŁACH POWIETRZNYCH „PLAN SP-1"

(Studium operacyjne)

WARSZAWA 1997

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ
KATEDRA OBRONY POWIETRZNEJ

~~Do użytku służbowego~~
Egz. nr ... 1

Płk dr inż. Krzysztof KOLIŃSKI

PLANOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH W SIŁACH POWIETRZNYCH
„PLAN SP-1"

(Studium operacyjne)

WARSZAWA 1997 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP

Podjęcie tematu jest wynikiem osobistych zainteresowań autora oraz zaistnienia szeregu czynników będących konsekwencją przekształceń ustrojowych naszego państwa, a także ogólnie akceptowalnych poglądów na rolę i miejsce Rzeczpospolitej Polskiej w Europie XXI wieku.

W nowych warunkach, wynikających z transformacji ustrojowej i zmieniającego się polityczno - militarnego otoczenia RP wymagane jest inne podejście do roli i zadań systemu obronnego - w tym do obrony powietrznej RP. Jednoznacznie określony kierunek integrację ze strukturami NATO oraz ogólny harmonogram jej realizacji, determinuje konieczność podjęcia szeregu działań reorganizujących w systemie SP RP.

Jednym z najważniejszych problemów do rozważań to osiągnięcia w perspektywie najbliższych lat interoperacyjności naszych SP z ich odpowiednikami w państwach NATO, w zakresie planowania działań bojowych.

Próba odpowiedzi na pytanie: jakie są zasadnicze różnice w stosowanych rozwiązaniach w procesie planowania w SP RP a NATO oraz drogą jakich zmian można osiągnąć interoperacyjność w tym zakresie leży u podstaw niniejszego opracowania.

Wychodząc z założenia, że proces planowania w ujęciu funkcjonalnym jest składową dowodzenia, analizowano go w dowiązaniu do systemu dowodzenia w którym to jest on realizowany.

Pod określeniem systemu dowodzenia przyjęto rozumieć uporządkowaną całość złożona z organów oraz technicznych i metodologicznych środków dowodzenia, rozmieszczonych na stanowiskach dowodzenia wszystkich szczebli organizacyjnych SZ i realizujących procesy informacyjno - decyzyjne, niezbędne do osiągnięcia celów walki (operacji).

Takie podejście pozwoliło na dowiązanie poszczególnych przedsięwzięć (czynności) - realizowanych w procesie planowania - do odpowiednich elementów struktur funkcjonalno - organizacyjnych systemów dowodzenia, a poprzez to umożliwiło określenie niezbędnych, równoległych zmian tego systemu i procedur dowodzenia na drodze dostosowywania się naszych SP do standardów sił powietrznych państw NATO.

1. PODSTAWY METODOLOGICZNE

1.1. Istota i cel badań

Istotą podjętych badań jest doskonalenie (usprawnienie) „jednego z najważniejszych zadań spoczywających na organach dowodzenia w procesie przygotowania działań bojowych"[1] - planowania działań bojowych.

Doskonalenie (usprawnienie) procesu planowania działań bojowych rozumiane jest tu jako czynienie go doskonalszym, efektywniejszym oraz spójnym ze standardami NATO.

Planowanie jaka część (jedna z funkcji) procesu dowodzenia realizowany przez organa dowodzenia w systemie dowodzenia dlatego też jego charakter (przebieg) zależy bezpośrednio od struktury funkcjonalno - organizacyjnej tego systemu. Doskonalenie planowania działań SP może więc obejmować działania usprawniające funkcjonowanie w tym zakresie całego systemu dowodzenia, bądź też jego wybranych elementów lub też więzi zadaniowo - informacyjnych pomiędzy poszczególnymi organami dowodzenia.

Działania usprawniające w sferze struktury funkcjonalnej dotyczyć powinny przede wszystkim: dążność do coraz większego wykorzystywania procedur NATO na wszystkich szczeblach dowodzenia; zmniejszanie czasu realizacji procesów planistycznych poprzez ich automatyzację i dokładne, logiczne ustalenie zakazów kompetencji dla poszczególnych szczebli systemu.

Działania usprawniające struktury organizacyjne dotyczyć powinny zmian umożliwiających zmiany wewnątrz elementów systemu dowodzenia co w konsekwencji pozwolić ma realizacji w procesie dowodzenia SP, ogólnej zasady dowodzenia obowiązującej w NATO. Jest to zasada **scentralizowanego planowania** i kontroli działań oraz zdecentralizowanej ich realizacji przez podległe siły. Spełnienie tego wymogu w procesie dowodzenia jest uznawane za kluczowy czynnik zapewniający efektywność działania Sił Zbrojnych NATO[2].

---

[1] Regulamin pracy organów dowodzenia w Siłach Zbrojnych - Sztab Gen. WP 1996 r., s. 35.
[2] Military Nanagement, vol. V. Institute of Extended Studies, AFB Gunter, Alabama, USA 1987 r.

Głównym celem badań jest opracowanie zakresu potrzebnych zmian w obecnie funkcjonującym w SP RP procesie planowania działań bojowych w ramach osiągania interoperacyjności z armiami NATO.

Jako cele cząstkowe przyjęto:

1. Zidentyfikować proces planowania działań bojowych w Siłach Powietrznych RP i określić stan aktualnych rozwiązań na szczeblu operacyjno i operacyjno - taktycznym.
2. Zidentyfikować procesy planowania działań bojowych w armiach państw NATO i określić stan aktualnych rozwiązań.
3. Ustalić i opracować podobieństwa i różnice w zrozumieniu idei i przebiegu procesów planowania w SP RP i państwach NATO.
4. Określić zakres potrzebnych zmian w procesie planowania działań bojowych SP RP niezbędnych do osiągnięcia interoperacyjności z SP państwa NATO.

1.2. Problemy badawcze

Sprecyzowanie problemów badawczych wymaga przyjęcie następujących założeń:

1. Badania ogranicza się do struktur funkcjonalnych i organizacyjnych szczebla operacyjnego i operacyjno - taktycznego (w NATO - taktycznego - CAOC).
2. Trwający od 1990 roku (nie zakończony) proces restrukturyzacji SZ RP powoduje, że wiele czynników determinujących system obrony państwa, kształt i funkcjonowanie SZ RP oraz wynikające stąd miejsce i rola systemu OP RP, nie zostały ostatecznie sprecyzowane. Dlatego w analizie systemu dowodzenia SP zostaną przyjęte przewidywania (na podstawie publikowanych planów) rozwiązania dotyczące ogólnej struktury organizacyjnej sił powietrznych w SZ RP oraz zmian dotyczących operacyjno - taktycznego szczebla dowodzenia tworzenie na bazie obecnych KOP w perspektywie dwóch lat korpusów Sił Powietrznych realizujących tak zadania defensywne jak i ofensywne.

Główny problem badawczy: Jakie działania usprawniające należy podjąć dla osiągnięcia integracji procesów planowania działań bojowych w Siłach Powietrznych Rzeczypospolitej Polskiej i Siłach Powietrznych państw NATO?

Cząstkowe problemy badawcze:

1. Jaki jest obecnie przyjęty normatywnie proces planowania działań bojowych w SP RP w kontekście strukturalnym i funkcjonalnym?
2. Jak wyglądają standardy NATO w odniesieniu do procesu planowania działań bojowych w SP?
3. W czym wyrażają się podobieństwa i różnice w realizacji procesów planowania działań bojowych w SP RP i NATO?
4. Jakie zakres zmian w strukturach funkcjonalnych systemu dowodzenia oraz w obecnie wykorzystywanych procedurach należy dokonać aby uzyskać interoperacyjność w tym zakresie z Siłami Powietrznymi państwa NATO?

Przedmiot i obszar działań

Założone cele i problemy badacze określają przedmiot badań, którym proces planowania działań bojowych realizowany w systemie dowodzenia SP RP, a także w systemach dowodzenia wybranych państw NATO.

W toku badań szczególną uwagę przewiduje się skupić na:

- studiowaniu i analizie prac naukowych;

- studiowaniu i analizie literatury specjalistycznej (regulaminy, instrukcje, podręczniki, biuletyny informacyjne, czasopisma wojskowe itp.) polsko i angielsko języcznej;

- studiowanie i analiza wniosków z ćwiczeń i treningów sztabowych szczebla centralnego oraz WLOP w odniesieniu do realizacji procesów planowania działań bojowych;

- analizie wniosków z ćwiczeń dowódczo - sztabowych realizowanych według procedur NATO tak w AON jak i wojskach („ORLI SZPON 1997"), w których autor osobiście brał czynny udział;

- studiowanie i badanie rozwiązań w zakresie planowania działań bojowych w NATO zawartych w natowskich regulaminach (AAP-6, ATP-33).

Zakres problemów badawczych i realizacja procesu badawczego zgodnie z przyjętym celem, powinny sprzyjać nadaniu pracy cech poznawczych (opracowania teoretycznego - studium operacyjnego) oraz praktycznych.

1.3. Hipoteza robocza

Obecny kształt procesu planowania działań bojowych w SP RP zawarty w obowiązujących dokumentach normatywnych nie zapewnia osiągnięcia interoperacyjności z armiami NATO w tym zakresie.

Konieczne jest dostosowanie procedur dowodzenia obowiązujących w naszych SP do standardów NATO. Dostosowywanie to nie powinno polegać na całkowitej negacji wszystkich dotychczas stosowanych rozwiązań w tym zakresie i przyjęciu w pełnym zakresie wzorców NATO. Przyjęte rozwiązania powinny uwzględnić w miarę możliwości specyfikę naszych sił zbrojnych, nasze tradycje narodowe oraz dotychczasowe doświadczenia i dorobek nauk wojskowych.

Jest to zgodnie z zasadami funkcjonującymi w niektórych państwach sojuszu NATO, gdzie ogólne normy postępowania określają ściśle standardy NATO jednak wypełnienie ich konkretną treścią w znacznej mierze jest w gestii narodowej.

1.4. Metody badawcze

Obiektem badań jest podsystem dowodzenia funkcjonujący w systemie obrony powietrznej (SP). Determinuje to konieczność stosowania systemowych metod badawczych.

Podstawową metodą umożliwiającą ocenę działania podsystemu dowodzenia w zakresie realizacji procesu planowania działań bojowych jest analiza systemowa.

Podjęcie i analiza systemowa pozwoliła:

1. Rozpatrywać system dowodzenia jako złożony i celowo działający system.

2. Badać system dowodzenia SP, w odniesieniu do realizacji funkcji planistycznych, przy uwzględnieniu jego związków z otoczeniem.
3. Ustalić wymagania jakie w zakresie realizacji procesów planowania działań bojowych w SP stawiają przyjęte założenia osiągnięcia w perspektywie kilku lat interoperacyjności systemów obrony powietrznej RP i NATO.
4. Określić kierunki, zakresy i zadania zabezpieczenia osiągnięcia założonego celu.

Ponadto w procesie badań nad usprawnieniem procesu planowania działań bojowych w SP zastosowano inne metody, a mianowicie m.in. analizy diagnostycznej; systemy: obserwacji naukowej, badania opinii i inne.

Analiza diagnostyczna należy do podstawowych technik systemowych służących przede wszystkim do projektowania systemów organizacyjnych, ale także systemów ekonomicznych czy informacyjnych.

Zastosowanie w procesie badań metody analizy diagnostycznej pozwoliła:

1. Dokonać rejestracji dotychczasowego stanu to znaczy ustalić elementy podsystemu dowodzenia i istotnych związków między nimi (jako ogniw w obiegu informacji planistycznej) tak w odniesieniu do SP RP jak i SP NATO.
2. Ustalić odstępstw stanu obecnego realizacji procesu planowania w SP RP od pożądanego, to znaczy ustalenie które i w jakim zakresie wymagania (warunki) są spełnione oraz określenie kierunków i zakresów działań usprawniających.
3. Określenie stanu posiadanego czyli opracowaną koncepcję rozwiązań usprawniających w zakresie funkcjonalnym i organizacyjnym.

Metody syntezy, w porównaniu z porównywaniem i uogólnianiem, buła konieczna do formułowania końcowych wniosków w oparciu o uzyskane dane w wyniku stosowania analizy systemowej i diagnostycznej.

Materiałem badawczym, metody obserwacji pośredniej były:

- opracowania dotyczące przebiegu konfliktów lokalnych oraz materiały zespołów badawczych uczestniczących w ćwiczeniach,

zaś metody obserwacji bezpośredniej:

- własne oceny i analizy realizowanych procesu planowań w ćwiczeniach dowódczo - sztabowych i ćwiczeń z wojskami WLOP oraz ćwiczeń polsko - amerykań-

skich (ORLI SZPON-97) i ćwiczeń prowadzonych ze słuchaczami Akademii Dowodzenia w Hamburgu (1997 r. - maj).

Metoda ta pozwoliła, w znacznym stopniu, na weryfikację wniosków i ocen formułowanych w procesie teoretycznych rozważań.

1.5. Organizacja badań

I etap - Planowanie działań bojowych w siłach powietrznych

Cel - Identyfikacja procesów planowania działań bojowych w Siłach Powietrznych RP oraz wybranych państwach NATO.

Cele cząstkowe:

- przyjęcie metod badawczych do rozwiązania poszczególnych problemów;
- identyfikacja systemów dowodzenia SP RP w odniesieniu do realizacji procesu planowania działań bojowych na szczeblu operacyjnym i taktyczno - operacyjnym.

Termin: 01.02 - 30.11. 1997 r.

II etap - Kierunki integracji planowania działań bojowych w SP RP i NATO

Cel - Określenie zakresu potrzebnych zmian w procesie planowania działań bojowych w SP RP.

Cele cząstkowe:

- ustalenie i skwantyfikowanie podobieństw i różnic w zrozumieniu idei i przebiegu procesów planowania w SP RP i państwach NATO;
- określenie kierunków, obszarów i zadań usprawniających funkcjonowanie systemu dowodzenia SP RP w zakresie planowania działań bojowych.

Termin: 30.11.1997 - 10.11.1998.

2. IDENTYFIKACJA PROCESU PLANOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

Z każdym działaniem zespołowym wiąże się nierozłącznie pojęcie kierowania. Najczęściej przyjmuje się, że "kierowanie polega na oddziaływaniu podmiotu kierowania na obiekt kierowany, aby obiekt ten zachowywał się, działał czy funkcjonował w kierunku osiągnięcia postawionych celów, w szczególnym przypadku jednego celu"[3]

Podmiotem kierowania jest zawsze człowiek: dowódca, szef, kierownik, komendant, starszy itp.

Przedmiotem kierowania może być człowiek np.: podwładny. pracownik, młodszy itp., a także zespół ludzi (personel danej instytucji, zakładu, wydziału, pododdziały itp.).

Szczególnym rodzajem kierowania jest dowodzenie.

Jednym z zasadniczych celów dowodzenia jest **planowanie i organizowanie działań bojowych** oraz kierowanie wojskami w czasie ich prowadzenia.

Dowodzenie jako celowa działalność ludzka znajduje się w sferze zainteresowania prakseologii, według której każde zorganizowane działanie (a takim jest dowodzenie) powinno składać się z określonych faz (etapów) ustawionych w określonej logicznej (racjonalnej) kolejności.

Tak przyjęta kolejność określona jest w literaturze jako cykl działania zorganizowanego.

Pod względem formalnym obejmuje on "całokształt czynności, jakie powinny być realizowane w okresie przygotowania danego rodzaju działania, w okresie jego realizacji i po zakończeniu działania[4].

Istnieje wiele poglądów na zakres i treść grup czynności składających się na cykl działania zorganizowanego. Prekursorem w tej dziedzinie był Le Chatelier, który sformułował pięcioetapowy cykl. Do najbardziej rozpowszechnionych współcześnie

---

[3]K.Stangred, Teoria i praktyka organizatorska w działaniach wojskowych na tle zasad cyklu organizacyjnego.
[4] K. Stangret, Teoria i praktyka organizatorska ...

(w dostępnej literaturze problemu) należą poglądy prof. Jana Zieleniewskiego oraz prof. Jerzego Kurnala (rys.1).

Praktyka wykazuje, że poszczególne etapy w małym tylko stopniu mogą być ujmowane chronologicznie - w zasadzie przynajmniej częściowo są one realizowane równolegle. Ujęcie chronologiczne ma na celu jedynie ułatwienie wyjaśnienia istoty i treści tych etapów oraz ich adaptacji do warunków działań wojsk OP. Wydaje się, że najbardziej przydatne do tego celu jest ujęcie prof.Zieleniewskiego, z uwzględnieniem wyodrębnienia fazy przygotowawczej prof. Kurnala.

Stwierdzenie celu działania zapoczątkowuje każde działania. Według prof. Zieleniewskiego w etapie tym konieczne jest "uświadomienie sobie (w przypadku działania zbiorowego - członkom zespołu) rzeczywistych celów działania i ich wzajemnego stosunku". Pod pojęciem celu należy rozumieć w tym przypadku stan jakiegoś przedmiotu działania w postaci rzeczy lub procesu, który ma być pozyskany albo wytworzony lub choćby ukształtowany pod względem pewnych właściwości, zgodnie z wyobrażeniem potrzeby jaką ma zaspokoić[5].

W działaniach zespołowych mogą wystąpić różne sytuacje, z których typowymi (skrajnymi) są następujące:

a. Kierownik (dowódca, szef) otrzymuje cel i zadanie ze szczebla nadrzędnego.

b. Kierownik sam formułuje cel (cele) działania oraz wynikające stąd zadania.

Często w systemach złożonych kierownik na podstawie swojego celu działania, określa cele pośrednie dla poszczególnych zespołów.

Cele pośrednie, czyli środki do osiągnięcia celu głównego, określamy jako przewidywane (zakładane, antycypowane) stany rzeczy, oceniane w danym przedziale działania pozytywnie nie dla nich samych, ale dlatego, że osiągnięcie ich w toku działania uważa się za warunek osiągnięcia celu końcowego.

Precyzyjne zdefiniowanie znaczenia pojęć zamiar, cel i zadanie oraz związków między nimi jest dość trudne. Wydaje się, że najbardziej adekwatne do warunków wojskowych są przytoczone poniżej definicje sformułowane przez prof. Zieleniewskiego.

---

[5] J. Zieleniewski, Teoria organizacji i zarządzania, s. 165.

Etapy	H.Le CHATELIER	płk prof. Felicjan WIŚNIEWSKI	prof. Jan ZIELENIEWSKI	prof. Jerzy KURNAL
I	Pozostawienie jasnego i zrozumiałego celu działania	Precyzowanie celu	Stwierdzenie celu działania	Faza I - przygotowawcza,obejmująca pierwsze trzy etapy o treści zgodnej z ujęciem prof. ZIELENIEWSKIEGO
II	Zbadanie warunków i środków, które trzeba zastosować, aby osiągnąć cel	Planowanie: • formułowanie zamiaru działania; • opracowanie planu działania	Planowanie działania	
III	Przygotowanie środków i warunków uznanych za niezbędne	Organizowanie: • uzyskanie zasobów; • organizowanie struktur statycznych	Pozyskanie i rozmieszczenie zasobów	
IV	Wykonanie zamierzonej czynności stosownie do powziętego planu	Realizowanie	Realizowanie planu	Faza II - realizacyjna
V	Kontrola wyników działania i wyciągnięcie z nich wniosków	Kontrolowanie: • kontrole cząstkowe (etapowe); • kontrola całościowa (wynikowa)	Kontrola realizacji	Faza III - kontroli

Rys.1. Cykl działania zorganizowanego

Zamiar, to wyobrażone i zaakceptowane przez podmiot, lecz jeszcze nie wykonane działanie, pomyślane jako prowadzące do celu; zadanie, to cel zaakceptowany ze świadomością, że został ustalony przez kogoś innego (zadany)[6].

[6] J. Zieleniewski, Organizacja zespołów ludzkich, s. 211.

Ponieważ dowódcy wszystkich szczebli SP z reguły realizują cele "zadane", to najważniejsze jest zrozumienie przez nich celów i zamiarów działań przełożonych, a na tym tle istoty i treści zadania bojowego korpusu.

Planowanie działania, to według prof. Zieleniewskiego "obmyślanie" środków i sposobów działania, dostosowanych zarówno do celów, jak i warunków w których przyjdzie działać[7]

Uogólniając poglądy różnych autorów, można przyjąć, że na planowanie składają się następujące czynności, które można nazwać podstawowymi etapami planowania:

a. Prognozowanie warunków działania oraz wstępna ocena całokształtu potrzeb i możliwości dysponowania siłami dla osiągnięcia celu.

b. Zbadanie i opracowanie sposobów działania, jakimi cel może być osiągnięty.

c. Wybór jednego ze sposobów (najlepszego) osiągnięcia celu (wykonania zadania) - podjęcie decyzji wykonania.

d. Opracowanie planu działania, zgodnie z wybranym sposobem osiągnięcia celu (wykonania zadania).

W odniesieniu do warunków wojskowych, pierwsze trzy etapy są utożsamiane z wypracowaniem i podjęciem decyzji. Decyzją nazywamy świadomy wybór jednego z rozpoznanych i dostępnych (realnych) wariantów działania. Treść decyzji (wybranego wariantu) stanowi podstawę do opracowania planu, który jest końcowym rezultatem planowania. "Obmyślenie sposobu działania - to projekt tego działania. Projekt uzupełniamy decyzją wykonania - to plan". powinien on odzwierciedlać cały proces realizacji działania - osiągania celu, wykonania zadania. Inaczej mówiąc, jest to projekt realizacji zamierzeń (czynności) z uwzględnieniem ich treści, zakresu, czasu i kolejności wykonania.

Przedstawione w ogólnych zarysach elementy planowania wskazują na konieczność wariantowania działań, to znaczy tworzenia zbioru rozwiązań dopuszczalnych. Wariantowanie rozwiązań ma istotne znaczenie szczególnie w odniesieniu do prognozowania. W odróżnieniu od warunków cywilnych mamy znacznie więcej "niewiadomych", dotyczących przewidywanych warunków działania. W wojskach

---

[7] J. Zieleniewski, Teoria organizacji i zarządzania, s. 203.

OP podstawową "niewiadomą" jest prawdopodobna taktyka przeciwnika powietrznego, miejsce i czas wykonania przez niego uderzenia. Konieczne jest więc wariantowanie działań przeciwnika. Z kolei dla każdego przewidywanego wariantu działań przeciwnika należy opracować wariant użycia wojsk własnych, zapewniający wykonanie zadania.

Można więc przyjąć, że istotą planowania w SP jest poszukiwanie, wybór i opracowywanie wariantów (planów) działań bojowych, stosownie do przewidywanych wariantów działań przeciwnika.

Pozyskanie i rozmieszczenie zasobów potrzebnych do wykonania planu czyli etap trzeci można scharakteryzować również jako organizowanie w znaczeniu statycznym.

W etapie czwartym wszystkie czynności powinny być podporządkowane osiągnięciu celu zgodnie z ustalonym planem. W literaturze wojskowej etap ten nazywany jest prowadzeniem działań bojowych.

Etap kontrolowania zamyka cykl zorganizowanego działania. Jego celem jest wyciąganie wniosków pozwalających usprawnić działanie. Wyodrębnienie tego etapu w ujęciu chronologicznym jest jedynie umowne. Kontrolowanie jest bowiem procesem ciągłym. Możemy jednak wyróżnić trzy podstawowe jego elementy:

a. Kontrolę wstępną, w trakcie fazy przygotowawczej.

b. Kontrolę bieżącą, w trakcie działania (etapu czwartego).

c. Kontrolę wynikową (końcową), której celem jest wyciągnięcie wniosków zmierzających do usprawnienia kolejnego działania.

Przedstawiony opis etapów cyklu działania zorganizowanego w ujęciu chronologicznym ma charakter wzorca teoretycznego. Wyraźnie widoczne jest wzajemne przeplatanie i zlewanie się czynności poszczególnych etapów. Należy również pamiętać, że zorganizowanie działania, jak wspomniano na wstępie, jest procesem ciągłym. W działaniach instytucji, zespołów ludzkich i pojedynczych ludzi występuje nakładanie się celów i zadań o większym lub mniejszym zakresie, o różnej treści i znaczeniu. Każde jednak działanie powinno mieć charakter zorganizowany, to znaczy celowy, uporządkowany i zgodny z przyjętymi zasadami. Takimi właśnie uogólnionymi zasadami zorganizowanego działania są zasady cyklu organizacyjnego. Ich

praktyczne zastosowanie wymaga jednak inicjatywy dowódców (kierowników, szefów), wyrażającej się w uwzględnieniu sytuacji i warunków działań.

W nowych wprowadzanych dokumentach normatywnych są one nazywane fazami (etapami) planowania, organizowania i prowadzenia działań bojowych.

Zasadniczym zatem zadaniem dowódcy, zanim przystąpi do organizowania, kierowania działaniami i kontrolowania jest **planowanie** (opracowanie planów), czyli ustalenie tego co trzeba zrobić, kiedy i jak należy to zrobić i wreszcie kto i we współdziałaniu z kim ma to zrobić? Choć samo planowanie nie powoduje jeszcze żadnych zmian, to jednak kształtuje świadomość ośrodków podejmujących decyzję oraz odbiorców - wykonawców planu (decyzji). Dowódcy wyższych szczebli poświęcają na planowanie na ogół większość czasu, zwłaszcza na planowanie o większej skali i dłuższym horyzoncie czasowym. Dowódcy niższych szczebli planują zazwyczaj działania tylko dla swoich pododdziałów (oddziałów) i głównie na „dziś".

Proces planowania nie kończy się jednak z chwilą uzgodnienia planu, musi on zostać również urzeczywistniony. Na każdym etapie realizacji i kontroli plan może (powinien) być korygowany, szczególnie w niesprzyjających okolicznościach może zostać zmieniony.

Immanentnym elementem planowania jest podejmowanie decyzji, czyli wypracowanie i wybór sposobu działania dla osiągnięcia nakazanego (zamierzonego) celu.

Podstawę planowania działań stanowi zadanie wyższego przełożonego oraz aktualna - bieżąca informacja o sytuacji przeciwnika i wojsk własnych oraz o warunkach działania. Niezbędną informację, potrzebną dowódcy do podjęcia decyzji zapewniają właściwe organa dowodzenia (sztab i szefostwa RW i służb). Zasadniczą trudnością w SP jest zdobywanie (pozyskiwanie) zawsze aktualnej i wiarygodnej informacji o ŚNP. Szybkie i nieoczekiwane zmiany w ugrupowaniu ŚNP, a zatem i w sytuacji powietrznej będą wymagały ciągłej, aktualnej i skrupulatnej oceny informacji, a także wniosków dotyczących przewidywanego charakteru działania przeciwnika.

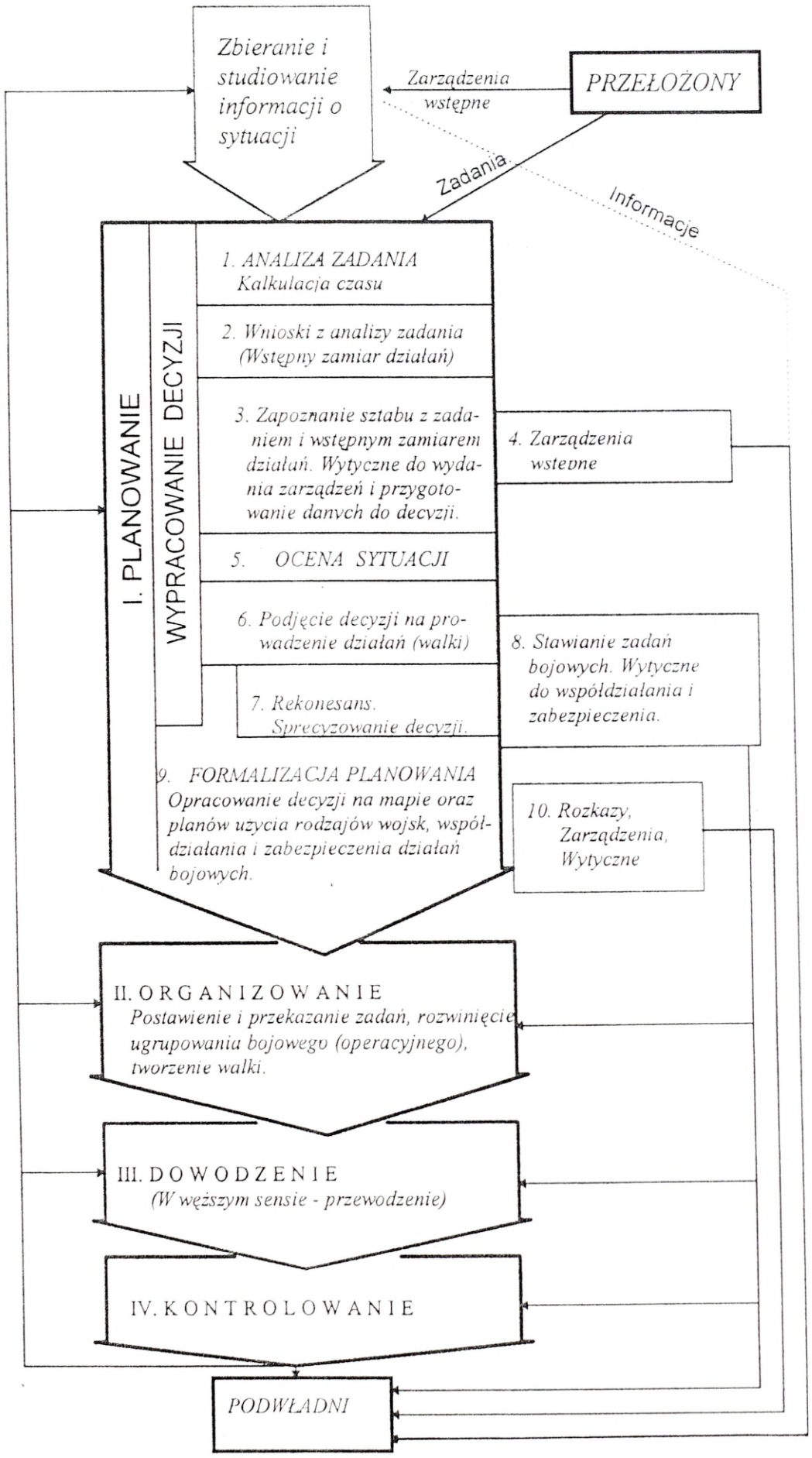

Rys.2. Przykładowy model procesu dowodzenia

Końcowym efektem planowania będzie formalizacja decyzji oraz opracowanie dokumentów. I tak na przykład na szczeblu dowódcy SP będą opracowane: mapa decyzji, plan działań bojowych, plany użycia rodzajów wojsk, plany współdziałania i zabezpieczenia działań, a także rozkaz operacyjny. Decyzje podjęte w czasie planowania determinują realizację pozostałych etapów dowodzenia.

Jednym ze sposobów planowania, zwłaszcza w skomplikowanej sytuacji pola walki, wydaje się być, sposób dowodzenia przez realizację ustalonych celów. Właśnie w złożonej, dynamicznej i niepewnej sytuacji pola walki, w sytuacji kiedy trudne lub wręcz niemożliwe będzie systematyczne podejmowanie decyzji i planowanie działania wojsk, a także każdorazowe doprowadzanie zadań do wojsk, jednym, może jedynym w danych warunkach, ze sposobów będzie realizacja zawczasu ustalonego celu działania SP.

Istotą tego sposobu działania jest wyznaczenie przez dowódcę wyższego szczebla dowódcom bezpośrednio podległym - wspólnych celów działania.

Wyznaczone cele wykorzystywane są przez wszystkich dowódców do planowania własnych działań, do śledzenia stopnia ich osiągania, a także do okresowej, w miarę możliwości wspólnej oceny ich skuteczności i efektywności. Skuteczne planowanie polega na tym, że każdy dowódca realizujący zadanie ma ściśle określone cele swoich działań, które z kolei przyczyniają się do pomyślnego wykonania celu głównego.

Dowodzenie takie odnosi się więc do całkowicie lub względnie sformalizowanego zbioru procedur, rozpoczynających się od ustalenia celów i kończących się na analizie osiągniętych wyników. Jest to proces, w którym uczestniczą dowódcy i sztaby wszystkich szczebli organizacyjnych i realizujących określony cel (zadanie) główny.

3. PLANOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH W SIŁACH POWIETRZNYCH RP

Planowanie działań bojowych to najważniejsze zadanie spoczywające na organach dowodzenia w procesie przygotowania walki. Stanowi podstawę do zorganizowanej i sprawnej realizacji kolejnych przedsięwzięć (organizowania walki) tego procesu. Ma ono na celu określenie kolejności, sposobów i terminów osiągnięcia zamierzonego celu działań (wykonania zadania bojowego).

Planowanie działań bojowych w zależności od sytuacji taktyczno - operacyjnej oraz w zależności od szczebla organizacyjnego rozpoczyna się po otrzymaniu od przełożonego zadania bojowego w formie: dyrektywy, rozkazu lub zarządzenia opracyjnego czy też wstępnego zarządzenia operacyjnego.

Obejmuje ono: ustalenie (wypracowanie) zamiaru (koncepcji) walki, ustalenie zadań dla podległych wojsk, zadań rozpoznania i walki radioelektronicznej, głównych problemów współdziałania, zabezpieczenia bojowego i logistycznego oraz powzięcie decyzji i opracowanie niezbędnych dokumentów planistyczno - organizacyjnych.

Planując działania bojowe ustala się:

a) na szczeblu operacyjnym i operacyjno - taktycznym - cel działań oraz siły i środki potrzebne do jego osiągnięcia;

b) na szczeblu taktycznym (ZT, oddział) - zadanie dostosowane do możliwości bojowych danej jednostki.

W wyższych stanach gotowości bojowej oraz w czasie działań bojowych planowanie stanowi część działalności organów dowodzenia wszystkich szczebli.

Jest ono integralną częścią procesu dowodzenia siłami powietrznymi realizowanego przez dowódcę SP (WLOP).

Celem zapewnienia (zabezpieczenia) sprawnej realizacji dowodzenia SP utworzono system stanowisk dowodzenia odpowiednio wyposażonych i powiązanych ze sobą kanałami łączności.

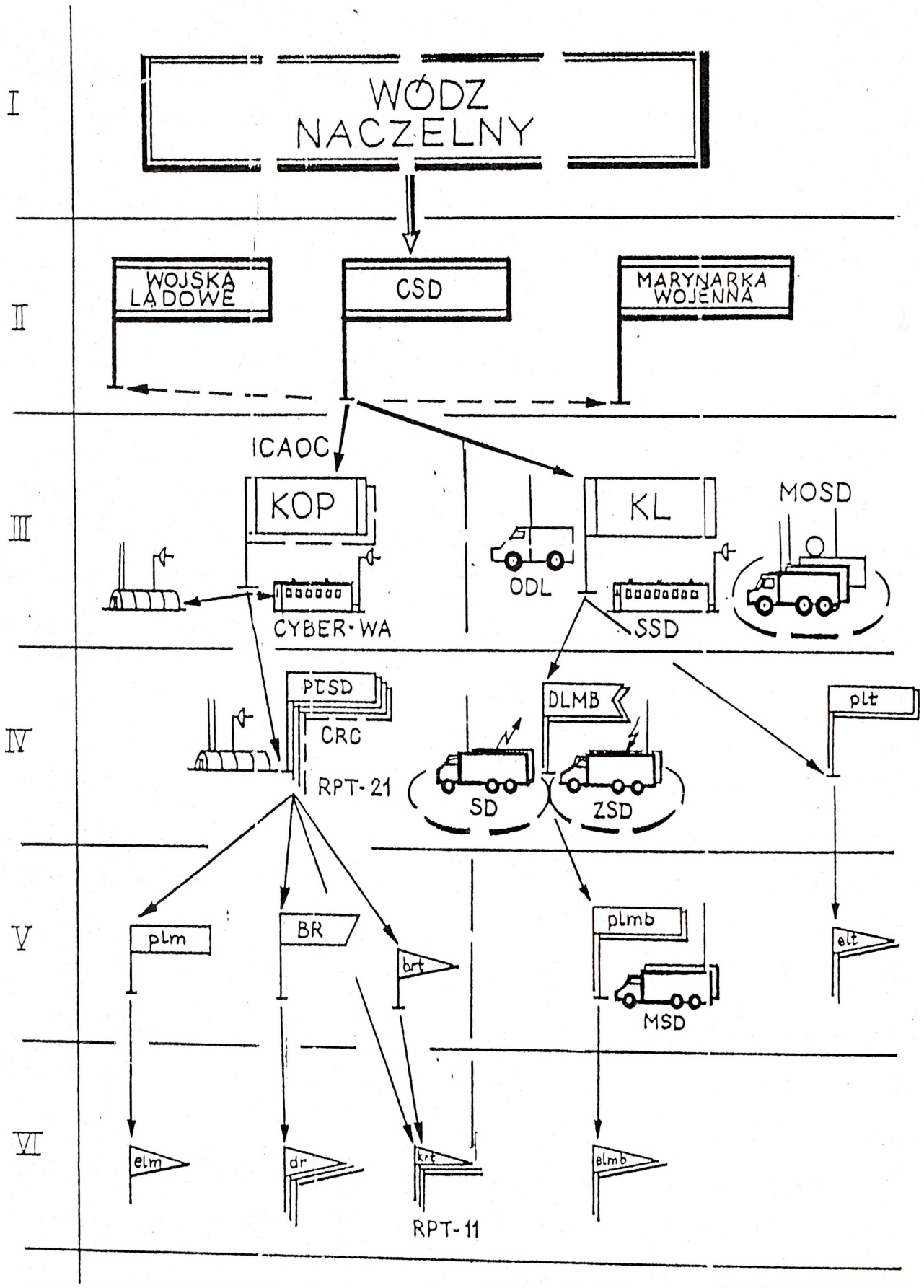

Rys.3. Struktura dowodzenia sił powietrznych (WLOP)

Podstawę tego systemu stanowią: centralne stanowisko dowodzenia (CSD DWLOP), stanowiska dowodzenia korpusów OP (SD KOP), razem z nimi rozmieszczone stanowiska dowodzenia BRt stanowiące centrum informacyjno - rozpoznawcze korpusu, stanowiska dowodzenia korpusu lotniczego (SD KL), połączone stanowiska dowodzenia ZT (oddziałów i pododdziałów) WR, WL, WRt i WRE, stanowiska dowodzenia ZT LMB, stanowiska dowodzenia oddziałów (pododdziałów) LM, LMB, LR, LT oraz środki dowodzenia lotnictwem (ODL).

3.1. Przeznaczenie i zadania zasadniczych organów dowodzenia szczebla operacyjnego

Operacyjnym ogniwem systemu dowodzenia SP (WLOP) jest Centralne Stanowisko Dowodzenia Dowódcy Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej[8]. W czasie pokoju na CSD pełni dyżur dyżurna zmiana operacyjna.

Po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej na CSD DWLOP przebywa zmiana bojowa składająca się z następujących elementów funkcjonalnych (organów dowodzenia) - rysunek 4:

- Centrum, Dowodzenia (CD);
- Centrum Planowania Działań Bojowych (CP DB);
- Centrum Informacyjno - Rozpoznawcze (CIR);
- Ośrodek Koordynacji SP i RL (OK SP i RL);
- Zespół Kierowania Mobilizacją (ZKM) WLOP;
- Grupy szefów rodzajów wojsk i służb;
- Centralne Biuro Hydrometeorologiczne (CBM);
- Centralny Ośrodek Koordynacji Ruchu Lotniczego (CO KRL);
- Węzeł Łączności (WŁ);
- Grupa zabezpieczenia funkcjonowania SD.

---

[8] Przeznaczenie i zadania zespołów zabezpieczających funkcjonowanie CSD DWLOP zawiera załącznik 1.

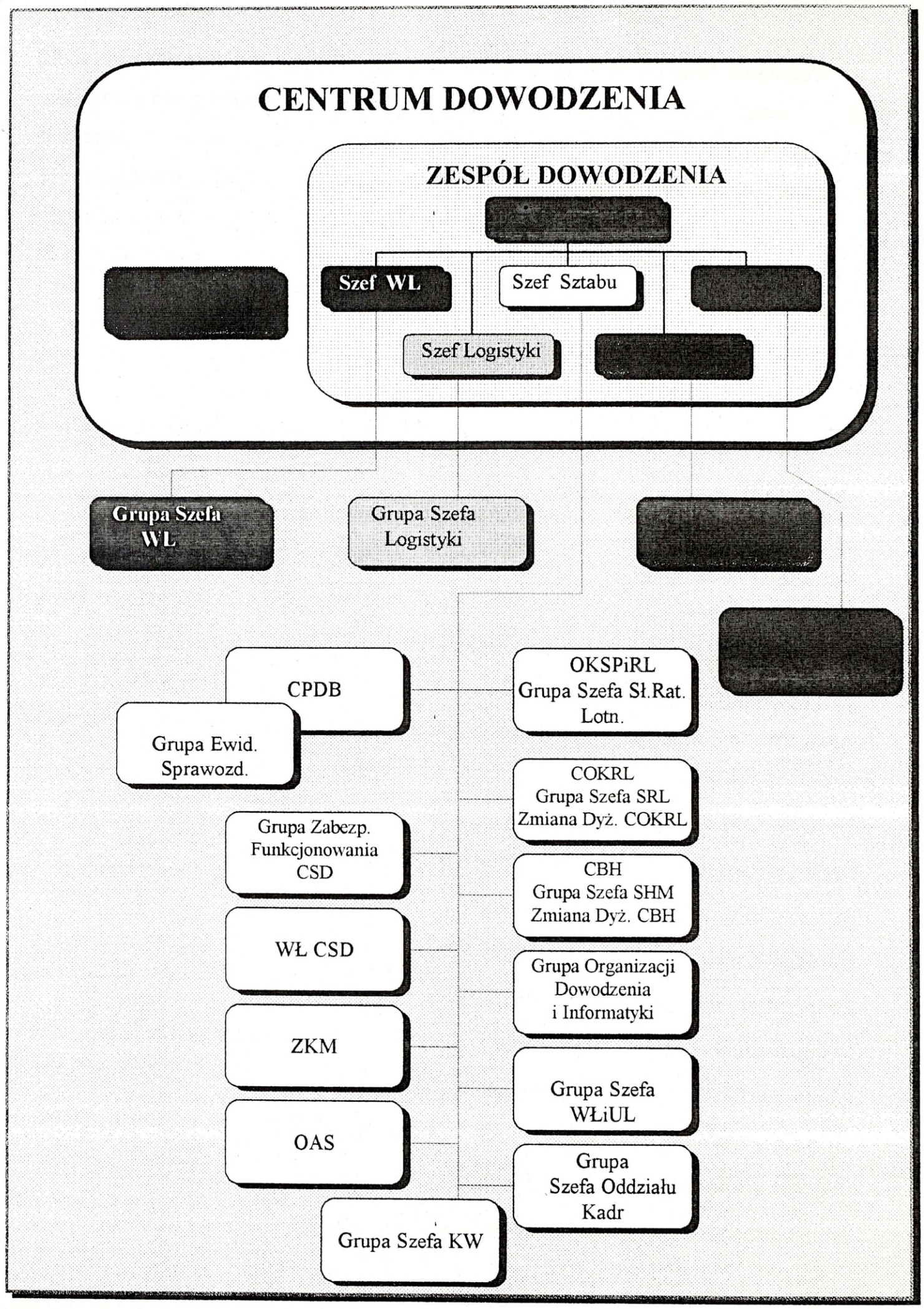

Rys.4. Struktura funkcjonalna zmiany bojowej CSD

Pomimo faktu, że w przedstawionej strukturze wiodącym zespołem w zakresie planowania jest centrum planowania działań bojowych (CP DB), celowym wydaje się przeprowadzenie analizy zadań realizowanych przez pozostałe organa ponieważ wszystkie one w mniejszym lub większym stopniu partycypują w tych procesach.

3.1.1. Centrum dowodzenia (CD)

Centrum Dowodzenia wypracowuje dla Dowódcy WLOP niezbędne dane i propozycje do realizacji dowodzenia operacyjnego, poprzez:

- systematyczną analizę sytuacji bojowej;
- opracowywanie wniosków i propozycji dotyczących:
  - gotowości bojowej wojsk własnych;
  - wykrycia zamiaru przeciwnika i sposobu jego działań oraz użycia ŚNP;
  - kalkulacji czasu;
  - możliwości wojsk własnych;
  - zadań dla podległych wojsk;
  - wykorzystania odwodów;
  - wykonania manewrów sił i środków OP;
  - wykorzystania możliwości wynikających ze współdziałania.

Centrum Dowodzenia wykonuje między innymi następujące czynności:

- określa najważniejsze elementy ugrupowania ŚNP przeciwnika do zwalczania przez aktywne środki OP;
- określa możliwości zwalczania celów powietrznych przez aktywne środki OP;
- ustala zadania dla aktywnych środków KOP i KL;
- kontroluje wykonanie zadań postawionych przez Dowódcę WLOP w poszczególnych KOP i KL;
- zbiera meldunki i dane o rezultatach działań bojowych wojsk własnych;
- uzgadnia z sąsiadami bieżące potrzeby wspólnego działania w czasie odpierania zmasowanych nalotów, przeciwdziałania operacji powietrznej przeciwnika i koordynuje współdziałanie KOP i KL z wojskami innych RSZ;

- opracowuje i wysyła meldunki o rezultatach działań bojowych wojsk własnych do SD NW SZ, zgodnie z ustalonymi wzorami i terminami;
- koordynuje działania wszystkich pozostałych zespołów i grup funkcjonalnych SD;
- wykonuje inne zadania nakazane przez Dowódcę WLOP.

3.1.2. Centrum Planowania Działań Bojowych (CPDB)

CPDB jest wiodącym zespołem CSD WLOP w zakresie przygotowania działań bojowych. Ze swojej struktury wydziela **Grupę Ewidencyjno - Sprawozdawczą.**

Podstawowe zadania CPDB:

- planowanie i ciągła koordynacja przedsięwzięć związanych z zapewnieniem gotowości bojowej WLOP;
- zbieranie i studiowanie informacji o sytuacji oraz przygotowywanie danych do podjęcia decyzji przez dowódcę WLOP;
- planowanie działań bojowych, opracowywanie rozkazów operacyjnych i zarządzeń, przekazywanie zadań podległym korpusom i jednostkom bezpośrednio podległym;
- planowanie i koordynacja manewru wojsk;
- organizacja współdziałania z sąsiadami zewnętrznymi, rodzajami SZ i wewnątrz systemu OP oraz podtrzymywanie go w toku działań bojowych;
- organizacja maskowania operacyjnego oraz koordynacja wszystkich rodzajów dezinformacji przeciwnika;
- organizacja zabezpieczenia działań bojowych;
- ustalanie zasad dowodzenia wojskami;
- systematyczne śledzenie realizacji zadań przez KOP i KL oraz JBP;
- uogólnianie zebranych danych o sytuacji skażeń oraz nadzór nad terminowym przekazywaniem informacji i poleceń w tym zakresie do wojsk;
- opracowywanie i przekazywanie nadrzędnym dowództwom (sztabom) dokumentów sprawozdawczych (meldunków) o wykonaniu zadań i aktualnej sytuacji we WLOP oraz informowanie w tym zakresie zainteresowanych RSZ, poprzez SD NW SZ;

- prowadzenie dziennika działań bojowych;
- ustalanie form opracowywanych dokumentów przez szefów rodzajów wojsk i służb;
- studiowanie, uogólnianie i przekazywanie KOP i KL oraz JBP doświadczeń z działań bojowych.

3.1.3. Centrum Informacyjno - Rozpoznawcze (CIR)

W WSGB w CIR rozwija się Grupa Szefa Wojsk Radiotechnicznych WLOP, składająca się z następujących zespołów funkcjonalnych:

- radiolokacji;
- rozpoznania i WRE.

Zespół radiolokacji kieruje całokształtem przedsięwzięć związanych z planowaniem, prowadzeniem rozpoznania radiolokacyjnego i zabezpieczenia radiolokacyjnego działań bojowych aktywnych rodzajów wojsk oraz dostarczaniem wiarygodnej informacji radiolokacyjnej na stanowiska dowodzenia WLOP i współdziałających RSZ i RW.

Zespół Rozpoznania i WRe kieruje całokształtem przedsięwzięć związanych z planowaniem i prowadzeniem rozpoznania powietrznego, radioelektronicznego i walki radioelektronicznej (WRe) oraz zabezpiecza poszczególne zespoły dowodzenia CSD DWLOP i podległe jednostki WLOP w aktualną ocenę zagrożenia i informację o przeciwniku.

Do zasadniczych zadań CIR należy:

- zbieranie, opracowywanie, analiza i uogólnianie informacji o sytuacji powietrznej napływającej od SD podległych BRt i innych źródeł rozpoznania oraz od współdziałających SD;
- nadzorowanie terminowego wykrywania i ciągłego śledzenia ŚNP przeciwnika oraz statków powietrznych - naruszycieli warunków lotu;
- kierowanie pracą bojową podległych SD oraz kontrola ich działalności bojowej;
- organizowanie i kontrolowanie realizacji powiadamiania;

- kontrola radiolokacyjnego zabezpieczenia działań bojowych aktywnych środków walki WLOP;
- realizacja współdziałania wewnętrznego i zewnętrznego w zakresie rozpoznania i wymiany informacji o sytuacji powietrznej;
- zobrazowanie otrzymanej informacji na planszetach i tablicach (ekranach);
- przekazywanie opracowanej informacji na nadrzędne SD;
- nadzorowanie przedsięwzięć mających na celu utrzymywanie w stałej gotowości i zdolności bojowej podległych sił i środków rozpoznania i WRe;
- doprowadzenie do pełnej gotowości bojowej podległych sił i środków rozpoznania i WRe oraz zorganizowanie i utrzymywanie ciągłego zbierania danych o sytuacji militarnej;
- planowanie użycia sił i środków rozpoznania powietrznego, radioelektronicznego i WRe w działaniach bojowych, a także lotnictwa w wykonywaniu akcji ulotkowych;
- kierowanie podległymi siłami i środkami rozpoznania i WRe w czasie realizacji zadań bojowych;
- ocena zagrożenia terytorium RP przez ŚNP przeciwnika oraz ich systemów OP i OPL a także obiektów uderzeń dla LMB;
- opracowywanie dokumentacji rozpoznawczej i WRe dla potrzeb zespołów dowodzenia CSD WLOP i podległych organów rozpoznania i WRe;
- zbiór i analiza danych o aktualnej sytuacji bojowej podległych oraz współdziałających sił i środków rozpoznania i WRe;
- utrzymywanie i aktualizacja zbioru informacji rozpoznawczej o potencjale bojowym przeciwnika, dokonywanie jego analizy oraz przygotowywanie wniosków i ocen;
- doprowadzenie opracowanych informacji rozpoznawczych do wojsk i zespołów dowodzenia;
- realizowanie współdziałania w zakresie wymiany informacji rozpoznawczej z nadrzędnych i współdziałającymi organami dowodzenia;
- sprawowanie nadzoru oraz koordynacja realizacji zadań rozpoznania powietrznego;

- koordynacja przedsięwzięć związanych z obroną radioelektroniczną systemów dowodzenia i kierowania środkami walki WLOP;
- uzgadnianie i koordynacja prowadzenia działań psychologicznych z nadrzędnymi i współdziałającymi organami dowodzenia;
- opracowywanie meldunków, sprawozdań, komunikatów, ocen i prognoz działań ŚNP dla potrzeb sztabu WLOP i nadrzędnych organów dowodzenia.

3.1.4. Ośrodek Koordynacji SPiRL (OK SPiRL)

Do zasadniczych zadań należy:

- organizowanie pomocy załogom i pasażerom statków powietrznych, które uległy awarii (zestrzeleniu), oraz ludności cywilnej, która ucierpiała w wyniku awarii, w tym:
  - określanie miejsca wypadku (zestrzelenia)
  - koordynowanie udzielania rozbitkom pierwszej pomocy; transportowania rannych do szpitali;
  - nadzorowanie realizacji ochrony sprzętu lotniczego, dokumentów i ładunku statku powietrznego;
- utrzymanie w stałej gotowości do ratowania oraz operatywnego działania wszystkich sił i środków SPiRL (W jednostkach WLOP oraz MW i współdziałających jednostek SAR: MSW; MZiOS; MTiGM), w obszarze lądowym i akwenie Morza Bałtyckiego;
- organizacja planu dyżurów stałych (okresowych, oraz doraźnych), w obszarze lądowym i akwenie Morza Bałtyckiego;
- kontrola stopnia przygotowania i efektywności działania dyżurnych sił i środków ratownictwa oraz funkcjonowania systemu poszukiwania i ratownictwa lotniczego.

3.1.5. Zespół Kierowania Mobilizacją (ZKM) WLOP

Przebiegiem mobilizacyjnego rozwinięcia Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej kieruje Dowódca przy pomocy Zespołu Kierowania Mobilizacją (ZKM), który spełnia funkcje pomocnicze w procesie przygotowania i przekazywania decyzji Dowódcy.

Do podstawowych zadań Zespołu Kierowania Mobilizacją należy:

- kierowanie przebiegiem mobilizacyjnego rozwinięcia;
- opracowywanie zarządzeń i rozkazów dotyczących przedsięwzięć mobilizacyjnych oraz ich przekazywanie do jednostek (wykonawców);
- zbieranie (przekazywanie) informacji, meldunków o przebiegu mobilizacji;
- prowadzenie dokumentacji ewidencyjno - statystycznej;
- opracowywanie i przekazywanie meldunków okresowych i doraźnych do Sztabu Generalnego WP.

3.1.6. Grupy szefów rodzajów wojsk i służb

Grupa Szefa Wojsk Lotniczych

Do zasadniczych zadań tej grupy należy:

- przygotowanie i przedstawianie propozycji dla Dowódcy WLOP w zakresie:
  - użycia lotnictwa WLOP i operacyjnie podporządkowanego lub współdziałającego lotnictwa innych RSZ;
  - możliwości i sposobu wykorzystania systemu naprowadzania; manewru lotnictwem WLOP; współdziałania; zabezpieczenia nawigatorskiego; inżynieryjno - lotniczego; zaopatrzenia i ubezpieczenia lotów;
  - sposoby wykorzystania lotnictwa podczas działania na pełny zasięg z lądowaniem na lotniskach współdziałania;
- organizowanie, koordynowanie i kontrola pracy systemu naprowadzania i nawigatorskiego zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa;

- organizowanie weryfikacji uszkodzonego sprzętu lotniczego oraz ustalanie miejsc jego naprawy;
- uaktualnianie danych o stanie sił i środków lotnictwa WLOP;
- dokonywanie obliczeń możliwości bojowych lotnictwa wydzielonego do prowadzenia działań;
- bieżące uaktualnianie dokumentacji Szefostwa Lotnictwa w miarę zachodzących zmian oraz opracowywanie meldunków i sprawozdań operacyjnych;
- informowanie Centrum Planowania Działań Bojowych o działaniach lotnictwa, jego gotowości, rezultatach działań, aktualnym bazowaniu oraz innych danych.

Grupa Szefa Wojsk Rakietowych

Do jej zasadniczych zadań należy:

- przygotowanie danych o stanie i możliwościach bojowych wojsk rakietowych niezbędnych do powzięcia decyzji na ich użycie do działań bojowych;
- kontrolowanie gotowości bojowej wojsk rakietowych;
- przedstawianie propozycji uzupełnienia strat w sprzęcie bojowym i zaopatrzenia (uzupełnienia) jednostek w rakiety;
- opracowanie propozycji wykorzystania bojowego wojsk rakietowych;
- ewidencjonowanie strat w wojskach rakietowych oraz przedstawianie propozycji odtwarzania naruszonego ugrupowania.

Grupa Szefa Logistyki

Do jej zasadniczych zadań należy:

- utrzymywanie stałego kontaktu z PSD NW SZ RP w celu wymiany informacji operacyjno - logistycznych;
- bieżąca znajomość sytuacji logistycznej oraz meldowanie zasadniczych wniosków szefowi Centrum Planowania Działań bojowych CSD;
- przekazywanie podstawowych danych z „Planu zabezpieczenia logistycznegoi" zainteresowanym CSD;

- przekazywanie na polecenie Szefa Logistyki niezbędnych danych dotyczących zabezpieczenia logistycznego - wypracowanych na PSD WLOP - do meldunków i sprawozdań operacyjnych, planu operacji i decyzji;
- współpraca z PSD i ZCSD WLOP;
- prowadzenie map roboczych z sytuacją operacyjno - logistyczną oraz niezbędnych dokumentów opisowych.

Grupa szefa KW WLOP

Grupa Szefa KW WLOP jest organem funkcjonalnym szefa sztabu DWLOP. Podlega szefowi Zarządu III Inspektoratu Wojskowych Służb Informacyjnych.

Do jej zasadniczych zadań należy:

- ocena i prognozowanie zewnętrznego i wewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa kraju w kontekście jego wpływu na gotowość bojową Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej;
- wykrywanie, rozpoznawanie i neutralizowanie:
  - przesłanek i symptomów działalności wywiadowczej skierowanej przeciwko Wojskom Lotniczym i Obrony Powietrznej;
  - przejawów destrukcyjnego oddziaływania na stany osobowe CSD DWLOP;
  - zamiarów i czynności przygotowanych do dokonania aktów dywersji, sabotażu i terroryzmu skierowanych przeciwko stanom osobowym i obiektom WLOP - w tym także CSD DWLOP;
- realizacja przedsięwzięć profilaktycznych w zakresie ochrony tajemnicy państwowej i służbowej;
- prowadzenie osłony kontrwywiadowczej osób sprawujących kierownicze funkcje na CSD DWLOP;
- bieżące informowanie dowódcy i szefa sztabu DWLOP o zagrożeniach kontrwywiadowczych i sposobach ich eliminowania.

Grupa Szefa Wojsk Łączności i Ubezpieczenia Lotów

Grupa Szefa Wojsk Łączności i Ubezpieczenia Lotów jest organem funkcjonalnym Szefa Sztabu WLOP. Tworzona jest na bazie Szefostwa Wojsk Łączności i Ubezpieczenia Lotów WLOP czasu „P" i przeznaczona do organizacji wojennego systemu łączności i ubezpieczenia lotów.

Zasadnicze zadania:

- planowanie i organizacja systemu łączności Dowódcy WLOP zgodnie z jego decyzją i wytycznymi Szefa Sztabu, wytycznymi Szefa Wojsk Łączności i Informatyki SG WP, wymogami planów operacyjnych i aktualnej sytuacji operacyjnej;
- meldowanie Szefowi Sztabu o aktualnej sytuacji systemu łączności i ubezpieczenia lotów, a także przedstawianie propozycji zmian w organizacji poszczególnych podsystemów łączności i UL;
- wydawanie niezbędnych wytycznych do wojsk oraz opracowywanie referatów o meldunków łączności i ubezpieczenia lotów;
- opracowywanie i rozsyłanie do podległych i współdziałających wojsk zmian danych do pracy środków łączności i ubezpieczenia lotów oraz dokumentów tajnego dowodzenia;
- współpraca z komórkami Sztabu w zakresie organizacji łączności oraz przekazywania im niezbędnych danych o organizacji łączności;
- specjalistyczny nadzór i kierowanie działalnością podległych szefów wojsk łączności i UL, szefów węzłów łączności, dowódców jednostek łączności związków operacyjnych, operacyjno - taktycznych, taktycznych, oddziałów i pododdziałów, a także wydawania niezbędnych wytycznych;
- bieżące prowadzenie mapy roboczej, schematów łączności przewodowej, radioliniowej, radiowej i ubezpieczenia lotów oraz aktualnych danych o stanie sił i środków łączności i ubezpieczenia lotów;
- sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem łączności i ochroną tajemnicy informacji przekazywanych przez techniczne środki łączności;
- opracowywanie zapotrzebowań na sprzęt łączności, łącza przewodowe i dokumenty tajnego dowodzenia;

- określanie bieżących i perspektywicznych zadań dla wojsk łączności i ul, dokonywanie analiz i ocen oraz przedstawianie wniosków i propozycji w tym zakresie;
- opracowywanie propozycji na manewr sił i środków łączności i ubezpieczenia lotów;
- bieżąca analiza oddziaływania ogniowego i radioelektronicznego przeciwnika na system łączności i ubezpieczenia lotów WLOP oraz ocena jego wpływu na funkcjonowanie systemu łączności i ubezpieczenia lotów;
- przygotowanie propozycji przedsięwzięć mających na celu zwiększenie niezawodności pracy i odporności na rozpoznanie, oddziaływanie ogniowe i zakłócenia systemu łączności i ubezpieczenia lotów.

Grupa Organizacji Dowodzenia i Informatyki

Grupa Organizacji Dowodzenia i Informatyki jest organem funkcjonalnym Szefa Sztabu WLOP. Tworzona jest na bazie Oddziału Dowodzenia i Automatyzacji czasu „P" i przeznaczona do organizacji wojennego systemu dowodzenia oraz planowania i organizowania jego odtwarzania.

Do zasadniczych zadań grupy należy:

- planowanie i organizowanie wojennego systemu dowodzenia WLOP oraz opracowywanie niezbędnych dokumentów w tym zakresie;
- nadzorowanie funkcjonowania ZSyD WLOP, opracowywanie wniosków i propozycji ukierunkowanych na podnoszenie efektywności jego funkcjonowania;
- zbieranie i opracowywanie danych o stanie i aktualnych możliwościach poszczególnych stanowisk dowodzenia (do szczebla taktycznego włącznie);
- opracowywanie propozycji w zakresie organizacji jednolitego systemu dowodzenia OP RP oraz wykorzystania ZSyD i systemów informatycznych w tym procesie;
- przygotowywanie propozycji w zakresie odtwarzania naruszonego systemu dowodzenia oraz wykorzystania w tym procesie ZSyD i systemów informatycznych;
- nadzorowanie procesu odtwarzania systemu dowodzenia;
- nadzorowanie funkcjonowania CSD, opracowywanie i przedstawianie propozycji ukierunkowanych na podnoszenie efektywności funkcjonowania CSD.

Grupa Szefa Oddziału Kadr

Grupa Szefa Oddziału Kadr jest organem Dowódcy WLOP w zakresie kierowania całokształtem spraw kadrowych oficerów, chorążych i podoficerów zawodowych pełniących czynna służbę w podległych jednostkach. Działalność swą realizuje w oparciu o „Ustawę o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych" oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy i inne dokumenty normatywne działalności kadrowej w okresie wojny. Uzupełnienie kadrowe podległych jednostek realizuje poprzez:

- kierowanie uzupełnieniem bieżącym, kompleksowym i zespołowym stanowisk oficerskich i chorążych;
- współdziałanie z oddziałami kadr OW w zakresie kierowania rezerw oficerskich do jednostek zapasowych WLOP;
- kierowanie uzupełnieniem podległych jednostek oficerami i chorążymi z jednostek zapasowych;
- realizowanie zadań związanych z odtwarzaniem obsady kadrowej obezwładnionych lub zniszczonych podległych dowództw;
- kierowanie absolwentów podległych uczelni wojskowych w celu uzupełnienia jednostek WLOP;
- przygotowanie propozycji kadrowych w sprawach nadawania odznaczeń, mianowań na kolejne stopnie wojskowe i wyznaczania na wyższe stanowiska służbowe;
- składanie do Departamentu Kadr MON okresowych meldunków o ukompletowaniu stanowisk oficerskich i chorążych w jednostkach WLOP.

3.1.7. Centralne Biuro Hydrometeorologiczne (CBH)

Po przybyciu na CSD Grupy Szefa Służby Hydrometeorologicznej, CBH realizuje kierowanie systemem osłony hydrometeorologicznej Sił Zbrojnych, zabezpieczanie meteorologiczne i hydrologiczne (po uzupełnieniu mobilizacyjnym) centralnych organów RP, MON, SD NW oraz działań szkoleniowych i bojowych Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej.

Do zasadniczych zadań CBH należy:

a) W Stanie stałej gotowości bojowej:

- zabezpieczenie meteorologiczne i hydrologiczne pracy bojowej i dowodzenie wojskami z CSD DWLOP;
- informowanie użytkowników o aktualnym i prognozowanym stanie warunków atmosferycznych (WA) na lotniskach i w obszarach zainteresowania;
- opracowywanie i rozpowszechnianie (zgodnie z obowiązującym programem) prognoz lotniczych, ogólnych i orientacyjnych dla obszaru Polski;
- zabezpieczenie meteorologiczne przelotów wojskowych statków powietrznych poza granice RP oraz przelotów oznaczonych symbolem „VIP";
- opracowywanie ostrzeżeń prognostycznych o niebezpiecznych zjawiskach pogody (NZP) i niebezpiecznych warunkach atmosferycznych (NWA) i rozpowszechnianie ich zgodnie z obowiązującym systemem ostrzegania;
- sprawowanie specjalistycznego nadzoru nad komórkami służby hydrometeorologicznej WLOP w zakresie przestrzegania terminów i poprawności przekazywanych danych oraz realizacji procesu meteorologicznego zabezpieczenia lotów i przelotów wojskowych statków powietrznych;
- pełnienie roli centralnej zbiornicy danych meteorologicznych i hydrologicznych dla Sił Zbrojnych;
- współpraca z dyżurnymi służbami działów prognoz meteorologicznych i hydrologicznych oraz działem łączności IMGW w zakresie wymiany informacji, aktualizacji programów i terminów transmisji danych;

b) w czasie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej:

- przygotowanie wydzielonej kadry do wyjazdu na ZCSD;
- przygotowanie personelu do pracy w sieci radiowej;
- przygotowanie punktu kodowego;

c) po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- przydzielenie zadań dla stanu osobowego przyjętego z uzupełnienia mobilizacyjnego;
- pełnienie dyżurów w składzie zmian bojowych;

- przejście na utajniony system wymiany danych meteorologicznych (na oddzielne polecenie przełożonych);
- uruchomienie sieci radiowej.

3.1.8. Centralny Ośrodek Koordynacji Ruchu Lotniczego (COKRL)

W wyższych stanach gotowości bojowej pracą COKRL kieruje Szef Służby Ruchu Lotniczego WLOP.

W toku działań bojowych COKRL współpracuje z Centrum Informacyjno - Rozpoznawczym w zakresie kontroli wykonywania lotów własnych i obcych statków powietrznych w polskiej przestrzeni powietrznej.

Do zasadniczych zadań COKRL należy:

- sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ruchu lotniczego przez statki powietrzne nad terytorium RP;
- współpraca z organami służb ruchu lotniczego sąsiednich państw i polskimi cywilnymi służbami ruchu lotniczego (CKRL, COKRL - strona cywilna) w zakresie koordynowania lotów wojskowych z cywilnymi;
- zarządzanie gotowości lotnisk docelowych i zapasowych oraz środków NEZL na terytorium RP, ich uruchamianie i wyłączanie;
- powiadamianie grup ruchu lotniczego ROKRL o planowanych i wykonywanych lotach wchodzących w rejon ich obrony;
- informowanie CIR o lotach specjalnych oraz wykorzystanie danych dostarczanych przez CIR o przebiegu tych lotów;
- udzielanie pomocy załogom statków powietrznych znajdujących się w niebezpieczeństwie oraz uczestniczenie w akcjach poszukiwawczo - ratowniczych.

3.1.9. Ośrodek Analizy Skażeń (OAS)

Do zasadniczych zadań należy:

- organizowanie pracy podległych ogniw analitycznych systemu wykrywania skażeń;

- opracowywanie modelu zagrożenia (przewidywana sytuacja skażeń) uderzeniami bronią masowego rażenia i skażeniami;
- prognozowanie skutków uderzeń bronią masowego rażenia i skutków zniszczenia obiektów energetyki jądrowej i przemysłu chemicznego;
- opracowywanie rzeczywistej sytuacji skażeń i przedstawianie wniosków szefowi WOPChem;
- analizowanie wpływu warunków meteorologicznych na możliwości użycia, przez przeciwnika, BMR i powstałe zagrożenie skażeniami wojsk i obiektów;
- przekazywanie meldunków do COAS SG WP;
- informowanie podległych ogniw analitycznych i współdziałających (OAS OW i MW) o sytuacji skażeń mającej wpływ na działanie wojsk.

3.2. Planowanie działań bojowych na szczeblu operacyjno - taktycznym

Analizując problem planowania działań bojowych na szczeblu operacyjno - taktycznym większość uwagi poświęcono Korpusowi OP ponieważ w perspektywie najbliższych lat to na jego bazie powstaną Korpusy Sił Powietrznych realizujące, obok obecnych defensywnych i rozpoznawczych zadań, obecnie przynależne Korpusowi Lotniczemu - zadania ofensywne.

3.2.1. Zasadnicze zadania realizowane przez organa dowodzenia SD KOP

Z założeń zawartych w doktrynie obronnej RP dla KOP wynikają następujące zadania:

- zwalczanie ŚNP oraz osłona określonych obiektów administracyjno - gospodarczych i wojskowych znajdujących się w granicach wyznaczonego rejonu obrony ZOT;
- osłona wojsk lądowych w okresie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwijania, przegrupowania, w rejonach zgrupowań i w czasie prowadzenia operacji obronnej.

Ponadto zadaniem ZOT OP może być[9]:

- osłona baz morskich, portów, okrętów w morzu i działań obronnych marynarki wojennej;
- osłona baz lotniczych oraz działań lotnictwa uderzeniowego nad i częściowo poza obszarem kraju;
- osłona obiektów naziemnych systemu OP;
- osłona obiektów logistycznego zabezpieczenia (wsparcia) sił zbrojnych oraz obiektów szczególnego znaczenia na obszarze kraju (stolica RP, system energetyczny i komunikacyjny, ośrodki ekonomiczne przemysłu obronnego).

Zadania określone dla KOP realizowane są w znacznej części przez SD KOP. Należą do nich:

- zbieranie, opracowywanie i zobrazowanie informacji o:
  - stanie oraz gotowości bojowej wojsk KOP;
  - miejscu dyslokacji wojsk KOP oraz operacyjnie podporządkowanych i rezultatach ich działań bojowych;
  - składzie i działaniu ŚNP przeciwnika;
  - składzie i działaniu sąsiednich ZT OP oraz sił i środków OP innych rodzajów sił zbrojnych prowadzących działanie bojowe w rejonie obrony KOP;
  - uderzeniach jądrowych i sytuacji chemicznej, biologicznej, radiacyjnej oraz meteorologicznej;
- wprowadzenie wojsk ZOT oraz sił dyżurnych w odpowiednie stany i stopnie gotowości bojowej, a także kontrolowanie ich wykonania;
- analiza i ocena sytuacji powietrznej, podjęcie decyzji o działaniach bojowych, postawienie zadań bojowych, aktualizacja odpowiadająca rozwojowi sytuacji bojowej oraz kontrola wykonania zadań;
- organizacja i realizacja współdziałania wojsk wewnątrz KOP oraz z sąsiednimi związkami operacyjno - taktycznymi i taktycznymi OP, siłami OP innych rodzajów sił zbrojnych;
- przekazywanie do centralnego stanowiska dowodzenia (CSD) DWLOP meldunków i informacji o:

---

[9] Obrona powietrzna i naziemne środki rażenia. Przegląd Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej. Styczeń - 1993 r.

- sytuacji powietrznej, chemicznej, biologicznej, radiacyjnej, meteorologicznej i wybuchach jądrowych w rejonie obrony KOP;
- stanie i działaniach wojsk KOP oraz operacyjnie podporządkowanych;
- rezultatach działań bojowych i poniesionych stratach;

- scentralizowane powiadamianie o sytuacji powietrznej wojsk KOP, ZT i oddziałów operacyjnie podporządkowanych, sąsiednich ZT OP, wojsk innych rodzajów sił zbrojnych i organów obrony cywilnej;
- kierowanie wszelkiego rodzaju zabezpieczeniem działań bojowych wojsk KOP;
- koordynacja i kontrola przestrzegania ustalonych warunków lotów nad rejonem obrony KOP oraz zapewnienie ich bezpieczeństwa;
- koordynacja naprowadzania myśliwców na cele powietrzne oraz wykonywanie naprowadzeń w wypadkach szczególnych na rozkaz dowódcy KOP;
- utrzymanie ciągłej łączności przewodowej, radiowej w sieciach naziemnych i powietrznych ze stanowiskami dowodzenia podległych, operacyjnie podporządkowanych i współdziałających związków taktycznych i oddziałów oraz z samolotami w powietrzu.

Zadania określone powyżej realizowane są przez zmianę bojową SD, której strukturę organizacyjną przedstawiono na rys. 5.

W skład zmiany bojowej SD KOP wchodzą następujące zespoły i grupy funkcyjne:

- zespół dowodzenia;
- zespół planowania działań bojowych;
- grupa ewidencyjno - sprawozdawcza;
- ośrodek analizy skażeń (OSA);
- rejony ośrodek koordynacji ruchu lotniczego (ROKRL);'
- zmiana bojowa BRt;
- grupa ostrzegania;
- biuro meteorologiczne;
- punkt naprowadzania;
- zespół logistycznego zabezpieczenia działań bojowych;
- zespół kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki;

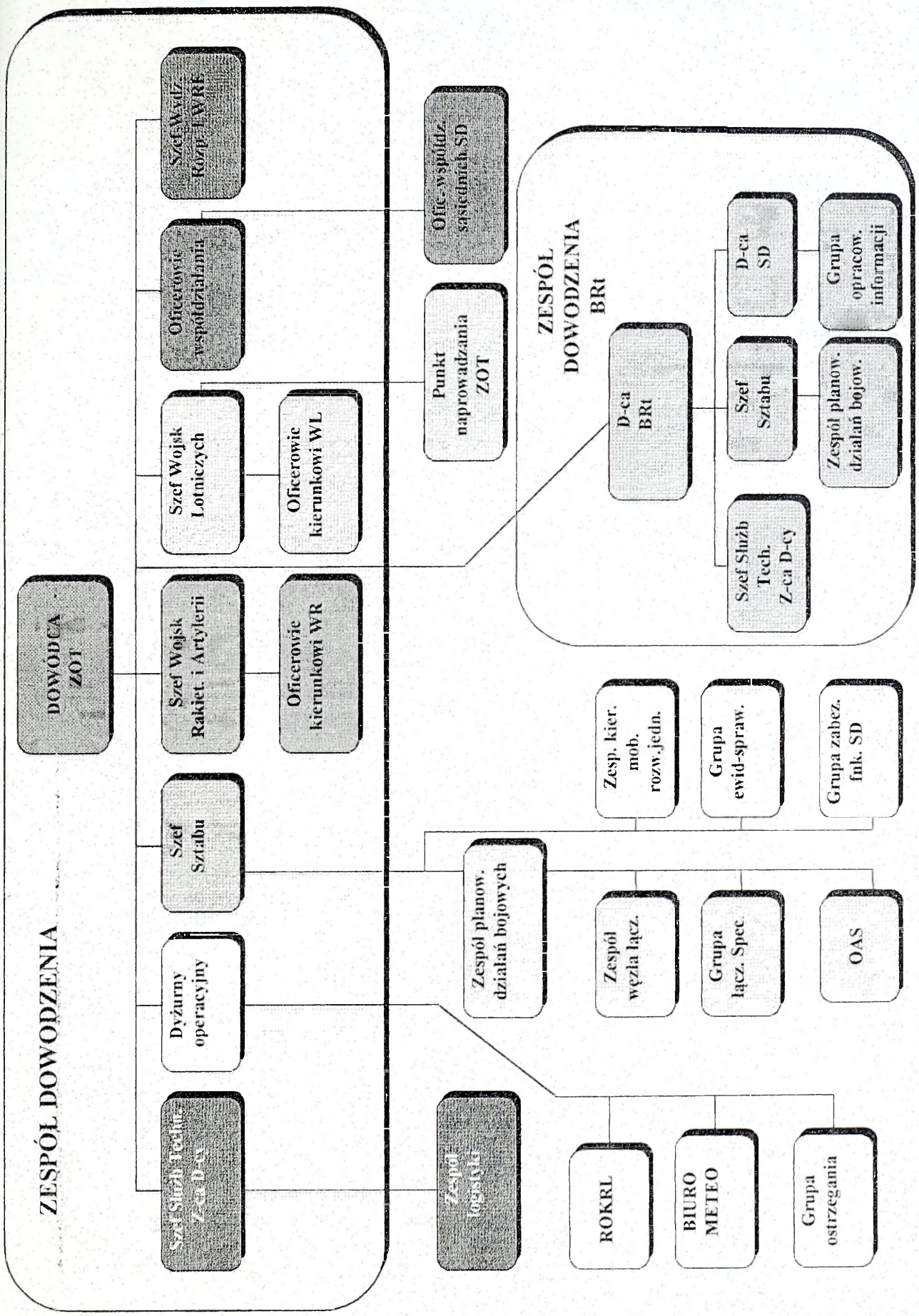

Rys. 5. Struktura organizacyjna zmiany bojowej KOP

- zespół węzła łączności;
- grupa łączności specjalnej;
- grupa zabezpieczenia funkcjonowania SD.

Poniżej zostaną opisane składy zespołów i grup oraz zasadnicze zadania przez nie wykonywane.

Zespół dowodzenia

W skład zespołu dowodzenia wchodzą następujące osoby funkcyjne:

- dowódca;
- szef sztabu;
- szef służb technicznych - zastępca dowódcy;
- szef wojsk lotniczych;
- szef wojsk rakietowych i artylerii;
- dyżurny operacyjny - zastępca szefa sztabu;
- szef wydziału rozpoznania i walki radioelektronicznej;
- oficerowie kierunkowi WR;
- oficerowie kierunkowi WL;
- oficer współdziałania;
- planszeciści.

Pracą zespołu kieruje dowódca KOP. Oficerowie kierunkowi funkcjonalnie podlegają szefom rodzajów wojsk. Planszeciści funkcjonalnie podlegają oficerom kierunkowym.

Zespół dowodzenia dowodzi związkami i oddziałami KOP w toku działań bojowych.

Ponadto wykonuje następujące podstawowe zadania:

- ciągle analizuje sytuację powietrzną, naziemną i skażenia;
- kieruje osiąganiem wyższych stanów gotowości bojowej i kontroluje osiąganie nakazanych stopni gotowości bojowej przez siły i środki wojsk KOP podległych i operacyjnie podporządkowanych;
- dowodzi podległymi i operacyjnie podporządkowanymi siłami i środkami KOP podczas działań;
- śledzi jakość i terminowość wykonania postawionych zadań;

- koordynuje współdziałanie między wojskami KOP i operacyjnie podporządkowanymi jednostkami;
- współdziała z sąsiednimi KOP i KL;
- kieruje logistycznym zabezpieczeniem działań bojowych.

Zespół planowania działań bojowych

W skład zespołu wchodzą:

- szef wydziału operacyjnego - kierownik zespołu;
- oficer operacyjny;
- szef wojsk łączności i ubezpieczenia lotów;
- szef wydziału dowodzenia;
- szef wydziału rozpoznawczego;
- szef wydziału obrony przeciwchemicznej;
- oficer oddziału WL;
- oficer oddziału WRiA;
- oficer służb techniki i zaopatrzenia;
- oficer d/s obrony naziemnej;
- szef sztabu BRt;
- szef wydziału wychowawczego.

Zespół wypracowuje propozycje decyzji dla dowódcy KOP opracowuje plany działań bojowych, rozkazy i zarządzenia, doprowadza je do wojsk oraz nadzoruje ich wykonanie.

Do podstawowych jego zadań należy:

- analizowanie możliwości bojowych sił własnych i współdziałających;
- zbieranie i przekazywanie do grupy ewidencyjno - sprawozdawczej CSD WLOP danych o stratach wojsk;
- analizowanie i planowanie potrzeb logistycznych;
- planowanie przedsięwzięć mających na celu odtwarzanie gotowości bojowej, wykonanie manewru, zabezpieczenie bojowe i współdziałanie;
- meldowanie do CSD WLOP podjętych przez dowódcę decyzji na organizację i prowadzenie działań bojowych;
- bieżące informowanie zmiany bojowej na ZSD KOP o aktualnej sytuacji;

- sporządzanie okresowych sprawozdań i meldunków dla grupy planowania działań bojowych na CSD WLOP.

Grupa ewidencyjno - sprawozdawcza

W skład grupy wchodzą:

- dyżurny operacyjny - kierownik grupy;
- oficer oddziału WL;
- oficer oddziału WRiA;
- oficer służb techniki i zaopatrzenia;
- oficer kierunkowy do CSD;
- oficer BRt.

Pracą grupy kieruje jej kierownik. Grupa ewidencjonuje i przekazuje do CSD WLOP dane o stanie gotowości aktywnych środków walki, ich możliwości bojowe i rezultaty oddziaływania na ŚNP przeciwnika.

Do podstawowych zadań grupy należy:

- prowadzenie ewidencji stanu gotowości bojowej wojsk i rezultatów działań bojowych zgodnie z obowiązującymi wzorami;
- opracowywanie meldunków zbiorczych o stanie gotowości bojowej wojsk, działalności przeciwnika i rezultatach działań bojowych;
- bieżące meldowanie do oficera kierunku CSD WLOP oraz informowanie zmiany bojowej na ZSD o stanie gotowości bojowej, możliwościach bojowych i rezultatach działań bojowych według ustalonych wzorów.

Ośrodek analizy skażeń

W skład ośrodka analizy skażeń (OSA) wchodzą:

- kierownik OAS;
- oficer OAS;
- planszeciści.

Praca OSA kieruje jego kierownik. ośrodek Analizy Skażeń prowadzi analizę skażeń w rejonie obrony ZOT dla potrzeb SD KOP i CSD WLOP.

Do podstawowych zadań OAS należy;

- zbieranie informacji o uderzeniach bronią masowego rażenia (bmr) i środkami zapalającymi (śz), ich analizowanie i nanoszenie na planszet;

- prognozowanie skażeń w rejonach rozmieszczenia wojsk KOP
- przyjmowanie z podległych OAS, meldunków o uderzeniach bmr i śz;
- zbieranie, rejestrowanie i zobrazowywanie danych o faktycznym stanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych;
- meldowanie o uderzeniach bmr i śz do OAS CSD DWLOP;
- prognozowanie strat wojsk KOP;
- meldowanie szefowi wydziału obrony przeciwchemicznej wniosków i propozycji wynikających z użycia bmr i śz;
- informowanie sąsiadów wewnętrznych i zewnętrznych o uderzeniach bmr i śz w rejonie obrony korpusu mających wpływ na ich działania bojowe oraz przyjmowanie danych o takich uderzeniach od sąsiadów, które mają wpływ na działanie bojowe korpusu.

Rejonowy Ośrodek Koordynacji Ruchu Lotniczego (ROKRL)

W skład wchodzą:

- szef wydziału ruchu lotniczego - kierownik zespołu;
- starszy oficer;
- oficer współdziałania;
- oficer d/s ubezpieczenia lotów;
- oficer kierunku;
- chorążowie kierunku;
- dowódca systemu NOTEĆ;
- technik systemu NOTEĆ.

Pracą ROKRL kieruje Szef Wydziału Ruchu Lotniczego koordynując całokształt przedsięwzięć związanych z planowaniem i ubezpieczeniem oraz wykonywaniem lotów i przelotów w rejonie obrony.

Do zasadniczych zadań ROKRL należy:

- planowanie i koordynowanie ruchu wojskowych i cywilnych statków powietrznych w rejonie obrony według czasu miejsca i wysokości;
- zarządzanie gotowości lotnisk docelowych i zapasowych oraz uruchamianie środków ubezpieczenia lotów w rejonie obrony;

- powiadamianie dyżurnych ruchu lotniczego lotnisk o lotach planowych i wykonywanych, których trasy przechodzą przez rejonu ich lotnisk;
- dostarczanie na SD BRt danych potrzebnych do identyfikacji obiektów powietrznych;
- ubezpieczenie przelotów samolotów bojowych;
- ustalanie bram wlotowo-wylotowych dla lotnictwa uderzeniowego i transportowego;
- udział w akcji poszukiwawczo - ratowniczej oraz w akcji udzielania pomocy załogom statków powietrznych, które znalazły się w sytuacji zagrażającej ich bezpieczeństwu;
- współpraca z ośrodkami kontroli ruchu lotniczego (OKRL) rejonu obrony KOP w zakresie ubezpieczenia lotów wojskowych i cywilnych statków powietrznych;
- ewidencjonowanie ruchu lotniczego w rejonie obrony KOP.

Zmiana bojowa BRt

Zmiana bojowa BRt zabezpiecza zbiór, opracowanie i zobrazowanie aktualnej sytuacji powietrznej w rejonie obrony KOP i na jego podejściach oraz przekazywanie tej sytuacji do centrum rozpoznawczo - informacyjnego (CRI) CSD WLOP. Funkcje te wykonują:

- Zespół dowodzenia, w składzie:

- dowódca BRt;
- szef sztabu BRt;
- szef służb technicznych - zastępca dowódcy.

Pracą zespołu kieruje dowódca BRt. Zespół dowodzi podległymi pododdziałami w toku działań bojowych.

Do jego podstawowych zadań należy:

- kierowanie osiąganiem WSGB i nadzorowanie osiągania nakazanych stanów i stopni gotowości bojowej przez bataliony radiotechniczne (BRt);
- dowodzenie batalionami radiotechnicznymi w toku działań bojowych i stawianie zadań w zakresie rozpoznania radiolokacyjnego i zabezpieczenia radiolokacyjnego działań bojowych LM i WR KOP i wojsk operacyjnie podporządkowanych dowódcy KOP;
- śledzenie jakości i terminowości wykonywania zadań;

- koordynowanie współdziałania między batalionami radiotechnicznymi w zbiorze informacji o sytuacji powietrznej;
- współdziałanie z sąsiednimi BRt, stanowiskami dowodzenia OPL;
- meldowanie dowódcy KOP i szefowi WRt WLOP decyzji na organizację działań bojowych BRt, stanów sił i środków oraz rezultatów działań;
- kierowanie materiałowo - technicznym zabezpieczeniem działań bojowych.

• Zespół opracowania informacji, w składzie:

- starszy oficer SD;
- dwóch oficerów analizy;
- oficerowie kierunku;
- oficer kierunku do CSD;
- oficer współdziałania;
- oficer charakterystyki;
- oficer kontroli lotów planowych;
- chorąży powiadamiania;
- planszeciści i spikerzy.

Pracą zespołu kieruje starszy oficer SD. Zespół opracowania informacji zbiera, analizuje i zobrazowuje na SD KOP aktualną sytuację powietrzną w rejonie obrony i na jego podejściach oraz przekazuje tę informację do CSD WLOP sposobem zautomatyzowanym lub awaryjnie - niezautomatyzowanym. W pracy bojowej użytkuje system CYBER-WA.

Do zasadniczych zadań zespołu należy:

- zbiór, analizowanie i zobrazowanie danych o sytuacji powietrznej;
- przekazywanie informacji o sytuacji powietrznej do CSD WLOP oraz powiadamianie o niej pododdziałów KOP i współdziałających wojsk;
- przyjmowanie z BRt meldunków o stanie sił i środków, prowadzonych działaniach bojowych i poniesionych stratach;
- odwzorowywanie tras planowych przelotów własnego lotnictwa wojskowego;
- współdziałanie z sąsiednimi ZT wojsk radiotechnicznych WLOP w zakresie ciągłości radiolokacyjnego pola wykrywania i prowadzenia celów powietrznych i LM.

• Grupa planowania działań bojowych BRt:

- szef sztabu BRt;
- starszy oficer rozpoznania;
- szef łączności;
- szef obrony przeciwchemicznej;
- inżynier służb technicznych;
- szef wydziału wychowawczego.

Pracą grupy kieruje szef sztabu BRt, który jednocześnie bierze udział w pracy zespołu planowania działań bojowych w zakresie wysłuchania zamiaru i przygotowania propozycji decyzji dowódcy KOP.

Grupa wypracowuje propozycje decyzji dowódcy BRt, opracowuje plany działań bojowych, rozkazy, zarządzenia i doprowadza je do pododdziałów.

Do podstawowych zadań grupy należy:

- analizowanie możliwości bojowych pododdziałów;
- zbieranie i przekazywanie do zespołu planowania działań bojowych KOP danych o stratach;
- analizowanie i planowanie logistycznego zabezpieczenia działań bojowych;
- planowanie przedsięwzięć mających na celu odtwarzanie gotowości bojowej pododdziałów, wykonanie manewru, zabezpieczenie bojowe i współdziałanie;
- bieżące informowanie zmiany bojowej BRt na ZSD o aktualnej sytuacji;
- sporządzanie okresowych sprawozdań i meldunków dla zespołu planowania działań bojowych KOP.

Grupa ostrzegania

W skład grupy wchodzą:

- starszy oficer ostrzegania;
- chorąży ostrzegania.

Grupa realizuje ostrzeganie organów administracji terenowej i obrony cywilnej (OC) o zagrożeniu napadem z powietrza. Pracą grupy kieruje starszy oficer ostrzegania.

Zadania grupy obejmują:

- śledzenie sytuacji powietrznej na podejściach do rejonu i w rejonie obrony KOP;

- opracowywanie aktualnej sytuacji powietrznej na tablicy ostrzegania;
- ostrzeganie wojsk, wojewódzkich i garnizonowych ośrodków alarmowania o zagrożeniu z powietrza w określonych rejonach obrony.

Biuro meteorologiczne (BM)

W skład BM wchodzą:

- szef służby meteorologicznej;
- starszy synoptyk;
- synoptyk;
- technik operator;
- dwóch obserwatorów.

Pracą BM kieruje szef służby meteorologicznej KOP. Biuro Meteorologiczne SD KOP działa w zintegrowanym stacjonarnym systemie osłony meteorologicznej wojsk i kraju.

Do głównych jego zadań należy;

- zabezpieczenie pod względem meteorologicznym działań bojowych stanowiska dowodzenia KOP oraz wojsk korpusu;
- współpraca z centralnym biurem hydrometeorologicznym (CBH) CSD DWLOP oraz wykorzystanie informacji uzyskanych z sieci Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Punkt naprowadzania KOP

W skład personelu punktu naprowadzania (PN) KOP wchodzą:

- starszy nawigator;
- starszy nawigator PN;
- nawigator PN;
- planszeciści.

Pracą punktu naprowadzania kieruje starszy nawigator. Punkt naprowadzania KOP przeznaczony jest do koordynowania pracy głównych punktów naprowadzania (GPN), zautomatyzowanych punktów naprowadzania (ZPN), wysuniętych punktów naprowadzania (WPN).

Do zasadniczych zadań PN należy:

- kierowanie pracą systemu naprowadzania korpusu w zakresie nawigatorskiego zabezpieczenia działań bojowych LM w rejonie obrony;

- wykonywanie obliczeń nawigatorskich na przechwytywanie celów i składanie szefowi WL propozycji w zakresie rubieży poderwania, przechwycenia, kursu, wysokości i prędkości lotu własnych myśliwców;
- nadzorowanie przyjmowania samolotów do naprowadzania ze współdziałającymi ZT i przyjmowanie przez podległe punkty naprowadzania (PN);
- obliczanie możliwości jednoczesnych naprowadzeń lotnictwa korpusu OP, jak również lotnictwa podporządkowanego KOP;
- udzielanie i koordynowanie udzielania pomocy załogom w powietrzu przez podległe punkty naprowadzania;
- ewidencjonowanie aktualnego stanu i efektów naprowadzeń.

Zespół logistyki

W skład zespołu wchodzą:

- szef wydziału zabezpieczenia logistycznego (ZL);
- szef wydziału samochodowego;
- szef wydziału uzbrojenia i elektroniki;
- szef wydziału materiałów palnych i smarów (MPS);
- szef wydziału nadzoru kwatermistrzowskiego;
- szef wydziału inżynieryjno - lotniskowego;
- szef wydziału służby zdrowia;
- główny inżynier wojsk lotniczych.

Pracą zespołu kieruje szef służb technicznych - zastępca dowódcy KOP. Zespół kieruje całokształtem wsparcia logistycznego działań bojowych związków i oddziałów KOP.

Do podstawowych zadań zespołu należy:

- śledzenie przebiegu wsparcia logistycznego w czasie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej i w toku działań;
- ocena stanu zużycia, strat sprzętu i środków materiałowych;
- opracowywanie wniosków i propozycji w zakresie wsparcia logistycznego dalszych działań bojowych;
- organizowanie odtwarzania zdolności bojowej wojsk KOP pod względem logistycznym;

- kierowanie i sprawowanie nadzoru nad wsparciem logistycznym rozwinięcia i manewru wojsk KOP oraz rozśrodkowania pododdziałów logistycznych;
- sprawowanie nadzoru nad utrzymaniem sieci lotniskowej w ciągłej sprawności eksploatacyjnej i organizowanie remontu uszkodzonych lotnisk siłami i środkami KOP;
- ewidencjonowanie zmian w stanie zapasów w wojskach,składnicach i magazynach;
- sporządzanie zapotrzebowań na uzupełnianie zapasów materiałowo - technicznych;
- sporządzanie meldunków dobowych;
- kierowanie uzupełnieniem i dowozem zapasów materiałowych w wojskach KOP;
- prowadzenie ewidencji zdrowotności kadry i żołnierzy w wojskach KOP;
- uzgadnianie dróg manewru pododdziałów z organami komunikacji wojskowej;
- koordynacja kierowaniem sprzętu do warsztatów i baz remontowych oraz organizowanie odbioru sprzętu z remontu;
- współdziałanie z terenowymi sztabami obrony cywilnej w zakresie likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia i środkami zapalającymi.

Zespół logistyki ściśle współpracuje z zespołem planowania działań bojowych oraz z szefami rodzajów wojsk KOP.

Zespół kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki (ZKMRJ)

W skład zespołu wchodzą:

- szef wydziału organizacyjno - mobilizacyjnego - kierownik zespołu;
- oficer wydziału kadr;
- oficer oddziału łączności i UL;
- oficer służb techniki i zaopatrzenia;
- oficer wychowawczy.

Zespół kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostki KOP nadzoruje proces przejścia KOP ze struktury pokojowej na wojenną.

Do podstawowych zadań zespołu należy:

- uruchamianie mobilizacyjnego rozwinięcia dowództw i wojsk KOP;
- realizacja przedsięwzięć harmonogramu osiągania WSGB;

- nadzór realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych w wojskach KOP, wprowadzenie niezbędnych korekt oraz udzielenie pomocy organizacyjnej;
- ciągłe analizowanie sytuacji i odpowiednie reagowanie na zakłócenia w przebiegu mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk.

Zespół Węzła Łączności

W skład zespołu wchodzą:

- szef węzła łączności (WŁ);
- zastępca szefa węzła d/s technicznych;
- dyżurny łączności WŁ;
- kierownik sekcji łączności utajnionej;
- kierownik stacji telefonicznej;
- kierownik radiowego centrum nadawczego (RCN);
- kierownik obsługi stacji teletransmisji;
- kierownik radiowego centrum odbiorczego (RCO);
- telefoniści, telegrafiści, radiotelegrafiści, radiooperatorzy, mechanicy.

Pracą zespołu kieruje szef węzła łączności. Zespół WŁ KOP jest przeznaczony do zabezpieczenia dla SD KOP ciągłej i niezawodnej łączności telegraficznej i telefonicznej oraz radiowej - jawnej i utajnionej z CSD WLOP, wojskami KOP i ze stanowiskami dowodzenia współdziałających związków operacyjno - taktycznych i taktycznych w następujących podsystemach: dowodzenia i alarmowania, powiadamiania i ostrzegania - w stałej i wyższych stanach gotowości bojowej.

Do zasadniczych zadań zespołu należy:

- sprawne przejście na wojenny system łączności;
- kierowanie i kontrolowanie pracą bojową obsług wszystkich elementów WŁ;
- zabezpieczenie kompleksowego wykorzystania przez SD KOP środków łączności w podsystemach łączności radiowej i przewodowej;
- zabezpieczenie sprawności urządzeń łączności wewnętrznej SD;
- nadzorowanie przestrzegania przepisów prowadzenia korespondencji przez osoby funkcyjne zmiany bojowej;
- zapewnienie warunków bezpieczeństwa łączności.

Grupa łączności specjalnej

W skład grupy wchodzą:

- szef wydziału łączności specjalnej;
- kierownik stacji łączności specjalnej;
- starszy operator łączności specjalnej.

Pracą grupy kieruje Szef Wydziału Łączności Specjalnej. Do zasadniczych zadań grupy należy:

- utrzymanie stałej łączności szyfrowej z nadrzędnymi, podległymi i współdziałającymi stanowiskami dowodzenia i sztabami;
- nadzór specjalistyczny stacji szyfrowych podległych sztabów i stanowisk dowodzenia;
- opracowywanie wytycznych do organizacji, funkcjonowania i bezpieczeństwa łączności szyfrowej i kodowej;
- zaopatrywanie SD ZOT i węzeł łączności w dokumenty kodowe i kluczowe;
- kontrolowanie stanu ochrony łączności specjalnej SD;
- przedstawianie Szefowi Wojsk Łączności i UL oceny stanu łączności specjalnej przed rozpoznaniem przeciwnika.

3.2.2. Metodyka przygotowania działań bojowych w korpusie OP

Metodyka pracy dowódcy korpusu obrony powietrznej podczas planowania i organizowania działań bojowych zależy od zaistniałej sytuacji operacyjno - taktycznej, treści otrzymanego zadania i posiadanego czasu na przygotowanie wojsk do działań.

Niezależnie od przejętej metody pracy, dowódca korpusu powinien tak zorganizować pracę aby pozostawić podległym ZT i oddziałom jak najwięcej czasu na przygotowanie do działań bojowych.

Planowanie i organizowanie działań bojowych KOP rozpoczyna się z chwilą otrzymania z DWLOP rozkazu operacyjnego (zarządzenia operacyjnego lub wstęp-

nego zarządzenia bojowego) Dowódcy WLOP i może być realizowane następującymi metodami:

1. metodą pracy kolejnej;
2. metodą pracy równoległej;
3. metoda pracy kombinowanej.

Metoda pracy kolejnej jest metodą tradycyjną i polega na planowaniu działań bojowych przez poszczególne szczeble dowodzenia po kolei. W dowództwie KOP rozpoczyna się z chwilą otrzymania rozkazu operacyjnego Dowódcy WLOP i kończy się wysłaniem do podległych ZT i oddziałów rozkazu bojowego dowódcy korpusu i zarządzeń specjalistycznych. Dopiero wówczas w podległych dowództwach rozpoczyna się planowanie działań. Może być zastosowana w przypadku dysponowania taką ilością czasu, która jest potrzebna dla procesu kolejnego planowania; najpierw w dowództwie korpusu, a następnie w dowództwach ZT i oddziałów.

Metoda pracy równoległej jest podstawową metodą planowania i organizowania działań bojowych na szczeblu KOP. Metoda ta umożliwia równoległe planowanie i organizowanie działań bojowych w dowództwie KOP i na niższych szczeblach dowodzenia oraz zapewnia jednostkom - szczególnie w warunkach deficytu czasu - więcej czasu na przygotowanie wojsk do prowadzenia działań bojowych.

Metoda pracy kombinowanej zawiera elementy obu powyższych metod (pracy kolejnej i równoległej). Może mieć zastosowanie szczególnie wówczas gdy w toku planowania działań bojowych zachodzi potrzeba zmiany metody pracy z kolejnej na równoległą.

Przygotowanie KOP do działań obejmuje:

- planowanie działań (wypracowanie decyzji i wykonanie dokumentów bojowych);
- organizowanie działań (postawienie zadań podległym ZT i oddziałom), udzielenie pomocy w przygotowaniach ZT i oddziałów do działań, wykonanie innych przedsięwzięć poprzedzających wykonanie zadań, w tym utworzenie ugrupowania bojowego, kontrola przygotowania wojsk do wykonania postawionych zadań;
- osiągnięcie gotowości przez wojska korpusu do wykonania otrzymanego zadania bojowego.

Proces planowania działań bojowych, metoda pracy równoległej w dowództwie korpusu rozpoczyna się z chwilą otrzymania wstępnego zarządzenia bojowego lub rozkazu operacyjnego Dowódcy WLOP.

Najistotniejszym elementem planowania działań jest wypracowanie zamiaru i decyzji na prowadzenie działań oraz zadań dla podległych ZT i oddziałów. Kolejność pracy dowódcy i sztabu korpusu w procesie planowania (wypracowywania decyzji) i organizacji działań bojowych powinna przebiegać zgodnie z przyjętą metodą pracy. W zależności od posiadanego czasu na przygotowanie działań bojowych cykl wypracowywania decyzji może ulegać pewnym modyfikacjom w stosunku do obowiązującego schematu przyjętej metody pracy dowódcy.

Czynności dowództwa korpusu podczas planowania i organizacji działań bojowych, metoda równoległą, powinny być realizowane w następującej kolejności:

- analiza otrzymanego zadania, kalkulacja czasu, ustalenie terminów realizacji głównych przedsięwzięć w procesie planowania i organizacji działań, wypracowanie ogólnego zamiaru wykonania zadania oraz określenie zasadniczych zadań do natychmiastowego wykonania w celu przygotowania wojsk do wykonania otrzymanego zadania bojowego (czynność tą dowódca może wykonywać sam lub z udziałem szefa sztabu);
- udzielenie wytycznych szefowi sztabu przez dowódcę korpusu do zapoznania zastępców, szefów oddziałów, wydziałów i służb korpusu oraz dowódcy BRt, z sytuacją operacyjno - taktyczną, zadaniem korpusu oraz przygotowania wytycznych dla poszczególnych osób funkcyjnych dowództwa korpusu i dowódcy brygady radiotechnicznej;
- przeprowadzenie orientowania operacyjnego z kierowniczą kadrą przez szefa sztabu lub szefa wydziału operacyjnego;
- zapoznanie przez dowódcę z ogólną koncepcją wykonywania zadania w celu ukierunkowania pracy zastępców i oficerów sztabu i udzielenie wytycznych do przygotowania przez kierowniczą kadrę danych niezbędnych do podjęcia decyzji (jeżeli zachodzi potrzeba nakazanie opracowania zarządzenia wstępnego) oraz ustalenie terminu, miejsca i sposobu meldowania danych (propozycji) do decyzji;
- wstępna ocena sytuacji przez dowódcę korpusu z udziałem zastępców, szefów rodzajów wojsk, dowódcy BRt lub tylko wybranych osób funkcyjnych dowództwa kor-

pusu (BRt) i w zależności od posiadanego czasu, wysłuchanie przez dowódcę ich meldunków lub zażądanie od określonych oficerów konkretnych danych niezbędnych do wypracowania zamiaru prowadzenia działań bojowych;

- sprecyzowanie przez dowódcę zamiaru wykonania otrzymanego zadania;
- meldowanie zamiaru przełożonemu (dowódcy WLOP lub określonej osobie funkcyjnej DWLOP) przez dowódcę korpusu;
- wygłoszenie przez dowódcę zamiaru wobec kierowniczych osób funkcyjnych dowództwa korpusu (d-cy BRt) oraz udzielenie wytycznych w sprawie wydawania wstępnego zarządzenia bojowego i opracowania pozostałych dokumentów bojowych;
- wydanie wstępnego zarządzenia bojowego;
- ocena sytuacji przez dowódcę na podstawie meldunków składanych przez zastępców;
- szefów oddziałów, wydziałów i służb dowództwa korpusu i dowódcy BRt;
- podjęcie decyzji przez dowódcę na prowadzenie działań bojowych;
- opracowanie przez zastępców, oficerów sztabu oraz szefów rodzajów wojsk i służb dokumentów bojowych (mapy decyzji, rozkazu bojowego, planów użycia wojsk, zarządzeń i wytycznych specjalistycznych) i pomocniczych (plansz, schematów, harmonogramów itp.);
- zatwierdzenie przez dowódcę korpusu zamiarów wykonania zadania podległym dowódcom;
- przedstawienie przełożonemu do zatwierdzenia opracowanych dokumentów bojowych;
- postawienie zadań podległym ZT i oddziałom;
- wysłanie do podległych ZT i oddziałów rozkazu bojowego dowódcy korpusu i zarządzeń specjalistycznych;
- udzielenie wytycznych w zakresie współdziałania, dowodzenia, zabezpieczenia działań bojowych oraz kontroli i pomocy wojskom w przygotowaniu do działań bojowych;
- organizacja współdziałania wewnątrz KOP;

- udzielenie pomocy podległym ZT i oddziałom w wypracowywaniu decyzji i przygotowaniu do działań bojowych;
- zatwierdzenie dokumentów bojowych opracowanych przez podległe dowództwa ZT i oddziałów;
- kontrola przygotowania wojsk do działań bojowych.

W czasie działań bojowych proces planowania i organizacji działań bojowych będzie najczęściej bardziej skomplikowany i niejednorodny, ponieważ często elementy planowania i organizacji działań bojowych występować będą w etapie kierowania i podsumowania działań bojowych.

Podczas pracy bojowej zamiana bojowa wytwarza lub prowadzi niezbędne dokumenty następujących rodzajów:

- normatywne;
- planistyczne;
- sprawozdawcze;
- ewidencyjne;
- informacyjne.

Oprócz dokumentów wymienionych w załączniku nr 3 ważniejsze osoby funkcyjne jak: z-cy d-ców, szefowie rodzajów wojsk i wydziałów prowadzą na bieżąco mapy robocze oraz notatki i kalkulacje niezbędne do referowania propozycji swoim przełożonym.

Cykl opracowywania dokumentów dowodzenia jest uwarunkowany rozwojem sytuacji bojowej. Na podstawie napływających z wojsk meldunków bieżących i dokumentów sprawozdawczych, odpowiednie osoby funkcyjne wypełniają dokumenty ewidencyjne i sporządzają dokumenty sprawozdawcze dla dowódców korpusu i brygady radiotechnicznej oraz CSD DWLOP. Na podstawie tych dokumentów i zamiarów dowódców, opracowywane są z kolei dokumenty normatywne, planistyczne i informacyjne (komunikaty). Terminy wydawania lub prowadzenia dokumentów zostały określone w w/wym załączniku. Wszystkie dokumenty normatywne, sprawozdawcze do CSD DWLOP i komunikaty przesyła się również do ZSD KOP.

3.2.3. Właściwości planowania działań bojowych w korpusie lotniczym

Wypracowanie szczegółowej koncepcji przebiegu operacji powietrznej i udziału w niej korpusu lotniczego, **realizowane jest w czasie prowadzenia lądowej obrony strategicznej.** Planowanie to odbywa się w Naczelnym Dowództwie Sił Zbrojnych RP przy współudziale dowódcy i sztabu (grupy operacyjnej) sił powietrznych. Następnie jest ono realizowane w sztabie sił powietrznych.

Planowanie udziału korpusu lotniczego w powietrznej operacji zaczepnej, wykonywane na tych szczeblach dowodzenia, obejmuje jego działania **w całej operacji powietrznej, w ścisłym powiązaniu z zadaniami już realizowanymi** w operacji lądowej (morskiej) i z uwzględnieniem wyników działań lotnictwa osiągniętych w tej ostatniej operacji.

W planowaniu tym główną uwagę poświęca się ustaleniu zakresu działań dla korpusu lotniczego (obiekty rozpoznania i lotnictwo na lotniskach podlegające niszczeniu), wykonaniu pierwszego uderzenia zmasowanego i zarysowaniu uderzeń następnych, ustaleniu wysiłku lotnictwa w operacji z podziałem na poszczególne dni, skoordynowaniu działań korpusu w operacji powietrznej i równocześnie prowadzonych operacjach (lądowej i morskiej), organizacji współdziałania lotnictwa z innymi wojskami, organizacji dowodzenia i zabezpieczenia działań (m.in. manewry lotniskowe, korytarze przelotu, osłona przez LM itp.).

Zadania do działań w powietrznej operacji zaczepnej stawia korpusowi lotniczemu dowódca sił powietrznych w rozkazie operacyjnym. W rozkazie tym powinny być ujęte dane dotyczące całej operacji i w miarę szczegółowe informacje o działaniach korpusu w pierwszym dniu operacji. Korpus bowiem jest w zasadzie **wykonawcą zadań** ustalanych centralnie, stąd też jego użycie w kolejnych dniach (wylotach) w operacji powietrznej będzie systematycznie przekazywane do korpusu przez przełożonego. Wiele bowiem elementów planowanych na szczeblu strategicznym może ulegać zmianie z uwagi na równoczesne prowadzenie operacji powietrznej, lądowej i morskiej.

W informacjach przekazywanych do korpusu lotniczego przez przełożonego celowo jest ujmować przede wszystkim następujące zagadnienia:

- cel i czas trwania powietrznej operacji zaczepnej;

- zadania korpusu i jego wysiłek (rodzajami lotnictwa) wydzielony na tę operację;
- obiekty działań (zadania) lotnictwa w pierwszym uderzeniu i informacje o działaniach następnych;
- rejon (lotniska) bazowania korpusu i lotniska manewru (wysunięte);
- siły lotnictwa myśliwskiego wydzielone do osłony w powietrzu zgrupowań rozpoznawczo - uderzeniowych;
- korytarz przelotu lotnictwa i ustalone zasady współdziałania z innymi wykonawcami zadań (w tym działania innych wojsk w interesie lotnictwa);
- organizację dowodzenia i zabezpieczenia siłami biorącymi udział w operacji.

Na podstawie tych i jeszcze innych informacji oraz wytycznych dowódcy sił powietrznych, dowódca korpusu analizuje zadanie, ocenia sytuację, podejmuje zamiar i decyzję o wykonaniu uderzenia (wylotu) lub zadań w danym dniu operacji powietrznej. Równocześnie z wypracowaniem tej decyzji dowódca korpusu lotniczego **wypracowuje decyzję o działaniach lotnictwa w danym dniu lądowej i morskiej** operacji obronnej (zaczepnej).

W decyzji dowódcy korpusu do udziału w określonym dniu powietrznej operacji zaczepnej m.in. określa się:

- zamiar działań, w tym: cel i sposoby działań, obiekty działań, sposoby wykonania zadań, - ugrupowanie operacyjne na ziemi (wraz z manewrami lotniskowymi) i w powietrzu, koncepcję współdziałania, zabezpieczenia i dowodzenia;
- zadania związków taktycznych i samodzielnych oddziałów (pododdziałów) w uderzeniach zmasowanych i ześrodkowanych;
- ugrupowanie operacyjne korpusu w trakcie wykonywania uderzeń, korytarz przelotu i istotę zrealizowania lotów bojowych;
- przedsięwzięcia zabezpieczenia działań bojowych korpusu;
- organizacje dowodzenia i współdziałania.

Wypracowana decyzja jest meldowana dowódcy sił powietrznych. Stanowi także podstawę do szczegółowego planowania uderzeń zmasowanych i ześrodkowanych, realizowanych przez korpus w powietrznej operacji zaczepnej. **W czasie tego planowania celowo jest przede wszystkim określić:** obiekty działań korpusu w uderzeniu zmasowanym (ześrodkowanym) i niezbędne siły do ich niszczenia; o-

biekty rozpoznania i wydzielone siły do wykonania tego zadania; siły przewidziane do działań demonstracyjnych (pozoracyjnych) i wyznaczone do osłony w powietrzu lotniczych zgrupowań rozpoznawczo - uderzeniowych, konkretne zadania ZT i oddziałów (pododdziałów) lotniczych biorących udział w wylocie; ugrupowanie operacyjne lotnictwa w powietrzu ze wskazaniem położenia każdego rzutu i jego składu oraz rejonów i czasów działań; osie tras grup w korytarzu przelotu i linię wyrównania (przyjęcia ugrupowania operacyjnego); sposoby pokonania OP i OPL przeciwnika, prowadzenie rozpoznania i WRE, osłony przez lotnictwo myśliwskie, uzyskania zaskoczenia itp.; organizację i realizacje współdziałania wewnętrznego i z sąsiadami; dowodzenie i zabezpieczenie działań.

W czasie planowania trzeba (w ramach zabezpieczenia) określić sposoby likwidacji skutków uderzeń lotnictwa przeciwnika na lotniska korpusu oraz odtwarzanie gotowości bojowej do kolejnych wylotów. Wymaga to wyznaczenia odpowiednich sił i środków oraz ustalenia konkretnych przedsięwzięć dla ewentualnego odtworzenia naruszonego systemu dowodzenia lotnictwem, remontu uszkodzonych dróg startowych i samolotów, ewakuacji samolotów ze zniszczonych lotnisk, transportu środków materiałowych na doraźnie wykorzystywane lotniska itd.

Przy czym planując uderzenie zmasowane (ześrodkowane) w operacji powietrznej powinno się dążyć do **pełnego uwzględnienia działań lotnictwa w równocześnie prowadzonych operacjach** i traktować jako zasadę wykorzystywanie rezultatów użycia korpusu w jednej operacji (np. lądowej) przez jego siły w operacji drugiej (np. powietrznej). Dotyczy to zwłaszcza pokonania systemu OP i OPL wojsk.

Końcowe wyniki planowania zawarte są w decyzji lub planie, które odzwierciedlają dobowe (lub nawet na wylot) zaangażowanie korpusu w obronie strategicznej. Dokumenty te, opracowane na mapie wraz z legendą, powinny obejmować z reguły **nie tylko wykonanie dobowych zadań w operacji powietrznej, lecz także w operacji lądowej i morskiej**.

Na podstawie opracowanych dokumentów decyzyjnych dowódca korpusu wydaje rozkaz (zarządzenie), który jest podstawą do przygotowania się związków i samodzielnych oddziałów do wykonania zadań w poszczególnych dniach (wylotach) powietrznej operacji zaczepnej.

4. PLANOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH W SP NATO

Aby analiza procesu planowania działań bojowych w SP NATO była pełna należy ją rozpocząć od zadań realizowanych w tym zakresie na szczeblu strategicznym, który to szczebel odpowiada za formułowanie zasadniczych celów wojny oraz określa ewentualne ograniczenia w zakresie jej prowadzenia.

Często może zaistnieć sytuacja, że poszczególnym narodom lub ich koalicjom może być zakazane stosowanie siły powietrznej w pełnym zakresie. Wstępują bowiem ograniczenia, wynikające z prawa międzynarodowego, a także polityczne przeszkody ku temu.

Kluczowymi elementami politycznych aspektów jest kontrola eskalacji kryzysu oraz wojny podobnie jak zachowanie spójności koalicji.

Jeżeli sięgniemy do doświadczeń historycznych wojen powietrznych, znajdziemy tam przykłady szczegółowych instrukcji dla dowódców lotniczych. Z początkiem operacji powietrznej przeciwko Wietnamowi Północnemu, nazywanej „Toczący Grzmot", sekretarz obrony Robert Mc Namara zdecydował, że w obrębie lub pobliżu obszarów zamieszkałych nie będzie uderzeń powietrznych. Czasami, selekcjonował on osobiście cele z zakresu infrastruktury.

Również z obronnego punktu widzenia, cele polityczne mogą wpływać na planowanie operacji. Jednym z najważniejszych środków, których ochrona będzie określona wymogami politycznymi może być BMR.

Innym ważnym czynnikiem, który należy wziąć pod uwagę przed rozpoczęciem prawidłowego planowania operacyjnego, jest pożądany etat końcowy działań.

Podane przykłady wskazują, że może to być cel szeroki, jak odzyskanie terytorium NATO lub ograniczony, jak pojedyncze uderzenie powietrzne, np. podczas nalotu w 1986 r., kiedy to Siły Powietrzne USA oraz Marynarka Wojenna zostały zaangażowane w operacji przeciwko Libii.

Cały proces planowania operacji rozpoczyna się od wytycznych politycznych, na szczeblu Aliantów mających odzwierciedlenie w celach i priorytetach działań militarnych.

Cele te są następnie rozdzielane - wraz z określeniem ich priorytetów - przez naczelnego dowódcę NATO, który z kolei określa zadania dla Dowódcy Regionu (jest to Dowódca Sił Powietrznych lub CINCENT).

Dowódcy poszczególnych komponentów Sił Połączonych (jak np. wspólny dowódca połączonego komponentu Sił Powietrznych podczas wojny w Kuwejcie czy Dowódca Połączonych SP w Europie Centralnej w Regionie Centralnym) otrzymują misje i tzw. „Regionalne Cele Działań Militarnych" (RMO) od Dowódcy Sił Połączonych.

Sztaby Teatrów Działań lub regionalne SD, przy pomocy ocen dokonanych przez ich odpowiednie komórki organizacyjne, uszczegółowiają cele i priorytety w celu opracowania planu operacji.

Równolegle do wspólnego planu operacji, poszczególne rodzaje połączonych SZ albo „Główni Podwładni Dowódcy" jak COMAJRCENT opracowują swoje plany operacji, które są stale harmonizowane poprzez ciągłe współdziałanie według wytycznych szczebla Naczelnego Dowódcy.

Zanim dowódcy przystąpią do planowania operacji, muszą odpowiedzieć sobie na kilka istotnych pytań. Zarówno dowódcy, jak i prości żołnierze powinni wiedzieć DLACZEGO MAJĄ WALCZYĆ.

Dzisiejsi członkowie NATO będą omawiać przyczyny użycia siły militarnej przed kamerami światowej TV (co miało miejsce podczas ostatniej wojny w Kuwejcie) tak więc nie może to być żadnym zaskoczeniem dla ogółu żołnierzy.

Jeżeli zostanie zaangażowana ONZ, jej Rada Bezpieczeństwa określi kto jest agresorem, a gdyby kraj NATO zostałby zaatakowany, Rada Północnoatlantycka odpowie na pytanie kto jest agresorem lub agresorami.

Niepewne jest jednak, uczestnictwo wszystkich członków NATO, ponieważ każdy z nich może suwerennie o tym decydować. W efekcie, zadaniem szczebla strategicznego jest stworzenie koalicji i zintegrowanie sił poszczególnych państw w strukturach dowodzenia i kierowania. Również ograniczenia polityczne, np. status państw neutralnych, decyzje co do zasad uczestnictwa w fazie narastania kryzysu oraz przekroczenia granic państwowych, pełnomocnictwa w tym zakresie związane są ze szczeblem strategicznym. Wymagane jest również określenie jasnego obrazu stanu końcowego operacji.

Np. czy dostatecznym jest odrzucenie wojsk przeciwnika od okupowanego kraju czy też należy ograniczyć w pewnym stopniu jego możliwości działań zaczepnych? Problemem będzie także ustalenie struktury organów dowodzenia i kierowania akceptowanych przez koalicjantów.

Czynnik „powietrzny" wnosi do planu wspólnej operacji, właściwe środkom powietrznym wykorzystującym trzeci wymiar - możliwości bojowe jak: szybkość, duży zasięg, elastyczność, pułap wysokości i wysoką skuteczność w porównaniu z innymi środkami walki.

Ważnym jest to, że siły powietrzne mogą wykonywać uderzenia na dużej głębokości ugrupowania przeciwnika, na jego najważniejsze czy najżywotniejsze obiekty w bardzo wczesnym okresie konfliktu - przez co możliwym jest błyskawiczna poprawa sytuacji bojowej.

Dlatego tez, wykorzystanie SP daje tak duże możliwości dowódcom poszczególnych rodzajów sił zbrojnych, którzy po otrzymaniu zadań planują operacje w skali całego regionu.

Chociaż dowódcy lotnictwa są czasami pytani jedynie o możliwości oddziaływania taktycznego, dowódca sił powietrznych czy dowódca sił powietrznych w regionie może, a nawet powinien już w początkowej fazie kryzysu czy konfliktu przedstawić dowódcy połączonych sił (lub CINCENT) szczegółowy plan zawierający hierarchiczną propozycję, zgodną z celami prowadzenia działań w skali teatru lub regionu. Obejmuje ona np.: uderzenia na urządzenia systemu dowodzenia w celu odcięcia organów dowodzenia i kierowania od ich wojsk.

Dla dokładnego wyjaśnienia powiązań pomiędzy kolejnymi szczeblami dowodzenia, spójrzmy na proces planowania.

Strategiczna ocena sytuacji polega na wzięciu pod uwagę czynników politycznych, militarnych, ekonomicznych i społecznych zarówno ze strony przeciwnika, jak i własnej oraz określenie całościowego obrazu sytuacji dla teatru działań czy regionu.

Powinno się również sformułować kompleksowe cele w skali teatru czy regionu.

Taki proces oceny jest wynikiem szczegółowych prac, które określają kierunki działań. Kierunki te są podstawą odpowiedzi na pytanie CO MUSI BYĆ ZROBIONE (OSIĄGNIĘTE).

Plan operacji jest rozpracowywany w szczegółach po zatwierdzeniu przez przełożonego jednego z kierunków działania. Plan taki opisuje JAK MA BYĆ (OSIĄGNIĘTE) ZROBIONE.

W końcu, CINCENT lub Dowódca Połączonych Sił, wprowadza plan w życie, wydając dyrektywę lub wytyczne.

Zgodnie z NATO-wską filozofia centralnego regionu (zamiarem dowódcy Połączonych Sił w centralnym Regionie, regionalny Dowódca SP - który jest zarazem dowódcą obrony powietrznej i dowódcą systemu kontroli przestrzeni powietrznej w Regionie - rozpoczyna ocenę sytuacji powietrznej od oszacowania strategicznego.

Taka ocena „powietrzna" jest szczegółową analizą obu stron własnej i przeciwnika, w zakresie sił powietrznych, ilości i typów samolotów oraz mocnych i słabych punktów w systemie kierowania i dowodzenia.

Proces oceny wymaga intensywnej pracy rozpoznawczej i wstępnie określa kolejność (kategorie) możliwych obiektów ataku.

Zamiar działań powietrznych oraz plan operacji defensywnych i ofensywnych odzwierciedlają ustalenia planu kompleksowego. Pokrywają się one we wspólnych celach i wskazują JAK i KIEDY siły powietrzne mogą uczestniczyć w ich osiąganiu.

Plan operacji powietrznych musi być zsynchronizowany z planami dowódców innych rodzajów SZ. Na podstawie planu operacji powietrznych, specyficzne i szczegółowe wytyczne przekazywane są codziennie jako Powietrzna Dyrektywa Operacyjna (AOD) do Dowództwa Rejonu Cieśnin Bałtyckich (BALTAP) oraz do połączonych stanowisk dowodzenia operacjami powietrznymi (CAOC Regionu Centralnego.

Następnie dowódca CAOC wydaje Rozkaz Bojowy Lotnictwa (ATO) lub Rozkaz Wykonania Zadania (ATM) i przesyła je do skrzydeł i innych jednostek SP, w celu wykonania zadań określonych w AOD.

AOD oraz ATO obejmuje z zasady okres 24 godz. Natomiast ATM-y są dokumentami doraźnymi, wydawanymi w razie potrzeby.

Idealny i typowy połączony (tzn. więcej niż dla jednego rodzaju SZ) plan wspólnych (tzn. więcej niż jednej narodowości) działań ŚZ, jest rezultatem zsynchronizowanych planów poszczególnych rodzajów SZ.

Działania siły powietrznej wspierają dowódców WLąd i Marynarki Wojennej, tak jak i Dowódcę Połączonych SZ.

Należy pamiętać, że wojska lądowe oraz Marynarka Wojenna walczyć będą na obszarach naturalnie rozdzielonych przez linię brzegową, podczas gdy przestrzeń powietrzna teatru pozostaje niepodzielna.

Dlatego też zagadnienia obrony powietrznej w funkcji ofensywnej i defensywnej obejmują cała przestrzeń teatru działań.

W celu uniknięcia rozdrobnienia siły powietrznej, wszystkie siły i środki SP i systemy uzbrojenia o podobnych charakterystykach zasięgu rażenia powinny być podporządkowane jednemu dowódcy SP, który w porozumieniu z innymi dowódcami rodzajów SZ, będzie je wykorzystywał do walki z siłami powietrznymi przeciwnika, jak również do wsparcia lądowych i morskich operacji.

CINCENT może potrzebować siły powietrznej dla osiągnięcia określonych celów w całym obszarze swojej odpowiedzialności, np. do zwalczania specjalnych obiektów o strategicznym znaczeniu.

Głównym zadaniem regionalnego dowódcy SP jest pokonanie SP przeciwnika. Wsparcia lotnicze innych rodzajów SZ realizowane jest zgodnie z priorytetami określanymi przez Dowódcę Połączonych SZ lub CINCENT w Centralnym Regionie. Decyduje on o zakresie wsparcia, jakie będzie udzielone, stosując podział wysiłku (apportionment).

Tym niemniej, dowódcy innych rodzajów SZ także mogą wspierać dowódcę SP.

Przykładowo, regionalne zadania COMAIRCENT w obszarze Bałtyku czy Morza Płn., takie, jak wczesne ostrzeganie, obrona powietrzna samolotów tankowania powietrznego czy samolotów systemu wczesnego wykrywania NATO (NAEW) mogą być realizowane przez pokładowe systemy rakietowe „woda - powietrze" okrętów Marynarki Wojennej.

Jak już wspomniano, dowódca SP realizuje trzy grupy zadań.

Podstawowym jego zadaniem jest pokonanie SP przeciwnika poprzez ofensywną i defensywną walkę z siłami powietrznymi przeciwnika. Celem tej walki jest osiągnięcie i utrzymanie panowania w powietrzu lub, co najmniej przewagi w powietrzu.

Zadanie **wspierające** obejmuje: wsparcie sił lądowych i morskich poprzez izolowanie rejonu działań oraz ofensywne wsparcie lotnicze, głównie sił lądowych. Wsparcie taktyczne operacji morskich czy desantowych wspomaga jednostki „nawodne", transport powietrzny oraz inne rodzaje działań zabezpieczenia bojowego - tym samym pozytywnie oddziałowuje na przebieg działań tak sił lądowych, jak i morskich.

Realizacja zadań o znaczeniu strategicznym dowódcy powietrznego jest skierowana na te obiekty lub środki krytyczne, które zostały mu nakazane CINCENT lub SACEUR.

Jako przykład wzajemnych powiązań pomiędzy wspólnymi planami sił połączonych, a planami działań sił powietrznych weźmy Połączoną Operację „Pustynna Burza".

Jeden z założonych celów, zniszczenie siły ofensywnej Iraku, był przełożony na szereg celów do osiągnięcia przez SP.

Cele działania SP (Włączając w to lotnictwo Marynarki Wojennej, a w niektórych przypadkach LWL oraz lotnictwo korpusu Piechoty Morskiej), były uszczegółowione przez dowódcę SP oraz zatwierdzone przez Naczelnego Dowódcę - gen. Schwarzkopfa.

Przykład odzwierciedla możliwości siły powietrznej do bezpośredniego ataku oraz udzielenia wsparcia w celu osiągnięcia celów wyższego szczebla.

Jednocześnie, niektóre cele działań SP dotyczyć będą zwalczania SP przeciwnika, co umożliwi swobodę działania innych rodzajów SZ.

W zakresie wykorzystania siły powietrznej uwzględnia się pewne kluczowe zasady, ustalające sposób wykorzystania sił powietrznych NATO.

Pierwsza, najważniejsza jest jedność dowodzenia. Tak więc, CINCENT przekazuje pełną odpowiedzialność za operacje powietrzne i zintegrowaną obronę powietrzną odpowiednio: Dowódcy SP w regionie lub Dowódcy OP w regionie.

Kolejną zasadę, dla umożliwienia skupienia głównego wysiłku i efektywnego wykorzystania ograniczonych sił powietrznych, ofensywne zwalczanie sił powietrznych przeciwnika oraz izolowanie rejonu działań muszą być planowane centralnie i kierowane przez dowódcę SP Regionu, a następnie realizowane w sposób zdecentralizowany przez CAOC i podległe jednostki. Taka sama filozofia obowiązuje w przypadku sił obrony powietrznej, podległych dowódcy OP Regionu.

W końcu, co jest wymogiem o krytycznym znaczeniu, zasada zapewnienia pełnej kontroli przestrzeni powietrznej Regionu Centralnego. Realizowane jest to przez COMAIRCENT jako Dowódcę kontroli przestrzeni powietrznej Regionu.

Dowódca SP w celu zaspokojenia wielorakich potrzeb jest obowiązany do dokonywania podziału siły powietrznej w SP NATO jest to realizowane czterema sposobami (metodami).

Apportionment, czyli podział wysiłku jest podziałem środków sił powietrznych pomiędzy: działania bliskie (na polu walki), działania głębokie (w głębi obszaru przeciwnika) oraz działania w ramach obrony powietrznej.

Zwykle, Apportionment jest dokonywany przez procentowy podział ilości możliwych wylotów bojowych poszczególnych rodzajów samolotów. Jednak ze względu na różnice skuteczności bojowej poszczególnych statków powietrznych, procentową ilością wylotów bojowych nie można automatycznie określić oczekiwanych skutków rażenia. Dlatego też, dowódca SP w Centralnym Regionie, jako ujednoliconego wskaźnika do kalkulacji procentowych podziałów wysiłku używa nowego sposobu, jakim jest „wylot F-16" (samolotolot).

Przypatrzmy się obecnie przykładowi propozycji Dowódcy Regionalnego SP w zakresie podziału wysiłku, przedstawianej dowódcy (CINCENT). Jest to rekomendacja adresowana do dowódcy sił połączonych. To on decyduje o wielkości wysiłku wydzielonego na poszczególne zadania, w odniesieniu do konkretnej sytuacji w regionie. Rekomendacja ta jest udoskonalana drogą konsultacji z dowódcami CAOC-ów, COMBALTAP, COMLANDCENT i zdeterminowana celami, określonymi przez CINCENT w planie operacji oraz szczegółowych dyrektywach i wytycznych.

Zakres podziału wysiłku ograniczony jest faktem, że pewne środki są odpowiednie do wykonania jednego lub dwóch zadań. Np. A-10 jest środkiem zwalczania

celów naziemnych, optymalnym do wykonywania zadań bezpośredniego wsparcia lotniczego, ale już nie do działań w głębi obszaru przeciwnika.

Stąd też decyzje w tym zakresie dotyczą głównie samolotów wielozadaniowych, jak F-16, które mogą zwalczać zarówno cele powietrzne, jak i naziemne.

Propozycje ograniczają również możliwości zaopatrzenia w środki rażenia, np. wyloty z bombami kierowanymi laserowo są o wiele skuteczniejsze niż z klasycznym uzbrojeniem bombardierskim. Możliwości bojowe oraz dysponowanie systemami rakietowymi „z-p" również rzutują określenie zasobów w tym zakresie, podobnie jak typy i ilość samolotów myśliwskich.

Jest także uwzględnienie możliwe zagrożenie użycia przez przeciwnika taktycznych pocisków balistycznych oraz BMR.

Dowódca PSP Regionu wypracowuje szczegółową propozycję podziału wysiłku SP, a następnie, po konsultacjach z zainteresowanymi dowódcami, CINCENT podejmuje decyzję. Jest to podstawą do dalszego planowania działań sił powietrznych.

Przedstawiając propozycję podziału wysiłku przez regionalnego dowódcę SP, nie można pominąć wymogów regionalnego dowódcy OP, w zakresie propozycji celów działania obrony powietrznej.

Uwzględniane są także oceny regionalnych dowódców poszczególnych rodzajów SZ oraz dowódców CAOC's.

Należy mieć na uwadze, że środki OP są zdecydowanie ograniczone wymogami całego regionu, obejmującymi potrzeby zapewnienia osłony obiektów ważnych tak ze względów militarnych, jak i politycznych.

Decyzja w zakresie podziału sił przedstawiona jest w ilości samolotolotów. Jest to podział wysiłku (allocation), który definiuje się jako przetransponowanie podziału sił (apportionment) na ilość samolotolotów (wylotów) będących w dyspozycji do wykonania operacji (zadania).

Dowództwo PSP musi ostatecznie określać podziały wysiłku podczas obu etapów: planowania operacji powietrznej oraz każdego dnia działań, tak aby jak najefektywniej wykorzystać posiadane siły.

Podział większości wysiłku jest z reguły domeną CAOC-ów, ponieważ są one lepiej przygotowane do szczegółowego określania potrzeb rażenia poszczególnych

celów, wymogów taktycznych, możliwości bojowych sprzętu lotniczego, zdolności jednostek czy tworzonych grup uderzeniowych oraz inne, np. uwarunkowania logistyczne.

Dodatkowo, dowódca PSP Regionu zobowiązany jest do określania wysiłku specjalnych środków dużego znaczenia, jak np. samoloty tankowania powietrznego, rozpoznawcze, WRE oraz zwalczających naziemne siły i środki OP przeciwnika (SEAD).

Podziały te, opracowuje się na podstawie regionalnych planów operacji powietrznych oraz wymiany poglądów (dyskusji) z podległymi dowódcami, zanim otrzymają oni zadania. Dopiero wtedy wydaje się dyrektywę operacyjną.

Dyrektywa wydawana jest co 24 godz. Opracowywana jest na podstawie planu połączonej operacji, ostatnich wytycznych i wskazówek dowódcy połączonych sił, a także meldunków z CAOC's oraz sił lądowych i morskich.

Część ogólna dyrektywy zawiera opis sytuacji ogólnej, ocenę przeciwnika i wojsk własnych z punktu widzenia dowódcy SP, jego ogólnych celów działań oraz celów działań sił powietrznych w poszczególnych operacjach.

Dotychczas długoterminowy plan działań powietrznych stanowił część dyrektywy operacyjnej. I to uległo zmianie w jej układzie. Obecnie plan ten jest zamieszczony w planie operacji powietrznej, który obejmuje dłuższy okres działań bojowych. Plan operacji powietrznej stanowi część planu operacji na teatrze działań.

Załączniki do dyrektywy dostarczają podległym stanowiskom niektórych wskazówek, określając priorytety i zadania.

Stanowiska dowodzenia (CAOC i Dowództwo PSZ Obszaru Cieśnin Bałtyckich otrzymują załącznik RESOURCES, gdzie są im przydzielone środki sił powietrznych. Assigment, zamiast Allotment.

Ostatnim, ale niemniej ważnym jest określenie listy obiektów uderzeń (celów). Dlatego też, dyrektywa posiada załącznik z listą priorytetowych obiektów uderzeń lotnictwa w głębi obszaru przeciwnika.

4.1. Zarządzanie działaniami bojowymi przez dowódcę komponentu powietrznego połączonych sił lub dowódcę sił powietrznych regionu

Poszczególne państwa wydzielają do komponentu powietrznego swoje wojska. Przyjmowane są one zgodnie z odpowiednimi procedurami przez poszczególnych dowódców NATO odpowiedniego szczebla dowodzenia. Z reguły uprawnienia do dowodzenia operacyjnego posiada SACEUR, który deleguje (OPCOM) do CINCENT. Ten z kolei dokonuje generalnego podziału sił (apportionment), ustalając wielkości wysiłku na poszczególne operacje i wykonywane w ich ramach zadania.

Regionalny Dowódca SP posiada co najmniej uprawnienia kierowania operacyjnego (OPCON), tym niemniej mogą być mu delegowane kompetencje dowodzenia operacyjnego. W takiej sytuacji, będzie on podporządkowywał poszczególne jednostki do poszczególnych CAOC-ów na odpowiedni okres działań lub też przydzielał im odpowiedni wysiłek SP na krótszy okres, w celu wykonania specyficznych zadań.

Proces ten musi odpowiadać zadaniom postawionym CAOC-om. Potrzebują one bowiem odpowiednich sił do wykonania:

- uderzeń na poszczególne obiekty (cele) według określonej kolejności priorytetów;
- wsparcia (zabezpieczenia) sił uderzeniowych siłami ratownictwa, WRE, tankowania w powietrzu, osłony lotnictwa myśliwskiego, zwalczania naziemnych sił i środków OP przeciwnika oraz rozpoznania powietrznego, a także;
- wykonania zadań w ramach OP.

Proces zarządzania działaniami bojowymi wyjaśnia więc funkcje: przydzielenia (podporządkowania) sił ASSIGMENT, podziału wysiłku APPORTIONMENT, czasowego przydziału sił ALLOCATION oraz określenia ilości wylotów (samolotolotów) ALLOTMENT.

Obiekt uderzeń lotnictwa, możemy podzielić według ich znaczenia dla przeciwnika oraz ich wrażliwości na uderzenia na: stacjonarne i manewrowe.

W obszarze Regionu Centralnego, cele o znaczeniu strategicznym, środki ofensywnej walki z siłami powietrznymi przeciwnika i izolowania rejonu działań są określane na szczeblu operacyjnym, według ich znaczenia. Lista tych obiektów powinna wynikać z MAP („głównego planu walki") oraz być jego ograniczoną częścią.

W warunkach ograniczonego czasu, stawianie zadań w zakresie bezpośredniego wsparcia lotniczego sił lądowych i morskich musi być realizowane na szczeblu taktycznym, tj. przez CAOC's.

Tak więc ustalenie obiektów uderzeń jest kulminacyjnym i finalnym etapem procesu przetwarzania celów na planowanie szczegółowe działań SP. To dodatkowo podwiązuje ze sobą szczeble operacyjny i taktyczny oraz CAOC's z korpusami sił lądowych lub zgrupowaniami uderzeniowymi sił morskich.

Najlepszym środkiem oceny operacji połączonych sił jest stopień porażenia ustalonych obiektów ataku, Bieżąca obserwacja tych obiektów i meldunki składane Dowódcy SP Regionu są miernikiem opracowanych propozycji i podjętych decyzji w zakresie działań powietrznych.

Operacje powietrzne wymagają często zaangażowania obu szczebli dowodzenia: operacyjnego i taktycznego. Np. połączona operacja powietrzna może być planowana na obu szczeblach, ale regułą jest, że korytarz przelotowy dla potrzeb połączonej operacji powietrznej i skład uczestniczących w niej sił, planowane są na szczeblu CAOC.

Jak więc widać, podział odpowiedzialności pomiędzy operacyjnym i taktycznym szczeblem nie jest wyrazisty. Ograniczenia czasowe, możliwości dysponowania siłami oraz informacjami określają szczebel, na którym musi być realizowane stawianie zadań oraz odpowiedni zakres planowania operacji powietrznych.

W każdym jednak przypadku, niezbędne jest dysponowanie odpowiednimi (pod względem szybkości i utajnienia przekazywanych informacji) środkami dowodzenia pomiędzy szczeblem operacyjnym, taktycznym oraz wykorzystywanymi jednostkami. Np. planowanie połączonej operacji powietrznej ma bezpośredni wpływ na „rozkaz kontroli przestrzeni powietrznej", który jest opracowywany i wydawany przez Dowódcę SP Regionu, pełniącego jednocześnie dowódcy kontroli przestrzeni powietrznej regionu.

Zarządzanie środkami szczególnego znaczenia wymaga szeregu szczegółowych ustaleń, które muszą być przekazywane pomiędzy wszystkimi szczeblami dowodzenia i jednostkami wykonującymi zadania.

Wymagania w zakresie kontroli przestrzeni powietrznej dają nam dobry przykład pracy zespołowej, niezbędnej pomiędzy różnymi szczeblami i dowództwami.

We wczesnym etapie planowania połączonej operacji powietrznej - planowanie tras lotu dla poszczególnych grup musi być zaplanowane i skoordynowane. Wiąże się to z koniecznością ustalenia tras przelotowych na małych wysokościach, korytarzy przelotowych, które muszą być oczyszczone przez LM lub siły zwalczania naziemnej OP przeciwnika.

Dlatego tez, planiści szczebla CAOC, jak najwcześniej muszą nawiązać kontakt z odpowiednią komórką kontroli przestrzeni powietrznej w AIRCENT i ustalić najbezpieczniejsze trasy dla własnych sił ofensywnych i wspierającego je lotnictwa.

Jak można zauważyć planowanie działań bojowych jest ciągłym procesem oceny otrzymywanych zadań, sytuacji, planowania działań na różnych szczeblach dowodzenia, opracowywania rozkazów (AOD, ACO) oraz przyjmowania meldunków o wynikach działań (Mission Report czy Assesment Report).

Niektóre dyrektywy operacyjne opracowywane są równolegle na szczeblu AIRCENT, cykl planowania obejmuje 2 doby, rozpoczynają się o północy otrzymaniem wskazówek i wytycznych, które nie są wydawane codziennie, a z reguły obejmują pięciodniowy okres bitwy powietrzno - lądowej.

Jeżeli jednak sytuacja wymaga natychmiastowej reakcji, nowe wskazówki i wytyczne mogą być ujęte w powietrznej dyrektywie operacyjnej (AOD), wydanej tego samego dnia o 10.00.

CAOC kończą planowanie o 10.00 i 20.00, wydając rozkazy bojowe lotnictwa (ATO) do podległych jednostek.

Jednostki przygotowują samoloty, a najwcześniejsze wyloty według terminów określonych w AOD-2 będą miały miejsce o godzinie 6 rano następnego dnia.

Podsumowując: śledząc proces planowania, wskazówki i wytyczne mogą być wdrażane w życie w ciągu 30 godzin. Normalnie będą one obejmowały działania o 2 doby późniejsze, gdyż siły lądowe, a także morskie potrzebują więcej czasu do zastosowania się do w/w rozporządzeń.

Podsumowanie

Planowanie wykorzystania SP jest wielce uzależnione od szeregu czynników (warunków wstępnych). Dla zapewnienia skuteczności pracy, proces planowania w

Centralnym Regionie NATO, opiera się na ścisłym współdziałaniu różnych szczebli dowodzenia.

Wymaga to nowoczesnego planowania i systemów łączności oraz informatycznych. Jeden system, który pozwala na swobodną wymianę informacji oraz drugi - otrzymywania meldunków w procesie planowania.

Ogół działań powietrznych zgrywany jest przez Naczelnego Dowódcę Połączonych SZ oraz Dowódcę SP, którym w naszym regionie, z Niemcami w jego centrum, jest COMAIRCENT.

Informacje z wszystkich szczebli dowodzenia wykorzystywane są w trzech zasadniczych dokumentach, kierujących działaniami PSP, Air Operation Directive, Air Control Order i Air Task Order.

Jeśli czas i sytuacja pozwala, dokumenty opracowuje się na podstawie precyzyjnego, zakończonego oczywistymi wnioskami procesu, którego efektem jest tak plan operacji w regionie, jak i plan operacji powietrznej.

Kluczowym elementem operacji ofensywnych jest określenie listy obiektów uderzeń według kolejności ich priorytetów obrony powietrznej.

Ciągłe monitorowanie obiektów uderzeń i kontrolowanie minuta po minucie obrony powietrznej - to zadania dla obu szczebli dowodzenia, operacyjnego i taktycznego.

4.2. Metodologia pracy dowódcy i sztabu PSZ NATO

4.2.1. Pojęcia stosowane w terminologii NATO

W terminologii wojskowej NATO występuje szereg specyficznych pojęć, których ogólna znajomość przybliża zrozumienie zasad pracy sztabowej i całościowego procesu planowania w NATO.

A. **Środek (punkt) ciężkości** - według Clauzewitza „jest to skupienie wszystkich sił i zabiegów od których wszystko zależy. To jest ten punkt przeciwko któremu całość naszej energii (wysiłków) powinna być skierowana".

W warunkach współczesnych pojęcie to jest definiowane jako cecha charakteryzująca zdolność lub położenie (rejon), z którego siły zbrojne, państwo lub koalicje czerpią swobodę działania, siłę militarną lub wole walki.

Dla przykładu, środek ciężkości mogą stanowić duże możliwości mobilizacyjne przeciwnika lub ogromne rezerwy strategiczne, a także wysoce sprawny system dowodzenia siłami zbrojnymi i kierowania państwem oraz bardzo dobrze rozwinięty przemysł zbrojeniowy.

B. **Punkty decydujące,** ze swej natury są kategoriami geograficznymi, taki, jak wzgórze, miasto lub baza operacyjna. Mogą one również zawierać elementy dowodzenia wojskami - stanowiska dowodzenia, a także przestrzeń powietrzną, sieć komunikacyjną, itp.

Nie należy jednak utożsamiać ich z pojęciem środek (punkt) ciężkości. Stanowią one klucz do „wtargnięcia" do środka ciężkości przeciwnika. Zdobycie i przejęcie kontroli nad decydującymi punktami, daje dowódcy przewagę nad siłami przeciwnika i ma decydujący wpływ na rezultat prowadzonej operacji.

C. **Kulminacja** (punkt kulminacyjny), to pojęcie dotyczy zarówno natarcia jak i obrony.

W działaniach ofensywnych jest to ten szczególny punkt, w czasie i przestrzeni kiedy zdolność bojowa atakującego, staje się mniejsza od obrońcy.

Tak więc sztuka uzyskania powodzenia w natarciu polega na osiągnięciu celów przed punktem kulminacyjnym.

W obronie punkt kulminacyjny zaistnieje wówczas, kiedy obrońca nie będzie w stanie przejść do kontrataku oraz z powodzeniem prowadzić działań obronnych.

Sztuka obrony polega więc na doprowadzeniu atakującego do jego punktu kulminacyjnego, a następnie uderzeniu w chwili, gdy atakujący zużył wszelkie rezerwy i nie jest w stanie skutecznie prowadzić dalszych działań, a nawet bronić się.

Działania ofensywne na szczeblu operacyjnym i strategicznym mogą osiągnąć punkt kulminacyjny z wielu powodów. Jednym z nich może być niedostateczne zaopatrzenie związków taktycznych pierwszego rzutu, brak wystarczającej ilości środków transportowych, wyczerpanie się dostępnych zapasów, a także niewłaściwie zabezpieczone linie komunikacyjne. Niekiedy potrzeba ochrony tych linii wyma-

gać będzie angażowania znacznej ilości wojsk regularnych, co w konsekwencji zmniejszy przewagę ilościowa nacierających wojsk.

Ponadto punkt kulminacyjny może zaistnieć na skutek wyczerpania fizycznego i psychicznego nacierających wojsk w miarę potęgowania oporu broniących się wojsk.

D. **Dowodzenie** określane jako COMMAND AND CONTROL rozumiane jest jako wykonywanie funkcji związanych z kierowaniem wojskami, które jest określonym procesem, w wyniku którego wszelka działalność jednostek wojskowych jest kierowana, koordynowana i kontrolowana, w celu wykonania określonych zadań.

Zakres kompetencyjny dowodzenia (określone w oryginale pojęciem zawierającym dwa słowa COMMAND i CONTROL) definiuje się następująco:

- COMMAND to uprawnienia (władza) nadane przełożonemu w celu kierowania, koordynowania i kontrolowania jednostek wojskowych (wojsk);

- CONTROL to uprawnienia (władza) sprawowane przez dowódcę nad częścią działalności podległych wojsk (lub innych nie będących pod jego dowództwem), które zawierają odpowiedzialność za wykonanie rozkazów lub dyrektyw tych wojsk. Całość tej władzy (uprawnień), lub jej część może być przekazana (delegowana) dowódcy niższego szczebla.

W SZ USA, według regulaminu COOPERATIVE GUARD3 - PARTICIPANT GUIDE, wyd. z 1996 r. wyróżnia się następujące pojęcia dowodzenia COMBATANT COMMAND (COCOM), OPERATIONAL CONTROL (OPCON) i TACTICAL CONTROL (TACON).

Uprawnienia COCOM przydziela prezydent dla naczelnego dowódcy sił zbrojnych USA, wyznaczonego do prowadzenia operacji na określonym teatrze działań. Dowódcy poszczególnych rodzajów sił zbrojnych (komponentów) mogą mieć przekazane uprawnienia OPCON, natomiast dowódcy na niższych szczeblach będą mieć uprawnienia TACON. Dowódca z uprawnieniami COCOM posiada bardzo szerokie uprawnienia nad wojskami bezpośrednio mu podległymi oraz przydzielonymi do dyspozycji na czas realizacji operacji. Ma prawo dokonywać niezbędnych zmian organizacyjnych i funkcjonalnych, zmieniać podporządkowanie jednostkom, a przede wszystkim ma prawo stawiać im zadania operacyjne i dowodzić nimi w trakcie realizacji operacji. Może dokonywać koniecznych zmian organizacyjnych wojsk zabez-

pieczenia, w tym koordynować całość wsparcia logistycznego podległych wojsk. Nie ma natomiast wszystkich uprawnień administracyjnych.

Uprawnienia w tym zakresie posiadają m.in. dowódcy: SZ USA w Europie, SZ USA Pacyfiku czy też Atlantyku.

W PSZ NATO w Europie wyróżnia się następujące pojęcia dowodzenia:

a) FULL COMMAND - wg USA - odpowiednik COCOM;

b) OPERATIONAL COMMAND (OPCOM) - wg USA OPCON;

c) OPERATIONAL CONTROL (OPCON);

d) TACTICAL COMMAND (TACOM);

e) TACTICAL CONTROL (TACON).

ad. a) FULL COMMAND, tzw. „pełne dowodzenie" - to uprawnienia (władza) i odpowiedzialność dowódcy, mającego prawo wydawania rozkazów dla podwładnych. Uprawnienie to zawiera każdy aspekt działania wojskowego i administracyjnego oraz ma miejsce jedynie w wymiarze narodowym.

Pojęcia dowodzenia używane w ramach koalicji (w wymiarze międzynarodowych sił zbrojnych) mają mniejszy stopień uprawnień (mniejszy zakres władzy), niż w sytuacji dowodzenia siłami narodowymi (danego państwa). W konsekwencji żaden z dowódców PSZ NATO nie dysponuje pełnymi uprawnieniami dowódczymi nad siłami zbrojnymi będącymi w jego dyspozycji. W tej sytuacji wydzielone kontyngenty sił zbrojnych z poszczególnych państw Sojuszu podporządkowane zostały zintegrowanej strukturze dowodzenia NATO według niższej kategorii dowodzenia, tj. OPERATIONAL COMMAND i OPERATIONAL CONTROL.

Pozostałe kategorie dowodzenia dotyczą niższych, zwykle taktycznych szczebli dowodzenia:

ad. b) OPCOM, tzw. „operacyjne dowodzenie" - to uprawnienia (zakres władzy) nadane dowódcy wraz z postawionymi zadaniami, które umożliwiają stawianie zadań podwładnym dowódcom, użycie (wykorzystanie) jednostek, zmianę podporządkowania, wydzielania i przydzielania ich innym dowódcom (szczeblom dowodzenia) oraz utrzymywania w całości lub przekazywania części uprawnień w zakresie dowodzenia, tj. OPERATIONAL CONTROL lub TACTICAL CONTROL, jeżeli wynika to z konieczności i z zaistniałej sytuacji.

Dowódca sprawujący kategorię dowodzenia OPCOM nie posiada uprawnień administracyjnych (kadrowych) i logistycznych.

ad. c) OPCON, tzw. „operacyjna kontrola" to uprawnienia przydzielone dowódcy w zakresie dowodzenia (kierowania) przydzielonymi wojskami, w celu wykonania ograniczonych zadań, które zwykle są określone co do roli, miejsca i czasu.

Dowódca może wykorzystywać i utrzymywać jednostkę (związek taktyczny) w całości, sprawując tzw. „kontrolę taktyczną" (TACON).

Kategoria dowodzenia OPCON nie upoważnia dowódcy do dzielenia (wydzielania części) jednostki do wykonywania innego (oddzielnego) zadania.

Nie ma również uprawnień dotyczących spraw administracyjnych (kadrowych) i logistycznych, nad jednostkami będącymi pod jego dowództwem.

ad. d) TACOM, tzw. „taktyczne dowodzenie" - to uprawnienia (władza) przekazane dowódcy, wraz z postawionym zadaniem, na czas realizacji tego zadania, będącego w bezpośrednim zainteresowaniu przełożonego.

ad. e) TACON, tzw. „taktyczna kontrola" - to specyficzne, zwyczajne, lokalne kierowanie i kontrolowanie przemieszczeń, ruchów i manewrów jednostek (wojsk) niezbędnych do realizacji określonego zadania.

Przykłady praktycznego stosowania określonych kategorii dowodzenia w działaniach bojowych i ćwiczeniach.

⇒ W operacji „Pustynna Burza" w składzie VII KA (A) działała 1 DPanc (WB), której dowódca posiadał uprawnienia, w zakresie dowodzenia, określone kategorią TACON.

⇒ W ćwiczeniu dowódczo - sztabowym pod kryptonimem „COOPERATIVE GUARD 96/97", którego celem jest przygotowanie wielonarodowego sztabu do udziału w operacjach pokojowych pod egidą NATO (podobnej do prowadzonej w Bośni i Hercegowinie - IFOR, a obecnie SFOR) określone kategorie dowodzenia posiadali dowódcy następujących szczebli:

- OPCOM posiadał dowódca strategiczny, w tym przypadku Naczelny Dowódca PSZ NATO w Europie (SACEUR);

- OPCON został przekazany dla Dowódcy PSZ NATO w Europie Środkowej (AFCENT), na czas planowania operacji. Dowódca ten odpowiadał za wydzielenie

określonych sił koalicji (z PSZ NATO i z państw uczestników programu PdP) oraz nadzorowanie przygotowań do prowadzonej operacji. Po wylądowaniu sił koalicji i dowództwa do rejonu operacji pokojowej, dowódca AFCENT przekazał z powrotem OPCON dla dowódcy SACEUR, ten z kolei przydzielił to uprawnienie dowódcy sił koalicji - operacji pokojowej (CJTF).

Następnie dowódca CJTF delegował również uprawnienia OPCON dla podległych mu dowództw trzech komponentów sił zbrojnych, tj. SL, SP i SM.

Przedstawione powyżej pojęcia (kategorie) dowodzenia, nie mają odpowiedników w naszych regulaminach i Leksykonie Wiedzy Wojskowej.

Na użytek praktyczny, mogą być tłumaczone dosłownie, np. OPCON - „operacyjna kontrola", jednak w odróżnieniu od innych kategorii dotyczą funkcji **dowodzenia** i jego zakresu, a nie **kontroli**.

Mimo, że w naszych dokumentach normatywnych związanych z dowodzeniem nie ma specyficznych (wyróżniających) pojęć dotyczących władzy (uprawnień) dowódców różnych szczebli, to jednak w praktyce takie unormowania istnieją.

Na przykład dowódca oddziału (ZT) nie może wydzielić i przekazać jednego z oddziałów (pododdziałów) do innego ZT (oddziału). Uprawnienia takie przysługują dowódcy wyższego szczebla.

4.2.2. Formy pracy sztabowej

4.2.2.1. Referowanie

Ogólnie określa się ten sposób przekazywania informacji jako „briefing". Z uwagi na powód (cel) wyróżniane są następujące rodzaje briefingów:

- Briefing standardowy

Chodzi o takie przedstawienie faktów (z zaakcentowaniem określonych fragmentów), żeby ich treść została przekazana zmieniającemu się audytorium bez zniekształceń i przekłamań. Ponadto, te problemy są przedstawiane w formie wizualnej.

- Briefing informacyjny

Chodzi tutaj o przedstawienie problemu (zadania, sytuacji) w celu poinformowania przełożonego (współpracowników, podwładnych), to znaczy osiągnięcie jed-

nolitego poziomu wiedzy o danym problemie. Tak osiągnięta jednolita wiedza jest punktem wyjściowym do kontynuowania dalszej pracy w sposób skoordynowany i harmonijny.

- Briefing decyzyjny

Polega na uzupełnieniu przedstawianego problemu (zadania, sytuacji) określonym wariantem działania, tak aby odpowiedni wojskowy dowódca otrzymał w rezultacie tego, projekt decyzji. Sens polega na tym, aby cały kompleksowy problem rozłożyć na czynniki pierwsze, przeanalizować je i dokonać ich oceny. W trakcie takiego briefingu są ukazywane możliwe warianty działania, a z nich wyciągane głęboko uzasadnione wnioski co do wyboru określonej opcji działania. (Przykład załącznik 4).

4.2.2.2. Spotkania robocze

Znaczna część pracy sztabowej realizowana jest w formie „spotkań roboczych". Wynika to bezpośrednio z organizacji sztabu i wiążącego się z tym podziałem pracy. Osobiste spotkania oficerów sztabu - pod kierownictwem osób funkcyjnych - służą bezpośredniemu gromadzeniu wiadomości i kształtowaniu poglądów poprzez dyskusję, unikając zbędnego i czasochłonnego obiegu dokumentów.

Aby „spotkania robocze" spełniły swoją rolę, należy przestrzegać następujących zasad:

a) Przygotowanie

Zaproszenie (informacja) o spotkaniu roboczym powinno być w zasadzie dostarczone pisemnie (z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym). W nim powinny znajdować się przynajmniej takie punkty jak:

- temat i cel spotkania;
- kierownictwo, miejsce i czas (początek i koniec);
- porządek dnia.

b) Przeprowadzenie spotkania

Na wstępie prowadzący powinien jeszcze raz przypomnieć temat spotkania, jego cel i planowany sposób postępowania. Ponadto ustala się, formę udokumentowania przebiegu spotkania i jego rezultatów (np. protokół). Na bazie uzgodnionego porządku dnia prowadzący musi zapewnić każdemu uczestnikowi możliwość przedstawienia własnego zdania i poglądu odnośnie każdego omawianego problemu. Z drugiej jednak strony kompetentne kierownictwo takiego spotkania powinno także zagwarantować, że poszczególne argumenty nie będą bez końca powtarzane i rzeczywiste postępy w zasadniczym temacie nie będą blokowane.

Na zakończenie spotkania prowadzący jeszcze aż podsumowuje osiągnięte wyniki i wyraźnie zaznacza, że doprowadziło ono do określonego konsensusu.

Przy nie osiągnięciu celu, informuje się że następne spotkanie odbędzie się - w uzgodnionym - innym terminie.

c) Podsumowanie

Całkowicie cel spotkania zostanie osiągnięty, gdy zostaną zrealizowane czynności podsumowujące. Do nich należą:

- sporządzenie, sprawdzenie i rozesłanie protokołu;
- poinformowanie współuczestników o wynikach spotkania;
- zaproszenie (ewentualnie) na następne spotkanie.

4.2.2.3. Dyskusja

Szczególną formą spotkania roboczego jest „dyskusja". Dwie lub więcej strony stara się dojść do porozumienia odnośnie istoty przedmiotu sprawy. Ideą przewodnią jest porównywanie nakładów z oczekiwanymi efektami. W tym celu strony te delegują swoich przedstawicieli, którzy zostają wyposażeni w mandat do rokowań o różnym zakresie kompetencji. Pomimo tego, że każda dyskusja posiada swoisty charakter to o efekcie jej przesądzają osoby biorące w niej udział.

4.2.3. Proces planowania

Motto procesu planistycznego w PSZ NATO brzmi:

„Plany są niczym ..., lecz, planowanie jest wszystkim".

Planowanie w PSZ NATO jest skoordynowanym i złożonym procesem sztabowym, ukierunkowanym na wypracowanie najlepszej metody wykonania postawionych zadań lub zadań możliwych do wykonania w przyszłości.

Proces planowania operacyjnego stanowi wyzwanie dla dowódcy i sztabu i sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na następujące pytania:

- Jakie wojskowe warunki musza być spełnione do osiągnięcia operacyjnych celów?
- Jaka kolejność działań (bitew, walk) daje największe prawdopodobieństwo osiągnięcia zakładanych celów?
- W jaki sposób powinny być wykorzystane siły i środki, żeby w możliwie efektywny sposób rozstrzygnąć następujące po sobie operacje?

Celem procesu planistycznego jest opracowanie *Planu Działania /OPERATIONS PLAN (OPLAN)* lub cząstkowych *Planów Operacyjnych /CONINGENSY OPERATIONS PLAN (COP).*

Opracowane plany powinny przede wszystkim ujmować i określić:

a) koncentrację wysiłku na środku (punkcie) ciężkości przeciwnika;

b) w jasny i zrozumiały sposób, warunki zapewniające sukces;

c) osiągnięcie jedności wysiłku działań różnych rodzajów sił zbrojnych w operacji - lądowych, powietrznych, morskich;

d) bazę do planowania dla niższych szczebli dowodzenia.

Na szczeblu strategicznym proces planowania rozpoczyna się zawsze po otrzymaniu dyrektywy, w której jasno i precyzyjnie przedstawione **cele oraz stan końcowy operacji** stanowią podstawę do opracowaniu planu.

Natomiast jeżeli planowanie rozpoczyna się z inicjatywy dowódcy szczebla operacyjnego, to powinien on wówczas przedstawić elementy dyrektywy szczebla strategicznego.

Przykładowy wariant planowania przedstawiono poniżej:

główne dowództwo NATO (MNC), np. Dowództwo PSZ NATO w Europie, będzie opracowywało wstępny Plan Kampanii na podstawie dyrektywy Rady NATO (Komitetu Planowania Obrony (NAC/DPC), zasadnicze plany działań (OPLANS) będą wykonywane przez podległe główne dowództwa (MNC), np. Dowództwo PSZ Europy Środkowej (AFCENT), na podstawie wytycznych i dyrektywy naczelnego dowództwa NATO (MNC).

Podlegli dowódcy szczebla operacyjnego mogą również otrzymywać zadanie (zarządzenie wstępne) do opracowania planu działań w ich rejonach odpowiedzialności.

Wzajemne zależności dowódców w procesie planistycznym przedstawia poniższa tabela 1.

Tabela 1

Dokument i przedsięwzięcie	Szczebel strategiczny NAC/DPC lub MNC	Szczebel operacyjny MNC lub MSC wyznaczony dowódca	Szczebel taktyczny - podlegli dowódcy
Dyrektywa wstępna	Wydaje /autoryzuje	Zapoczątkowuje I etap planowania	Obserwuje
Sprecyzowanie zadania	Modyfikuje /akceptuje	Opracowuje	Obserwuje /udziela pomocy
Wytyczne do planowania	Ukierunkowuje /zatwierdza	Aprobuje i wydaje	
Opracowanie i wybór wariantu działania	Zatwierdza	Opracowuje i wybiera	Zarządzenia wstępne i czynności przygotowawcze do planowania wstępnego
Plan działania	Zatwierdza /aprobuje	Opracowuje i wydaje	Pomoc przy wyborze wariantu oraz rozpoczyna wstępne planowanie
Plany dowódców wspierających i podległych	Ukierunkowuje /czyni uwagi	Aprobuje	Wykonuje/akceptuje plany podwładnych i jednostek wspierających
Przegląd planu (ocena)	Inicjuje/bierze czynny udział	Prowadzi - wydaje poprawki	Uczestniczy w przeglądzie zgodnie z zakresem zainteresowania

W opracowaniu planów operacji uczestniczą wyspecjalizowane organa sztabowe, w których wiodącą rolę w procesie planistycznym spełnia oddział planowania ściśle współdziałając z oddziałem operacyjnym. (Załącznik 6).

W zależności od charakteru działań, w strukturze organizacyjnej sztabu operacyjnego mogą występować wydziały: Budżetu i Finansów (J8) oraz Współpracy Cywilno - Wojskowej (J9).

W działalności planistycznej obowiązują następujące ustalenia:

- za planowanie działań bieżących odpowiada - **J3;**
- za planowanie działań na okres do 72 godzin - wspólnie **J3** i **J5**;
- za planowanie działań na okres dłuższy niż 72 godzin - odpowiada **J5**.

Planowanie działań bojowych odbywa się na Głównym Stanowisku Dowodzenia (GSD) w Centrum Działań Bojowych, w składzie którego znajdują się następujące komórki:

- planowania;
- działań bojowych;
- rozpoznania;
- wsparcia ogniowego;
- wsparcia logistycznego;
- komenda SD.

W procesie planowania operacyjnego można wyróżnić pięć etapów:

- wstępny;
- orientowania;
- opracowania koncepcji;
- opracowaniu planu;
- przeglądu (rewizji) planu.

Proces planowania w formie opisowej i graficznej przedstawia tabela 2 i rysunek 6.

Tabela 2

Etap planowania	Przedsięwzięcia (czynności)	Zadania	Rezultaty (wynik)
1	2	3	4
Wstępny (rozpoczynający)	1. Otrzymanie lub określenie zadania	• otrzymanie lub opracowanie Dyrektywy Wstępnej	Może być w każdej formie, od ustnej do w pełni opracowanego dokumentu

1	2	3	4
Orientowania	2. Analiza zadania 3. Zapoznanie z oceną szczebla strategicznego 4. Wydanie wytycznych do planowania	1. Identyfikacja: • zadań (przydzielonych zakładanych) • ogłoszenie zadania • politycznych nakazów i zakazów • strategicznych operacyjnych celów (własnych i przeciwnika) • zapotrzebowania na ważne informacje rozpoznawcze • środka (środków) ciężkości i dających się wykorzystać słabych stron przeciwnika • ocena całkowitych możliwości przeciwnika • dokonanie przeglądu sytuacji logistycznej i administracyjnej (stanów osobowych)	**Wytyczne do planowania** (wydane przez dowódcę)
Opracowanie koncepcji	5. Opracowanie możliwych wariantów działania 6. Zapotrzebowanie danych do decyzji (briefing) 7. Wybór wariantu działania	• analiza środowiska (terenu, klimatu, pogody itp.) • analiza szczegółowych bojowych możliwości przeciwnika • analiza przestrzeni i czasu (czynnika czasu) • wybór możliwych wariantów działania przeciwnika i sił własnych • gra wojenna dot. wyboru wariantu działania • analiza akceptowalnego ryzyka • opracowanie strategii postępowania z mediami	

1	2	3	4
Opracowanie planu	8. Przygotowanie i wydanie planu	• opracowanie koncepcji (zamiaru) działania • opracowanie zadań dla zgrupowań uderzeniowych oraz określenie wymagań do ich realizacji • przygotowanie planu operacji: - opracowanie i synchronizacja planów wsparcia - określenie oraz rozwiązanie problemów krytycznych dot. zaopatrywania - ubieganie się o aprobatę planu • wydanie planu	Decyzja dowódcy dot. **wyboru wariantu działania** i wydanie dodatkowych wytycznych
Przegląd (rewizja) planu	9. Nadanie mocy prawnej. Aktualizacja i naniesienie poprawek.	• analiza i obserwacja sytuacji • przygotowanie i edycja poprawek (jeśli wystąpią)	Uaktualnienie i/lub rozpoczęcie planowania od początku

Punktem wyjściowym, o podstawowym znaczeniu dla zainicjowania procesu planowania jest analiza zadania.

Przedmiotem analizy zadania według obowiązującej w PSZ NATO metodologii pracy sztabowej jest:

- wstępna ocena przeciwnika;
- określenie znanych faktów;
- przyjęcie odpowiednich założeń;
- dokonanie szczegółowej analizy zadania przełożonego i jego zamiaru[10];
- określenie ograniczeń (nakazów i zakazów);
- określenie środków ciężkości i punktów decydujących (przeciwnika i wojsk własnych);
- identyfikacja zadań;

[10] Zamiar wg poglądów NATO dotyczy jedynie tego „co" dowódca planuje osiągnąć nie precyzując sposobu „jak" wykonać.

- dokonanie wstępnej analizy składu sił;
- przeprowadzenie oceny ryzyka;
- sprecyzowanie zadania (MISSION STATEMENT);
- przygotowanie briefingu.

Analizę zadania przeprowadza jednocześnie sztab oraz dowódca. W praktyce podczas briefingu meldują dane z analizy zadania szefowie **J2** i **J3** lub **J5**. Wiodącą rolę sprawuje szef **J3**, który rekomenduje dowódcy sprecyzowane zadanie (MISSION STATEMENT). Następnie dowódca wydaje wstępne wytyczne do planowania, m.in. określając ile **wariantów działania** należy opracować (w zasadzie przygotowuje się do pięciu wariantów). Wytyczne dowódcy są podstawą do przekazania zarządzeń wstępnych podwładnym.

Podstawą do wydania wytycznych są oceny przeciwnika i dane wynikające z analizy zadania. Wytyczne zawierają m.in.

- uwagi dowódcy dotyczące analizy zadania dokonanej przez sztab;
- wstępny zamiar dowódcy;
- zapotrzebowanie na najważniejsze informacje dotyczące rozpoznania;
- inne dane ukierunkowujące planowanie.

W tzw. sprecyzowaniu i ogłoszeniu zadania należy zawrzeć następujące elementy:

⇒ **kto?**

⇒ **co?**

⇒ **kiedy?**

⇒ **gdzie?**

⇒ **dlaczego?**

Przykład:

„W dniu ... o godz. ... (**kiedy?**), siły sprzymierzonych (**kto?**), wylądują w ... (**gdzie?**) i rozpoczną operację, której celem jest rozbicie sił zbrojnych ... (**co?**), by przywrócić terytorialną integralność państwa ... (**dlaczego?**)".

Dane informacyjne z zakresu analizy zadania poszczególni szefowie komórek sztabowych przedstawiają podczas briefingu dotyczącego analizy zadania w następującej kolejności:

J2;

- wstępne oceny przeciwnika, a ponadto warunków geofizycznych i meteorologicznych mających wpływ na przebieg operacji;

J3/J5;

- zadania wykonywane przez wyższego przełożonego i jego zamiar;
- siły będące w dyspozycji dowódcy;
- założenia;
- ograniczenia;
- środek ciężkości;
- zadania:
  - ⇒ określone przez przełożonego;
  - ⇒ zakładane;
  - ⇒ najważniejsze mające wpływ na osiągnięcie sukcesu;
- wstępna analiza dotycząca przyjęcia ugrupowania;
- ocena ryzyka;
- stan końcowy;
- proponowane sprecyzowane zadanie (MISSION STATEMENT);
- przedstawienie kalendarzowego planu opracowana PLANU DZIAŁANIA;

J1;

- fakty, założenia i oceny dotyczące stanów osobowych;
- działania dotyczące uzupełnienia;
- świadome usługi dla stanów osobowych;

J4;

- fakty, założenia i oceny;
- system zaopatrywania;
- system zabezpieczenia medycznego;
- system transportu
- inne dane.

W kolejnym etapie planowania, tzw. OPRACOWANIU KONCEPCJI wykonuje się nakazaną przez dowódcę ilość wariantów działania.

Wariant działania powinien zawierać odpowiedzi na następujące pytania:

⇒ **kiedy?**

⇒ **kto?**

⇒ **co?**

⇒ **gdzie?**

⇒ **dlaczego?**

⇒ **jak?**

W tym etapie planowania odbywa się przyjęcie odpowiedniej koncepcji działania. Etap ten ukierunkowany jest na wybór wariantów działania, dokonanie ich analizy (każdego z osobna), porównanie ich według z góry ustalonych kryteriów oraz wybranie najbardziej prawdopodobnych i zarekomendowanie jednego z nich dowódcy.

W trakcie gry wojennej wybiera się najbardziej optymalny wariant działania z przedstawionych przez dowódcę i sztab.

Ostateczna decyzja co do wyboru wariantu działania należy do **dowódcy.**

Akceptacja przez dowódcę jednego z przedstawionych wariantów działania, jest zarazem **decyzją dowódcy** do planowanej operacji.

Podjęta decyzja jest bazą wyjściową do rozpoczęcia opracowania planu operacji i wszystkich dalszych przedsięwzięć związanych z jej przygotowaniem.

Decyzja odzwierciedla zasadniczy zamiar dowódcy i zawiera jednocześnie podwaliny planu operacyjnego, jednak bez szczegółów.

Plan operacji ostatecznie zamyka etap planowania i jest podstawą do stawiania zadań bojowych.

W działalności dowódczo - sztabowej PSZ NATO plany operacji, podobnie jak rozkazy operacyjne, wykonuje się w formie tekstowej. Mapa jest załącznikiem do tekstowej części planu operacji.

Na szczeblach operacyjnych wykonuje się następujące plany:

- **operacyjny;**
- **zabezpieczenia logistycznego;**
- **przedsięwzięć specjalnych** (np. do obrony powietrznej);
- **inne.**

Na podstawie opracowane planu operacji przygotowuje się i przesyła do wojsk dokumenty bojowe w formie rozkazów (zarządzeń) bojowych, zarządzeń wstępnych, rozkazów specjalistycznych i okólników.

Przebieg procesu planowania w sztabie operacyjnym od momentu wydania wytycznych do planowania do podjęcia decyzji obrazuje poniższy algorytm. (Rys. 7).

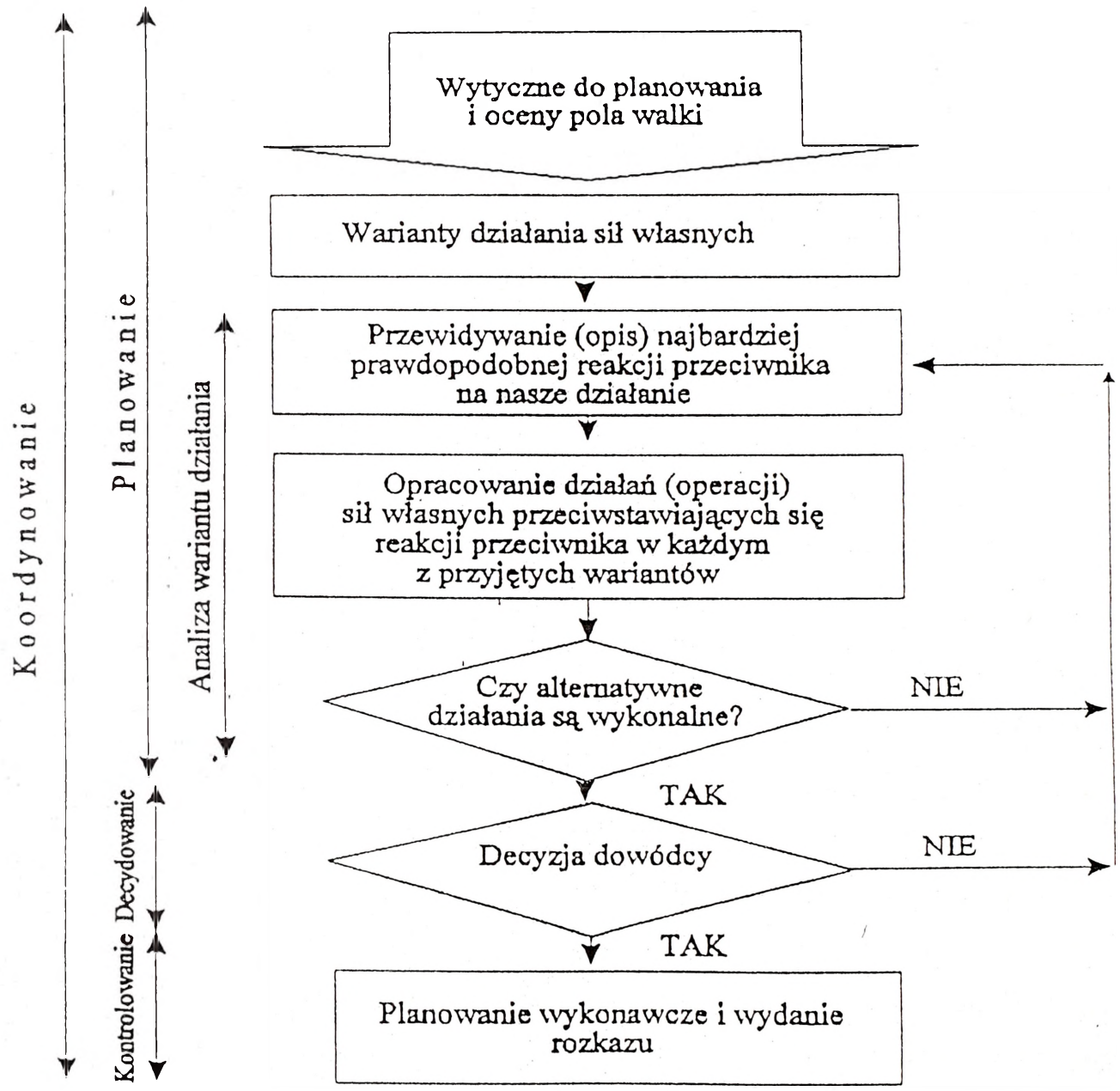

Rys. 7. Przykład modelu procesu planowania

Algorytm pozwala analizować opracowane warianty działania sił własnych w stosunku do wariantów działania przeciwnika oraz wprowadzać dodatkowe zmiany określające ich wykonalność.

Porównanie wariantów działania ma na celu określenie największego prawdopodobieństwa osiągnięcia powodzenia.

W trakcie procesu planistycznego bardzo duże wymagania stawia się przed komórkami rozpoznawczymi, które są odpowiedzialne za tzw. rozpoznawcze przygotowanie pola walki.

Proces przygotowania oceny rozpoznawczej (wywiadowczej) przedstawia rysunek 8.

Przykład oceny wywiadowczej prezentowanej poprzez **J2**, podczas etapu planowania tzw. **orientowania,** przedstawia załącznik 5.

Ocenę wywiadowczą, dotyczącą przygotowania pola walki, komórki rozpoznawcze sztabu operacyjnego wykonują na podstawie posiadanych baz danych ujmujących:

- struktury organizacyjne przeciwnika;
- rozmieszczenie jego sił;
- dane ogólne dotyczące państwa;
- wydawnictwa z dziedziny rozpoznania;
- dane dotyczące możliwości wsparcia ogniowego;
- dane dotyczące wojsk własnych;
- dane pochodzące z innych źródeł rozpoznania;
- dane dotyczące wojsk inżynieryjnych i OPL;
- dane dotyczące terenu i meteo;
- dane dotyczące możliwości technicznych środków rozpoznania;
- dane dotyczące broni masowego rażenia.

Finalnym dokumentem planowania operacyjnego, opracowywanym przez sztab jest rozkaz operacyjny (OPORD), który składa się z części głównej poprzedzonej wstępem i załącznikami.

We wstępie podaje się wykaz dokumentów, które były podstawą planowania oraz organizacji wojsk własnych.

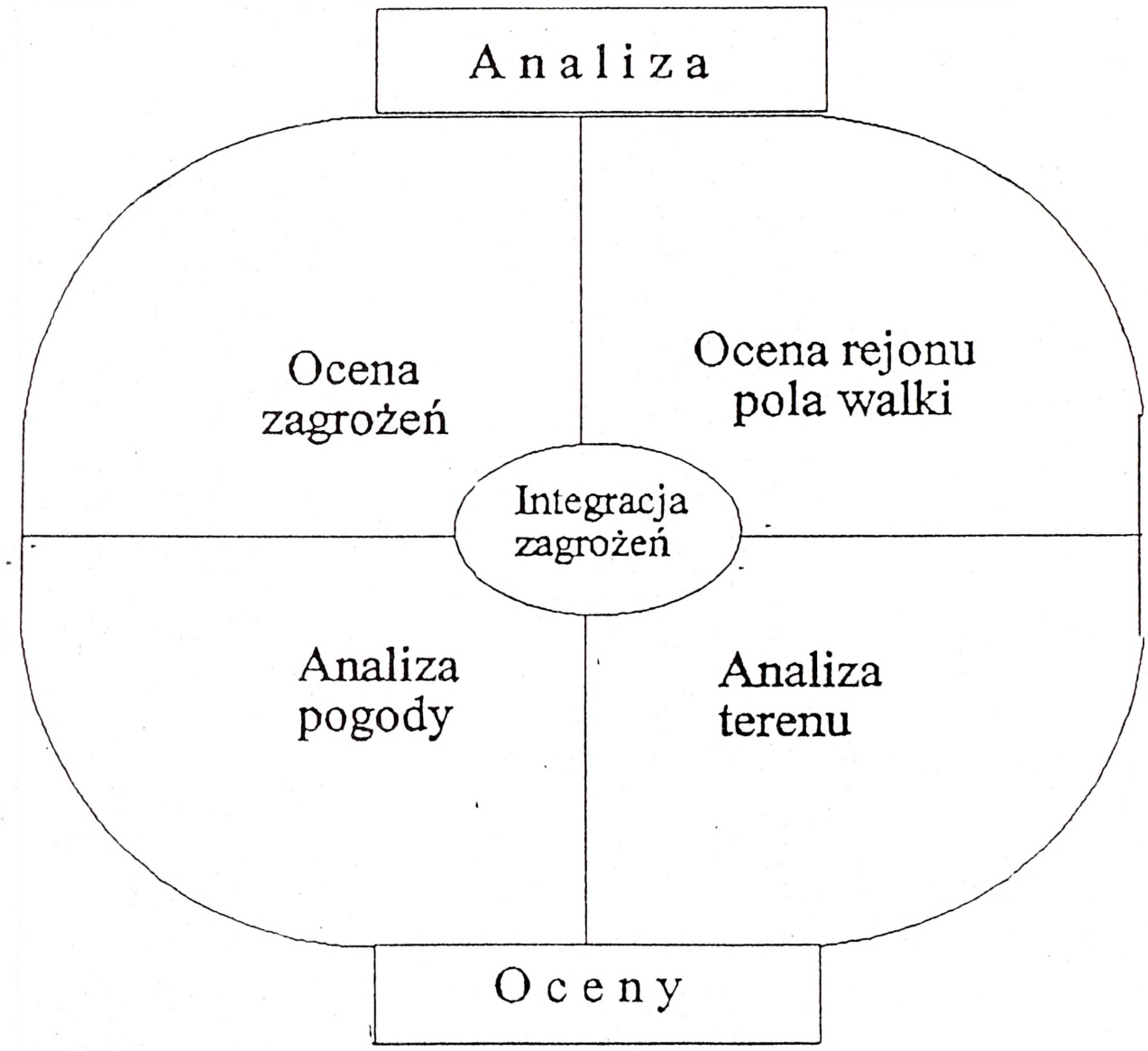

Rys. 8. Podstawowe zagadnienia w ocenie rozpoznawczej (wywiadowczej)

Część główna liczy zwykle kilkanaście stron i zawiera następujące punkty:

1. **Sytuacja**
   1.1. Ogólne dane;
   1.2. Rejon zainteresowania;
   1.3. Siły własne;
   1.4. Siły wzmocnienia i przydzielone.
2. **Zadania**
3. **Wykonanie**
   3.1. Koncepcja operacyjna;
   3.2. Zadania dla wojsk;
   3.3. Instrukcje dotyczące koordynacji działań.
4. **Administracyjne i logistyczne wsparcie**
   4.1. Koncepcja wsparcia:
      4.1.1. Logistycznego;
      4.1.2. Osobowego;
      4.1.3. Sprawy dotyczące współpracy z mediami i sektorem cywilnym;
      4.1.4. Zabezpieczenie meteorologiczne;
      4.1.5. Zabezpieczenie kartograficzne i geodezyjne;
      4.1.6. Zabezpieczenie medyczne
5. **Dowodzenie i łączność**
   5.1. Wzajemne zależności dowodzenia;
   5.2. Stanowiska dowodzenia;
   5.3. Przekazywanie dowodzenia (na wypadek śmierci dowódcy);
   5.4. System dowodzenia i łączności.

Wykaz załączników (komórka opracowująca):

A. Koncepcja działania (**J3**);

B. Struktura organizacyjna i zależność dowodzenia (**J3**);

C. Wojska i zadania (**J3**);

D. Rozpoznanie (**J2**);

E. Zasady użycia siły (np. w operacjach pokojowych) (**oddział prasowy i J3**);

F. Działania sił morskich (**J3**);

G. Działania sił lądowych (**J3**);

H. Działania sił powietrznych (**J3**);

I. Działania sił piechoty morskiej (**J3**);

J. Działania połączonych sił (**J3**);

K. Działania niekonwencjonalne (operacje specjalne) (**J3**);

L. Działania psychologiczne (**J3**);

M. Operacje humanitarne (w ramach operacji pokojowej) (**J3**);

N. Działania z użyciem broni jądrowej (**J3**);

O. Działania WRE zabezpieczające własny system dowodzenia (**J3**);

P. Działania WRE (**J3 i J2**);

Q. System informacji i łączności (**J6**);

R. Logistyka i funkcje wsparcia (**J4 i J1**);

S. Sprawy przemieszczenia zaopatrzenia i ludzi (**J4**);

T. Sprawy ochrony środowiska (**J4**);

U. Obrona przed bronią masowego rażenia (**J3**).

Inne w zależności od potrzeb (rodzaju operacji), a także:

CC. Wykaz dokumentacji, zasady ewidencji zadań oraz system meldowania (**J3**);

DD. Wykaz definicji i skrótów (**J3 i J5**);

EE. Bibliografia (dokumenty normatywne) (**J3 i J5**);

XX. Rozdzielnik (**J5**);

ZZ. Zmiany (**J5**).

Obowiązujący proces planowania w NATO „umożliwia nieumyślne popełnienie błędu decyzyjnego", jak również umożliwia skorygowanie niesłusznego zamiaru podjętego przez zbyt „brawurowego dowódcę".

4.2.4. Przykłady planowania w PSZ NATO w sytuacjach kryzysowych

Do 1991 roku, tj. do rozpoczęcia kryzysu w b. Jugosławii, NATO nie było przygotowane do szybkiego opracowania planu działania na szczeblu operacyjnym, poza obszarem swojej odpowiedzialności.

Wobec utraty autorytetu i prestiżu sił pokojowych ONZ w normalizacji sytuacji w Bośni i Hercegowinie (BiH), przed NATO stanęło wyzwanie, wydzielenia ze składu Sojuszu, części sił operacyjnych i zaplanowanie przeprowadzenia operacji pokojowej w tym regionie.

Stosowną rezolucję, otwierającą drogę do rozpoczęcia operacji pokojowej pod egidą NATO w BiH, podjęła we wrześniu 1995 r. Rada Bezpieczeństwa ONZ.

Od tego momentu rozpoczyna się w PSZ NATO proces tzw. planowania kryzysowego w związku z użyciem sił NATO w BiH.

Przebieg procesu planowania kryzysowego przedstawia rysunek ...

W wyniku procesu planistycznego, zaplanowano działanie w BiH sił pokojowych zwanych IFOR (IMPLEMENTATION FORCES), a obecnie SFOR (STABILIZATION FORCES).

Kalendarzowy plan przygotowania operacji był następujący:

- Dyrektywa wstępna NAC:
  - Decyzja Rady NATO - 20.09.1995 r. - Faza wstępna (rozpoczynająca)
- Dyrektywa wstępna MNC:
  - SACEUR wydaje wytyczne planistyczne - 30.09.1995 r. - Faza orientowania
- SACEUR akceptuje koncepcję operacyjną - 11.10.1995 r. - Faza koncepcyjna
- NAC zatwierdza **Plan Operacyjny**
  „OPLAN 10405" - 16.12.1995 r. - Faza opracowania planu
- od 20 grudnia 1995 r. weryfikowano w praktycznym działaniu plan.

Oczywiste wątpliwości może budzić fakt zatwierdzenia Planu operacyjnego AFCENT-u przez Radę NATO, a nie przez ND PSZ NATO w Europie.

To odstępstwo od zasady dowodzenia operacyjnego w PSZ NATO w Europie należy tłumaczyć udziałem w misji pokojowej, kontyngentów z krajów zrzeszonych w programie „Partnerstwo dla Pokoju".

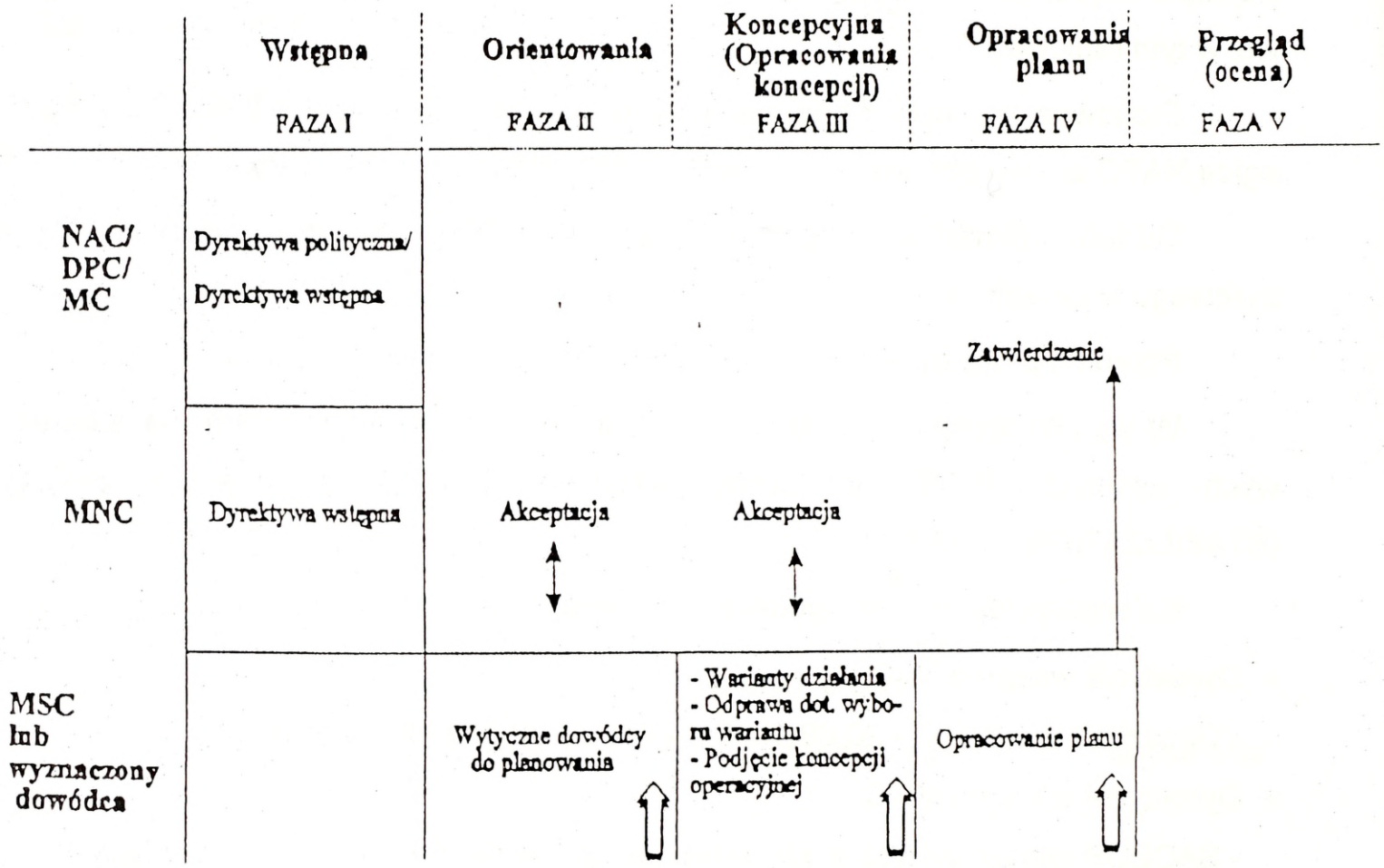

Rys. 9. Ogólny model planowania kryzysowego NATO[11]

[11] NAC - North Atlantic Council - Rada NATO
DPC - Defence Planning Committce - Komitet Planowania Obrony
MC - Military Committce - Komitet Wojskowy
MNC - Major NATO Command (er) - Główne Dowóztwo (dca) NATO np. SACEUR
MSC - Major Subordinate Command (-er) - Główne Podległe Dowództwo (dca) np. AFCENT.

Aktualnie w NATO istnieje system doskonalenia planowania operacyjnego w ramach przygotowania sił przewidzianych do działania w misjach pokojowych, m.in. w ramach ćwiczeń dowódczo - sztabowych „COMPACT GUARD", „COOPERATIVE GUARD" i innych.

Ponadto dowództwo Sojuszu przewiduje możliwość użycia w sytuacji kryzysowej, korpusu wielonarodowego (np. KSSR lub inny korpus wielonarodowy). Wówczas planowanie operacyjne będzie przebiegać zgodnie z następującym modelem przedstawionym na rysunku 10.

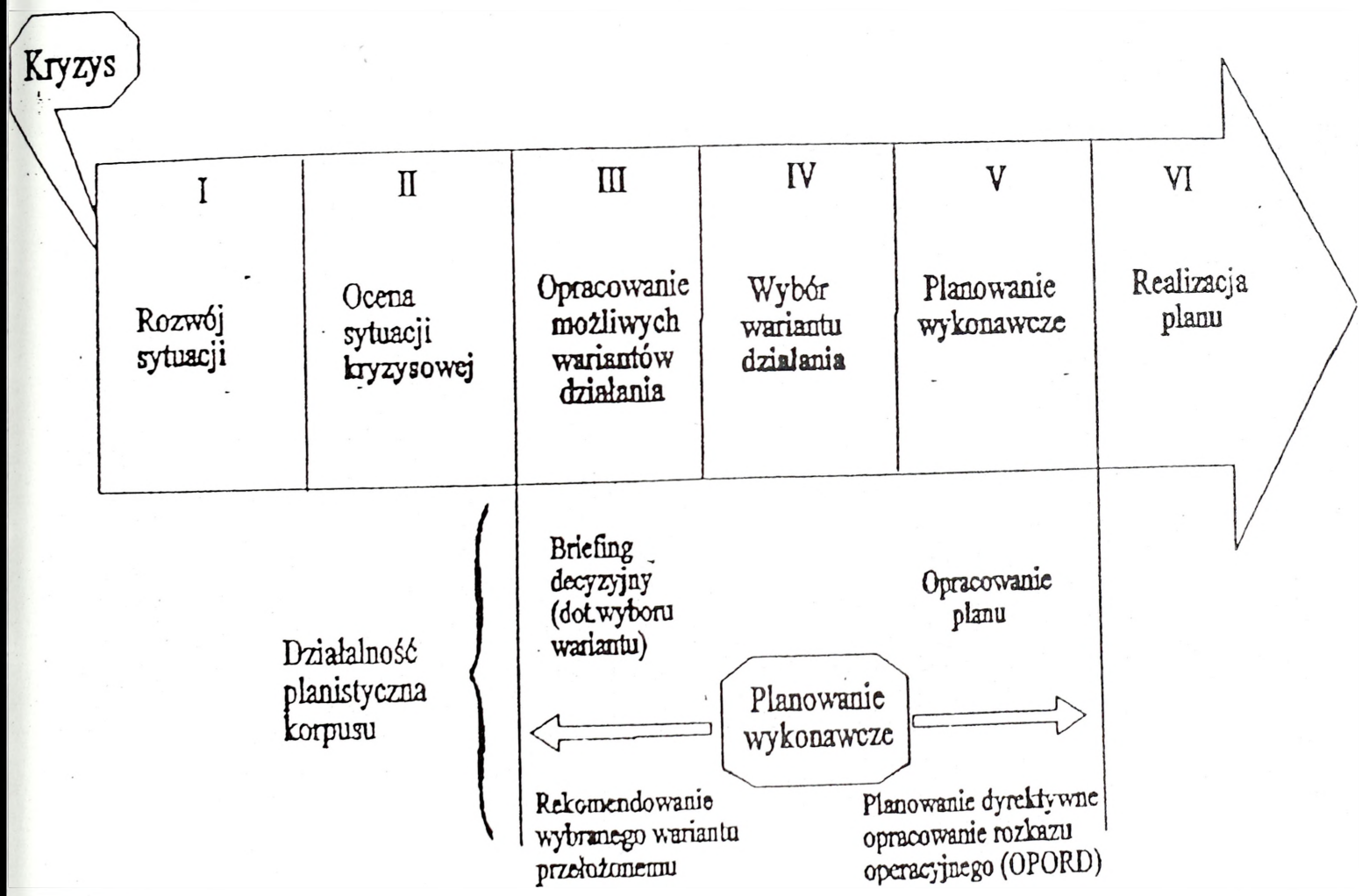

Rys. 10. Planowanie w sytuacji kryzysowej

WNIOSKI

Proces planowania w PSZ NATO jest niezwykle szczegółowy, a jednocześnie jest bardzo przejrzysty. Proces ten sprawdził się podczas planowania działań bojowych w rejonie Zatoki Perskiej oraz w czasie planowania operacji w sytuacji kryzysowej w Bośni i Hercegowinie.

Procedura opracowania planu dopuszcza szeroką i otwartą dyskusję w gronie specjalistów i ekspertów wojskowych nad wyborem najwłaściwszego wariantu działania. Plan operacji jest wytworem zbiorowej mądrości i wysokiej odpowiedzialności osób funkcyjnych sztabu oraz zaangażowania intelektualnego dowódcy.

Przyjęty tok planowania wyklucza jednocześnie nieuzasadnione ryzyko i przypadkowość w sposobie wyboru koncepcji działania wojsk i ich wszechstronnego zabezpieczenia, a w szczególności schematyzmu i powielania określonych rozwiązań.

Intuicja dowódcy, czy też dyletanctwo sztabu w problematyce operacyjnej, w tak zorganizowanym procesie planistycznym nie mają miejsca.

ZAKOŃCZENIE

Celem prowadzonych badań w wyniku których powstało to opracowanie była identyfikacja procesów planowania działań bojowych w Siłach Powietrznych RP oraz w SP NATO. Cel ten został osiągnięty.

W opracowaniu zabrano szczegółowy materiał dotyczący realizacji procesów planowania w SP RP na szczeblu operacyjnym i operacyjno - taktycznym. Rozpatrywano tylko te dwa zasadnicze szczeble dowodzenia ponieważ na SP tych szczebli realizowana jest większość zadań procesu planowania w SP, także zakres rozpatrywanych problemów jest nieporównywalny z zadaniami planistycznymi przypisanymi do jednostek i SD szczebla taktycznego.

W badaniach uwzględniono także fakt, że w najbliższych latach likwidacji ulegnie Korpus Lotniczy i zadania realizowane przez niego muszą zostać przejęte przez Korpus Sił Powietrznych tworzone na bazie obecnych Korpusów Obrony Powietrznej oraz częściowo przez SD szczebla operacyjnego.

Na podstawie dostępnych materiałów przedstawiono ogólny proces planowania działań w SP państw NATO począwszy od szczebla strategicznego - gdzie formułowany jest cel działań - aż do szczebla taktycznego (CAOC), który jest wykonawcą podstawowych dokumentów planistycznych dla jednostek bojowych, a mianowicie rozkazów ATO i OPTASK AAW.

Szczegółowo przedstawiony został proces planistyczny nad wypracowaniem planu operacji w ramach zintegrowanych struktur dowodzenia Sojuszu, jak również w układzie koalicyjnym znacznie wykraczającym poza struktury NATO w sytuacji kryzysu i zagrożenia militarnego.

Zebrane informacje po raz pierwszy obrazują w tak szerokim zakresie metodologię planowania w PSZ NATO.

Pierwszym krokiem na drodze zastosowania sojuszniczych metod i sposobów planowania w SP RP lub też zmianę w tym zakresie dotychczasowo obowiązujących jest ich poznanie. Korzystnym czynnikiem jest to, co wynika także z przedstawionych materiałów, że rozwiązania sojusznicze zakładają istnienie różnic wynikających z

narodowych doktryn militarnych oraz innych uwarunkowań funkcjonowania narodowych sił zbrojnych NATO.

Zebrany, w wyniku prowadzonych badań, materiał stanowi podstawę do realizacji drugiego etapu badań celem którego będzie określenie zakresu potrzebnych zmian w procesie planowania działań bojowych w SP RP tak aby uzyskać interoperacyjność w tym zakresie z obecnymi armiami NATO.

BIBLIOGRAFIA

1. AAP-6, NATO Glossary of Terms and Definitions, STANAG 3680MIS.
2. ATP-40, Doctrine and Procedures for Airspace Control in the Combad Zone. STANAG 3805TA.
3. AJP-1A, Allied Joint Operations Doctrine - styczeń 1997 NATO MILITARY A-GENCY FOR STANDARISATION (MAS).
4. Antczak S., Podstawy dowodzenia siłami powietrznymi. AON, 1997.
5. Jankiewicz P., Winsztal L., Potrzeby informacyjne stanowisk dowodzenia związku operacyjno - taktycznego OP - rozprawa doktorska. AON, 1994.
6. Informator o siłach zbrojnych państw sąsiadujących z Polską. Sz.Gen. 1413/93.
7. Koliński K., Dowodzenie wojskami w obronie powietrznej - rozprawa doktorska. AON, 1993.
8. Materiały z ćwiczenia Engels Talon 97 - DWLOP 1997.
9. Proces dowodzenia w wybranych armiach państw NATO. AON, 1997.
10. Regulamin działań taktycznych SP. DWLOP, 1996.
11. Metodologia pracy dowódcy i sztabu (wg poglądów NATO). Sz. Gen. WP Zarząd Rozpoznania i WRE. 1997.

Załącznik nr 1

CENTRALNE STANOWISKO DOWODZENIA DOWÓDCY WLOP

1. PRZEZNACZENIE I ZADANIA CENTRALNEGO STANOWISKA DOWODZENIA

1.1. PRZEZNACZENIE STANOWISKA DOWODZENIA

Stanowisko Dowodzenia jest zespołem organów i środków przeznaczonych:

- w czasie pokoju do zapewnienia kierowania całością sił pełniących dyżury bojowe w systemie OP;
- w czasie wojny do zabezpieczenia operacyjnego dowodzenia lotnictwem i obroną powietrzną.

1.2. ZASADNICZE ZADANIA STANOWISKA DOWODZENIA.

1.2.1. W stałej gotowości bojowej:

- kierowanie działalnością całości sił wydzielanych do pełnienia dyżurów bojowych w systemie OP poprzez:
  - nadzorowanie pracy bojowej podległych ogniw systemu dowodzenia oraz utrzymywania dyżurnych sił w nakazanych stopniach gotowości bojowej;
  - utrzymywanie systemu alarmowania wojsk w stałej gotowości do uruchomienia procesu osiągania przez wojska wyższych stanów gotowości bojowej;
  - nadzorowanie przestrzeni powietrznej nad obszarem kraju i na podejściach do niego;
  - niedopuszczenie do naruszania granic powietrznych kraju przez obce statki powietrzne oraz prowadzenie skutecznego rozpoznania terytorium kraju za pomocą technicznych środków rozpoznawczych umieszczonych na obiektach latających i morskich państw obcych;
  - uruchamianie i nadzorowanie funkcjonowania systemu ratownictwa lotniczego;
  - meteorologiczne zabezpieczenie działalności lotnictwa oraz dyżurnych sił;

- koordynowanie ruchu lotniczego w przestrzeni powietrznej poza drogami lotniczymi;
- śledzenie szkoleniowej i rozpoznawczej działalności lotnictwa państw obcych na podejściach do obszaru powietrznego kraju;
- nadzorowanie realizacji działalności szkoleniowej i bieżącej wojsk;

- planowanie i realizację przedsięwzięć związanych z bieżącym kierowaniem jednostką, kształtowaniem gotowości bojowej, przygotowaniem i utrzymywaniem bazy mobilizacyjnej oraz ochroną i obroną obiektów;
- realizowanie zamierzeń ukierunkowanych na kształtowanie właściwych postaw zapewniających wysoki poziom morale i gotowości do poświęceń w czasie pokojowej służby oraz działań bojowych;
- szkolenie stanów osobowych w celu zapewnienia możliwości realizacji zasadniczych zadań wykonywanych przez elementy bojowe jednostki w czasie pokoju oraz sprawnego rozwinięcia do etatu wojennego i realizacji zadań czasu „W";
- wszechstronne logistyczne zabezpieczanie działalności bojowej jednostki, procesu szkolenia, rozwijania do struktury czasu wojny i zabezpieczania realizacji zadań wynikających z przejęcia funkcji jednostki zabezpieczenia organu dowodzenia szczebla operacyjnego.

1.2.2. Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej:

- uruchamia proces osiągania przez wojska wyższych stanów gotowości bojowej wykorzystując system alarmowania wojsk lub przekazując do wojsk rozkazy, polecenia i sygnały w przypadku osiągania WSGB sposobem skrytym;
- realizuje przedsięwzięcia związane z przejściem jednostki do struktury i trybu działania przewidzianego na czas „W", a w tym:
  - wzmacnia aktualnie pełniącą dyżur zmianę;
  - powiadamia kadrę i organizuje jej przybycie do jednostki;
  - rozwija system łączności przyjmując określone dodatkowe kanały;
  - uzupełnia stan osobowy i sprzęt zgodnie z planem mobilizacyjnego rozwijania;
  - wydziela siły i środki do obsadzenia i uruchomienia ZCSD;

- wydziela rzut kołowy przewidziany do rozwinięcia wyznaczonego miejsca rozśrodkowania;
- wzmacnia ochronę i przygotowuje obronę najważniejszych elementów;
- uzupełnia wyposażenie stanów osobowych o należności czasu „W";
- przechodzi do trybu pracy bojowej SD dwiema wzmocnionymi zmianami;

- nadzoruje realizację procesów osiągania przez wojska wyższych stanów gotowości bojowej zbierając, opracowując i uogólniając meldunki o stopniowym narastaniu sił i środków;
- zabezpiecza rozwinięcie w obiekcie głównym I zmiany dowodzenia;
- wydzielonymi siłami (zmianą ZCSD) przygotowuje do pracy bojowej zapasowe CSD;
- zabezpiecza (pod względem logistycznym) rozwijanie elementów stanowiska dowodzenia i uczestniczy w logistycznym zabezpieczaniu rozwijania I zmiany dowodzenia.

1.2.3. Po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- rozpoczyna funkcjonowanie jako element zabezpieczający organ dowodzenia lotnictwem i obroną powietrzną szczebla operacyjnego;
- w systemie dwubrygadowym realizuje pracę bojową na stanowisku dowodzenia kierując działalnością całości sił wydzielonych do dyżurowania, a w tym również w zakresie zwalczania lotniczych środków rozpoznawczych i odpierania nieprzyjaciela powietrznego w czasie prowadzenia przez niego działań nękających;
- uczestniczy w pracy bojowej zmiany dowodzenia ponosząc główną odpowiedzialność za obieg informacji o sytuacji powietrznej, stanie gotowości bojowej wojsk, działaniach bojowych i ich rezultatach oraz praktyczną realizację współdziałania zewnętrznego i wewnętrznego na szczeblu operacyjnym;
- koordynuje przeloty w przestrzeni powietrznej kraju;
- zabezpiecza, pod względem hydrometeorologicznym, działalność Sił Zbrojnych RP;
- uczestniczy, wydzielając odpowiednie siły i środki, w działaniach związanych z odtwarzaniem naruszonego systemu łączności;

- wszechstronnie zabezpiecza działalność I zmiany dowodzenia jako organu dowodzenia wojskami lotniczymi i obroną powietrzną szczebla operacyjnego;
- organizuje i realizuje przedsięwzięcia związane z obroną i ochroną obiektów;
- dokonuje rotacji stanu osobowego wydzielanego do działań w składzie innych elementów systemów dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP.

1.2.4. Podczas wykonywania zadań Stanowisko Dowodzenia współpracuje z:

- komórkami organizacyjnymi dowództwa i sztabu WLOP, jako elementami nadrzędnego organu dowodzenia, a w tym:
  - oddziałem operacyjnym Sztabu WLOP sprawującym nadzór specjalistycznym pod względem:
  - przygotowania SD do zabezpieczenia pracy bojowej zmianie dowodzenia DWLOP;
  - bieżącej działalności zmiany dyżurnej w zakresie uruchamiania procesów osiągania przez wojska WSGB, kształtowania gotowości bojowej dyżurnych sił, realizacji współdziałania wewnętrznego i zewnętrznego oraz formalizowania podstawowych dokumentów bojowych i sprawozdawczych;
  - ustalania norm utrzymywania w stałej gotowości bojowej i osiągania przez jednostkę WSGB;
  - organizacji pracy bojowej zmiany dowodzenia oraz zakresu jej zabezpieczania siłami jednostki;
- oddziałem szkolenia operacyjno - taktycznego, sprawującym nadzór specjalistyczny nad realizacją tego szkolenia w jednostce oraz dokonującym ustaleń dotyczących zakresu udziału CSD w zasadniczych przedsięwzięciach szkoleniowych wojsk, a także zabezpieczenia zamierzeń szkoleniowych korpusów OP;
- oddziałem rozpoznania i WRE, sprawującym nadzór specjalistyczny nad działalnością zmian dyżurnych, w zakresie kierowania systemem rozpoznania i maskowania radioelektronicznego oraz dokonującym ustaleń w zakresie obiegu informacji rozpoznawczej;
- oddziałem radiolokacji w zakresie ustaleń dotyczących obiegu informacji o sytuacji powietrznej w systemie dowodzenia i sposobu realizacji radiolokacyjnego zabezpieczenia operacyjnego dowodzenia lotnictwem i obroną powietrzną;

- oddziałem dowodzenia i automatyzacji sprawującym nadzór specjalistyczny nad działalnością dowodzenia bojowego i wydziału dowodzenia CSD, dokonującym ustaleń dotyczących obiegu informacji w systemie dowodzenia, szkolenia specjalistycznego zmian dyżurnych oraz organizacją informatycznego wsparcia procesów decyzyjnych zmiany dowodzenia, funkcjonowania komórek organizacyjnych jednostki odpowiedzialnych za wdrażanie, eksploatowanie systemów informatycznych i zautomatyzowanych systemów dowodzenia będących na wyposażeniu SD;
- oddziałem wojsk obrony przeciwlotniczej w zakresie ustalania zasad obiegu informacji o dyslokacji jednostek rakietowych, ich stanie i gotowości bojowej oraz rezultatach działań bojowych wojsk;
- oddziałem mobilizacji sprawujący nadzór specjalistyczny nad działalnością jednostki w zakresie planowania mobilizacyjnego rozwinięcia, realizacji szkolenia rezerw osobowych i przygotowania bazy do mobilizacyjnego uzupełnienia jednostki oraz organizacyjno - etatową pracę sztabu, a także dokonującym ustaleń dotyczących pokojowego uzupełniania jednostki i działalności DSO w zakresie uruchamiania mobilizacyjnego rozwijania WLOP oraz zakresu zabezpieczenia działalności zespołu kierowania mobilizacją i uzupełnieniami w składzie zmiany dowodzenia;
- Szefostwem Inżynierii Wojskowej w zakresie ustaleń dotyczących przygotowania obiektu głównego do pracy w warunkach skażeń, rozwijania i zabezpieczenia OAS WLOP;
- Szefostwem Wojsk Łączności i UL WLOP w zakresie spraw dotyczących zasad pracy i wykorzystania systemu łączności;
- dyżurną służbą operacyjną Sił Zbrojnych RP, będącą nadrzędnym ogniwem systemu dowodzenia, CSD współpracuje po linii dyżurnych służb operacyjnych składając okresowe sprawozdania dotyczące bieżącej i szkoleniowej działalności wojsk oraz realizowanej w wojskach działalności kontrolnej (nadzorczej) ze szczebla operacyjnego i operacyjno - taktycznego, a także wykonując doraźnie stawiane zadania oraz inicjując przedsięwzięcia z zakresu maskowania radioelektronicznego w skali Sił Zbrojnych;
- dyżurnymi służbami operacyjnymi (zmianami dyżurnymi) i służbami dyżurnymi bezpośrednio podległych jednostek WLOP w zakresie obiegu informacji w systemie dowodzenia i składania okresowych meldunków o stanie, gotowości bojowej wyko-

nywanych manewrach, działalności kontrolnej, szkoleniowej i bieżącej po linii dyżurnych służb operacyjnych;

- dyżurnymi służbami operacyjnymi Okręgów Wojskowych i Marynarki Wojennej oraz odpowiednimi służbami spoza resortu Obrony Narodowej (Straż Graniczna, KG Policji, Straż Pożarna, Dyżurny Lekarz Kraju, BOR, Główny Inspektorat OC itp.) w zakresie wymiany informacji w przypadkach szczególnych, określonych odrębnymi przepisami;
- analogicznymi stanowiskami dowodzenia, organami ruchu lotniczego i ratownictwa lotniczego państw sąsiednich w zakresie ściśle określonym dokumentami regulującymi zasady wymiany informacji z tymi organami ;
- Centrum Informatyki w zakresie obsługi, eksploatacji i modernizacji SI oraz ZtSD.

2. PRZEZNACZENIE I ZADANIA GRUPY DOWODZENIA BOJOWEGO

2.1. PRZEZNACZENIE GRUPY DOWODZENIA BOJOWEGO

Grupa Dowodzenia Bojowego przeznaczona jest do:

- kierowania dyżurnymi siłami i środkami korpusów OP i Korpusu Lotniczego oraz jednostek bezpośrednio podległych DWLOP;
- nadzorowania działalności bieżącej i szkoleniowej wojsk wchodzących w skład WLOP;
- prowadzenia sprawozdawczości dotyczącej bieżącej działalności wojsk oraz działalności bojowej;
- zabezpieczenia zmiany dowodzenia w niezbędną informację w czasie działań bojowych.

2.2. ZASADNICZE ZADANIA GRUPY DOWODZENIA BOJOWEGO.

2.2.1. W stałej gotowości bojowej:

- analizowanie sytuacji powietrznej w obszarze powietrznym RP, na podejściach do granic państwa i w akwenie morza Bałtyckiego;

- sprawne uruchamianie i nadzorowanie realizacji przedsięwzięć osiągania WSGB przez podległe dyżurne siły;
- kierowanie i nadzorowanie pełnienia dyżurów przez podległe siły;
- powiadamianie podległych wojsk o wykryciu celów powietrznych i samolotów rozpoznawczych;
- kontrolowanie i nadzorowanie przelotów samolotów oznaczonych „Ważny";
- uprzedzanie podległych dyżurnych sił o niebezpiecznych zjawiskach pogodowych i zbieranie informacji o sytuacji radiacyjnej;
- systematyczne kontrolowanie prawidłowego funkcjonowania środków łączności na kierunkach;
- zbieranie i rejestrowanie i zobrazowanie informacji o stanie gotowości bojowej i działalności podległych sił dyżurnych w systemie OP;
- zbieranie z różnych źródeł informacji o ŚNP;
- zbieranie i rejestrowanie informacji o działalności bieżącej oraz szkoleniowej podległych wojsk;
- zbieranie i opracowywanie niezbędnych danych obrazujących stan i sposób osiągania WSGB przez pododdziały Pierwszej Kolejności Użycia oraz umożliwiające właściwą organizację dowodzenia w procesie działań bojowych;
- zbieranie danych oraz nadzór nad prawidłowym obiegiem informacji o składach bojowych oraz sprawności technicznej sprzętu bojowego.

2.2.2. Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej:

- obsadzanie miejsc pracy przez poszczególne osoby funkcyjne w normatywnym czasie;
- uruchomienie procesu alarmowania podległych wojsk;
- kompleksowe sprawdzenie funkcjonowania miejsc pracy w systemie zautomatyzowanym i konwencjonalnym;
- meldowanie dyżurnemu operacyjnemu CSD o osiągnięciu gotowości bojowej Nr 1 przez Grupę Dowodzenia Bojowego;
- przekazywanie podległym SD doraźnie zleconych zadań w zakresie osiągania WSGB;

- zbieranie, rejestrowanie i opracowywanie informacji o stanie osiągnięcia gotowości bojowej podległych wojsk (jednostek) i miejscach ich przebywania (MSD, MCzP, RA itp.);
- uaktualnianie informacji dotyczących stanu sił;
- ciągłe obserwowanie i analizowanie sytuacji powietrznej na głównych kierunkach zagrożeń ŚNP państw obcych;
- przygotowanie miejsc pracy osobom funkcyjnym zespołu dowodzenia DWLOP;
- przygotowanie dokumentacji i wyposażenia na wyjazd do ZCSD;
- rozwinięcie miejsc pracy na ZCSD przez wyznaczoną grupę osób funkcyjnych;
- sprawdzenie środków łączności, nawiązanie łączności i przygotowanie do pracy w radiowych sieciach i kierunkach dowodzenia i powiadamiania.

2.2.3. Po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- wspomaganie działalności zmiany dowodzenia DWLOP;
- zbieranie, rejestrowanie i opracowywanie informacji o sytuacji powietrznej, stanie i działalności wojsk oraz rezultatach działań bojowych;
- wykonywanie doraźnych poleceń dowódcy zmiany dowodzenia (szefów rodzajów wojsk i służb WLOP);
- zobrazowanie na planszetach rezultatów działań bojowych KOP oraz działań 4 KL.

2.2.4. Podczas wykonywania zadań Grupa Dowodzenia Bojowego współpracuje z:

- Grupą Radiolokacyjną w zakresie terminowego i jakościowego zabezpieczenia uogólnionej informacji o sytuacji powietrznej, działalności celów powietrznych na podejściach do granic państwowych i w akwenie Morza Bałtyckiego oraz lotów samolotów własnych nad obszarem RP;
- COKRL w zakresie wymiany informacji dotyczących lotów i przelotów własnych i obcych statków powietrznych, samolotów oznaczonych „Ważny", wykonujących loty w obszarze powietrznym RP, uruchamiania akcji ratowniczej w przypadku katastrofy lotniczej oraz sygnalizowania naruszenia obszaru powietrznego RP przez własne i obce statki powietrzne;

- Biura Hydrometeorologicznego w zakresie zabezpieczenia informacji hydrometeorologicznej w rejonach lotnisk wojskowych, na trasach przelotów samolotów oznaczonych „Ważny", uprzedzania o niebezpiecznych zjawiskach pogodowych i kontrolowania sytuacji radiacyjnej;
- Węzłem Łączności w zakresie zabezpieczenia systemu łączności przewodowej i radiowej z nadrzędnymi i podległymi ogniwami oraz łączności wewnętrznego obiegu informacji w CSD;
- Obsługą ZtSD w zakresie operacyjnego i funkcjonalnego wykorzystania możliwości ZtSD „Widłak".

2.2.5. Działalnością Grupy Dowodzenia Bojowego kieruje dowódca Grupy Dowodzenia Bojowego - Szef Wydziału Dowodzenia

Dowódca Grupy Dowodzenia Bojowego - Szef Wydziału Dowodzenia podlega bezpośrednio dowódcy Stanowiska Dowodzenia - zastępcy dowódcy CSD i jest jego nieetatowym zastępcą.

Jest przełożonym wszystkich żołnierzy wchodzących w skład Grupy Dowodzenia Bojowego oraz Wydziału Dowodzenia.

Nadzór specjalistyczny nad dowódcą Grupy Dowodzenia Bojowego - Szefem Wydziału Dowodzenia sprawuje szef Wydziału Dowodzenia WLOP.

3. PRZEZNACZENIE I ZADANIA GRUPY RADIOLOKACYJNEJ

3.1. PRZEZNACZENIE GRUPY RADIOLOKACYJNEJ

Grupa Radiolokacji przeznaczona jest do kierowania systemem rozpoznania radiolokacyjnego, zbioru, analizy, opracowania i zobrazowania informacji o sytuacji powietrznej na podejściach do granic w przestrzeni powietrznej RP dla dowódcy WLOP niezbędnej do podejmowania decyzji o zwalczaniu środków napadu powietrznego przeciwnika.

3.2. ZASADNICZE ZADANIA GRUPY RADIOLOKACYJNEJ

3.2.1. W stałej gotowości bojowej:

- przyjmować, opracowywać, zobrazowywać i przekazywać informację o sytuacji powietrznej RP i na podejściach do granic państwowych;
- nadzorować:
  - radiolokacyjnie kontrolę lotów i przelotów statków powietrznych w obszarze powietrznym RP na podejściach granic państwowych,
  - zabezpieczenie radiolokacyjnego szkolenia lotniczego SZ RP oraz przelotów wojskowych statków powietrznych,
  - zabezpieczenia radiolokacyjnego działań bojowych dyżurnych sił systemu OP,
  - utrzymywania nakazanych parametrów dyżurnego pola radiolokacyjnego;
- kierować pracą bojowych zmian dyżurnych SD BRt oraz służb dyżurnych jednostek bezpośrednio podległych Szefowi Wojsk Radiotechnicznych - Zastępcy Dowódcy WLOP;
- zbierać, rejestrować i zobrazowywać informację o stanie gotowości bojowej oraz działalności sił i środków WRt wydzielonych do pełnienia dyżuru w systemie OP;
- zbierać i rejestrować informację o działalności bieżącej i szkoleniowej WRt oraz jednostek bezpośrednio podległych Szefowi WRt WLOP;
- kontrolować i nadzorować przeloty statków oznaczonych symbolem „Ważny".

3.2.2. Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej.

W WSGB na CIR rozwija się Grupa Szefa Wojsk Radiotechnicznych WLOP składająca się z zespołów funkcjonalnych radiolokacji, rozpoznania i WRE.

Zespół radiolokacji kieruje całokształtem przedsięwzięć związanych z planowaniem, prowadzeniem rozpoznania radiolokacyjnego działań bojowych aktywnych rodzajów wojsk oraz dostarczaniem informacji radiolokacyjnej na stanowiska dowodzenia WLOP i współdziałających RSZ i RW.

Zespół rozpoznania i WRE kieruje całokształtem przedsięwzięć związanych z planowaniem i prowadzeniem rozpoznania powietrznego. radioelektronicznego i walki radioelektronicznej /WRE/ oraz zabezpiecza poszczególne zespoły dowodze-

nia CSD DWLOP i podległe jednostki WLOP w aktualną ocenę zagrożenia i informację o przeciwniku.

Do zasadniczych zadań CIR podczas osiągania WSGB należy:

- zbierać, opracowywać, analizować i uogólniać informację o sytuacji powietrznej napływającej od SD podległych BRt i innych źródeł rozpoznania oraz współdziałających SD;
- nadzorować terminowe wykrywanie i ciągłe śledzenie ŚNP przeciwnika oraz statków powietrznych - naruszycieli warunków lotu;
- kierować pracą bojową podległych SD oraz kontrolować ich działalność bojową;
- organizować i kontrolować realizację powiadamiania i ostrzegania;
- kontrolować radiolokacyjne zabezpieczenie działań bojowych aktywnych środków walki WLOP;
- realizować współdziałanie wewnętrzne i zewnętrzne w zakresie rozpoznania i wymiany informacji o sytuacji powietrznej;
- zobrazowywać otrzymaną informację na planszetach i tablicach /ekranach/;
- przekazywać opracowaną informację na nadrzędne SD.

3.2.3. Po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- organizować i określać sposób pełnienia dyżurów na CIR;
- przeprowadzać bieżącą analizę stanu gotowości bojowej sił i środków WRt;
- kierować pracą bojową podległych SD;
- nadzorować prawidłowe funkcjonowanie środków łączności oraz zobrazowania informacji o sytuacji powietrznej
- wykonywać polecenia Szefa WRt WLOP.

3.2.4. Podczas wykonywania zadań grupa Radiolokacyjna współpracuje z:

- COKRL w zakresie wyjaśniania i analizowania sytuacji powietrznej;
- BH w zakresie wymiany informacji o zjawiskach atmosferycznych /wiatry, burze itp./;
- Wydziałem Szkolenia w zakresie szkolenia planszecistów;
- WŁ w zakresie pracy systemu łączności.

3.2.5. Działalnością Grupy Radiolokacyjnej kieruje dowódca Grupy.

Dowódca Grupy podlega bezpośrednio dowódcy Stanowiska Dowodzenia - zastępcy dowódcy CSD.

Jest przełożonym wszystkich żołnierzy i pracowników wojska wchodzących w skład Grupy.

Nadzór specjalistyczny nad dowódcą Grupy sprawuje Zastępca Szefa WRt WLOP.

4. PRZEZNACZENIE I ZADANIA CENTRALNEGO OŚRODKA KOORDYNACJI RUCHU LOTNICZEGO

4.1. PRZEZNACZENIE COKRL

Centralny Ośrodek Koordynacji Ruchu Lotniczego jest dyżurnym organem przeznaczonym do koordynacji lotów wszystkich statków powietrznych w polskiej przestrzeni powietrznej oraz prowadzenia ratownictwa lotniczego. Podlegają mu operacyjnie wszystkie dyżurne służby ruchu lotniczego. Ponadto COKRL sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów ruchu lotniczego.

4.2. ZASADNICZE ZADANIA COKRL

4.2.1. W stałej gotowości bojowej:

- planować, analizować i koordynować loty wojskowych statków powietrznych nad terytorium RP;
- koordynować zagraniczne i międzyrejonowe loty wojskowych oraz cywilnych statków powietrznych;
- przekazywać do ROKRL zezwolenia na wykonywanie lotów;
- zarządzać gotowości lotnisk docelowych i zapasowych oraz uruchamiać i wyłączać środki NEZL na obszarze całego kraju;
- nadzorować pracę w zakresie ubezpieczenia, kontroli lotów i kierowania ruchem lotniczym w strefach odpowiedzialności tych ośrodków;
- sprawować nadzór nad przestrzeganiem przepisów i zasad ruchu lotniczego;

- kierować i uczestniczyć w udzielaniu pomocy załogom statków powietrznych, które znalazły się w sytuacjach zagrażających ich bezpieczeństwu oraz akcjach poszukiwawczo ratowniczych;
- prowadzić na bieżąco ewidencję wojskowego ruchu lotniczego.

4.2.2. Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej:

- obsadzać miejsca pracy przez poszczególne osoby funkcyjne osiągając nakazany stan gotowości bojowej;
- przekazywać podległym organom ruchu lotniczego doraźnie zleconych zadań w zakresie osiągania WSGB;
- sprawdzić system łączności i przegotować się do pracy w sieciach i kierunkach radiowych;
- meldować dyżurnemu operacyjnemu CSD o osiągnięciu nakazanego stanu gotowości bojowej;
- przygotować wyznaczoną kadrę, dokumentację i wyposażenie na przejazd do ZCSD.

4.2.3. Po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- wykonywać czynności z niższych stanów gotowości bojowej jeśli dotychczas z różnych przyczyn nie zostały wykonanie;
- zbierać, rejestrować i opracowywać informację o stanie i działalności w WSGB podległych organów SRL;
- sprawdzać osiągnięcie WSGB przez lotniska docelowe i zapasowe oraz kontrolować pracę środków MEZL na terenie całego kraju.

4.2.4. Podczas wykonywania zadań COKRL współpracuje z:

- Grupą Dowodzenia Bojowego w zakresie wymiany informacji dotyczących lotów i przelotów własnych i obcych statków powietrznych, samolotów specjalnych i „ważnych" wykonujących loty na obszarze powietrznym RP, uruchamiania akcji ratowniczej w przypadku katastrofy lotniczej oraz sygnalizowania naruszenia obszaru RP przez własne i obce statki powietrzne;

- Grupą Radiolokacyjną w zakresie terminowego i jakościowego zabezpieczenia uogólnionej informacji o sytuacji powietrznej, planowanych i wykonywanych lotach samolotów własnych i obcych nad obszarem RP;
- Biurem Hydrometeorologicznym w zakresie zabezpieczenia informacji hydrometeorologicznej w rejonach lotnisk wojskowych, na trasach przelotów samolotów własnych i obcych, uprzedzania o niebezpiecznych zjawiskach pogodowych i kontrolowania sytuacji radiacyjnej;
- Węzłem Łączności w zakresie właściwej pracy i wykorzystania systemu łączności;
- cywilną służbą SRL, 4 KL i MW w zakresie planowania, koordynacji, ubezpieczenia i wymiany informacji o lotach i przelotach;
- organami SRL państw sąsiednich w zakresie planowania, ubezpieczenia i wymiany informacji o lotach i przelotach polskich wojskowych statków powietrznych nad ich terytorium, jak taż obcych wojskowych statków powietrznych nad terytorium RP.

4.2.5. Działalnością COKRL kieruje dowódca Ośrodka

Dowódca Ośrodka podlega bezpośrednio dowódcy Stanowiska Dowodzenia - zastępcy dowódcy CSD.

Jest przełożonym wszystkich żołnierzy i pracowników wojska wchodzących w skład Ośrodka.

Nadzór specjalistyczny nad dowódcą Ośrodka sprawuje szef oddziału RL WLOP.

5. PRZEZNACZENIE I ZADANIA BIURA HYDROMETEOROLOGICZNEGO

5.1. PRZEZNACZENIE BIURA HYDROMETEOROLOGICZNEGO

Biuro Hydrometeorologiczne przeznaczone jest do prowadzenia zabezpieczenia meteorologicznego centralnych organów RP, MON i podległych sztabów oraz działań WLOP. Po rozwinięciu mobilizacyjnym BH realizuje zabezpieczenie hydrologiczne.

5.2. ZASADNICZE ZADANIA BIURA HYDROMETEOROLOGICZNEGO

5.2.1. W stałej gotowości bojowej:

- zabezpieczenie pod względem meteorologicznym pracy bojowej i dowodzenia WLOP;
- udzielanie informacji meteorologicznej /hydrologicznej/ dla zabezpieczenia wojsk, sztabów oraz IC MON;
- pełnienie roli centralnej zbiornicy danych meteorologicznych i hydrologicznych dla Sił Zbrojnych;
- zbieranie i rozpowszechnianie danych o WA z lotnisk na obszarze kraju oraz danych synoptycznych, meteorologicznych i innych uzyskiwanych z IMGW /lub innych źródeł/ niezbędnych do prowadzenia zabezpieczenia na wszystkich szczeblach;
- informowanie użytkowników o aktualnych i prognozowanych stanach warunków atmosferycznych /WA/ na lotniskach i w obszarach zainteresowania;
- opracowywanie lotniczych, ogólnych i orientacyjnych prognoz pogody dla obszaru całego kraju i rozpowszechnianie ich do wszystkich komórek służby meteorologicznej WLOP;
- zabezpieczanie pod względem meteorologicznym przelotów zagranicznych i przelotów oznaczonych symbolem VIP;
- opracowywanie i rozpowszechnianie, zgodnie z obowiązującym systemem ostrzegania, ostrzeżeń prognostycznych o NZP i NWA /dla obszaru kraju/;
- wyposażenie BH w dokumentację pomocniczą i specjalistyczną i jej uaktualnianie /kody depesz, indeksy, położenie stacji itp./;
- sprawowanie ciągłego nadzoru specjalistycznego nad komórkami służby meteorologicznej WLOP sprawę wydawania wszystkim komórkom meteorologicznym lotnictwa poleceń dotyczących wykonywania dodatkowych pomiarów i obserwacji oraz opracowania prognoz i ostrzeżeń sztormowych.

5.2.2. Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej:

- wykonywanie czynności z niższych stanów gotowości bojowej jeśli nie zostały wykonanie;
- osiągnięcie nakazanego stanu gotowości bojowej;

- obsadzenie stanowisk pracy zmiany dyżurnej przez poszczególne osoby funkcyjne w normatywnym czasie;
- sprawdzenie funkcjonowania miejsc pracy;
- przygotowanie wyznaczonych oficerów, dokumentacji i wyposażenia do wyjazdu na ZCSD;
- sprawdzenie systemu łączności.

5.2.3. Po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- opracowanie i wykonanie kompletu materiałów synoptycznych;
- uruchomienie i sprawdzenie transmisji i odbioru danych w sieci radiowej;
- uruchomienie /na polecenie/ punktu ręcznego kodowania informacji meteorologicznej.

5.2.4. Podczas wykonywania zadań współpracuje z:

- Grupą Dowodzenia Bojowej w zakresie ciągłego dostarczania danych o aktualnych i prognozowanych WA na lotniskach i obszarach zainteresowania, na trasie przelotów samolotów oznaczonych VIP, ostrzegania o występujących i prognozowanych NWA i NZP oraz otrzymywania informacji o zdarzeniach /wypadkach, katastrofach/ oraz planowanych i wykonywanych przedsięwzięciach WLOP;
- Grupą Radiolokacyjną w zakresie uprzedzania o NWA i NZP oraz o warunkach propagacji;
- COKRL w zakresie ciągłego dostarczania danych o stanie WA na lotniskach i obszarach zainteresowania, na trasie przelotów samolotów oznaczonych symbolem VIP, ostrzegania o występujących i prognozowanych NWA, NZP oraz otrzymywania informacji o aktualnej sytuacji w przestrzeni powietrznej oraz planie lotów i przelotów;
- WŁ w zakresie wykorzystania systemu łączności;
- IMGW w zakresie wydawania /otrzymywania/ danych.

5.2.5. Działalnością Biura Hydrometeorologicznego kieruje kierownik BH

Kierownik BH podlega bezpośrednio dowódcy Stanowiska Dowodzenia - zastępcy dowódcy CSD DWLOP.

Kierownik BH jest przełożonym całego personelu wchodzącego w skład BH.

Nadzór specjalistyczny nad BH sprawuje Szef Służby Hydrometeorologicznej WLOP.

7. PRZEZNACZENIE I ZADANIA WYDZIAŁU DOWODZENIA

7.1. PRZEZNACZENIE WYDZIAŁU DOWODZENIA

Wydział Dowodzenia Bojowego przeznaczony jest do opracowywania dokumentacji niezbędnej do funkcjonowania SD i dokumentacji szkolenia operacyjno-takycznego zmian dyżurnych oraz bierze udział w przygotowaniu SD do treningów systemu dowodzenia i ich realizacji w oparciu o imitowaną sytuację powietrzną.

Realizuje zadania mające na celu racjonalizację funkcjonowania SD.

7.2. ZASADNICZE ZADANIA WYDZIAŁU DOWODZENIA

7.2.1. W stałej gotowości bojowej:

- zbieranie i analizowanie danych o przebiegu dyżurów i ważniejszych wydarzeniach rzutujących na ocenę pracy zmian dyżurnych;
- analiza zamierzeń szkoleniowych SP w celu przygotowania zmian dyżurnych do ich realizacji i nadzorowania;
- opracowywanie oraz aktualizowanie dokumentacji zmian dyżurnych;
- doskonalenie i koordynacja wymiany informacji pomiędzy elementami CSD;
- przedstawianie propozycji operacyjnego wykorzystania ZtSD w procesie zbioru i opracowania informacji o sytuacji powietrznej oraz w zakresie wspomagania procesów decyzyjnych;
- opracowywanie propozycji dotyczących doskonalenia obiegów informacji w systemie dowodzenia;
- udział w opracowywaniu dokumentacji osiągania WSGB przez jednostkę;

- udział w kontrolach elementów systemu dowodzenia, organizowanych przez sztab SP, do szczebla PłSD włącznie;
- opracowywanie propozycji w zakresie doskonalenia szkolenia zmian dyżurnych SD;
- udział w planowaniu szkolenia zmian dyżurnych CSD, ich organizowaniu oraz opracowywaniu dokumentacji szkoleniowej;
- udział w planowaniu i opracowywaniu dokumentacji szkolenia operacyjno-taktycznego;
- udział w realizacji zabezpieczenia działań zmiany dowodzenia Dowództwa SP.

7.2.2. Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej:

- uaktualnianie dokumentacji grupy dowodzenia bojowego;
- wzmocnienie grupy dowodzenia bojowego oraz grupy radiolokacyjnej funkcyjnymi, w ramach posiadanych specjalności;
- organizowanie i koordynowanie przygotowań do wyjazdu zmiany dyżurnej na ZCSD i RCSD;

7.2.3. Po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- wykonywanie zadań w składzie grupy dowodzenia bojowego /grupy radiolokacyjnej/;
- wykonywanie zadań w składzie zmiany dyżurnej na ZCSD;

7.2.4. Podczas wykonywania zadań wydział Dowodzenia współpracuje z:

- Grupą dowodzenia bojowego w zakresie doskonalenia organizacji pracy, procesu dowodzenia, obiegu informacji i dokumentów;
- Grupą Radiolokacyjną w zakresie koordynowania zbioru informacji o sytuacji powietrznej oraz pozyskiwania dodatkowych źródeł informacji;
- obsługą ZtSD „WIDŁAK" w zakresie operacyjnego i funkcjonalnego wykorzystania możliwości ZtSD w procesie realizacji postawionych działań;

- Wydziałem szkolenia w zakresie doskonalenia technologii pracy zmian dyżurnych oraz przygotowania i opracowania treningów z imitowaną sytuacji powietrzną;
- Sztabem jednostki w zakresie planowania i organizacji szkolenia osób funkcyjnych zmian dyżurnych oraz szkolenia operacyjno-taktycznego;
- Wydziałem dowodzenia SP w zakresie funkcjonowania systemu dowodzenia, organizacji ćwiczeń, treningów oraz kontroli.

8. PRZEZNACZENIE I ZADANIA WYDZIAŁU SZKOLENIA

8.1. PRZEZNACZENIE WYDZIAŁU SZKOLENIA

Wydział Szkolenia przeznaczony jest do zapewnienia właściwych warunków realizacji kompetencyjnego obowiązku Dowódcy WLOP w zakresie organizowania i prowadzenia działalności instruktorsko - metodycznej w postaci krótkotrwałych kursów dla dowódców, kierowniczej kadry ZT i Oddziałów oraz dla zmian dyżurnych SD.

8.2. ZASADNICZE ZADANIA WYDZIAŁU SZKOLENIA

8.2.1. W stałej gotowości bojowej:

- w zakresie prac analityczno - studialnych:
  - analizowanie taktyki działania poszczególnych rodzajów Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej oraz doskonalenie zasad współdziałania taktycznego między nimi w ramach zintegrowanej OP RP,
  - analizowanie obiegu informacji na taktycznym i operacyjno-taktycznym szczeblu dowodzenia oraz wypracowywanie wniosków w zakresie jego doskonalenia,
  - opracowywanie nowych form i metod przetwarzania i prezentacji informacji dla potrzeb procesu szkolenia i pracy bojowej na SD;
- w zakresie przygotowania i prowadzenia szkolenia:
  - opracowywanie materiałów szkoleniowych i analitycznych dla potrzeb szkolenia taktycznego kierowniczej kadry ZT i oddziałów oraz zmian dyżurnych SD szczebla taktycznego i operacyjno-taktycznego;

- przygotowanie i prowadzenie wykładów, treningów sztabowych i gier decyzyjnych;
- doskonalenie umiejętności zespołów dowodzenia SD w dowodzeniu podległymi i operacyjnie podporządkowanymi siłami i środkami w ramach zintegrowanej OP RP;
- doskonalenie umiejętności zmian dyżurnych SD w pełnieniu dyżurów bojowych i kierowaniu działalnością sił i środków wyznaczonych do pełnienia dyżurów w systemie OP.

8.2.2. Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej:

- uzupełnienie zmiany dyżurnej CSD /GB, CIR, ZSyD/ zgodnie z bieżącymi poleceniami.

8.2.3. Po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- prowadzenie działalności szkoleniowej z żołnierzami przybywającymi w ramach mobilizacyjnego rozwinięcia JW;
- uzupełnienie i działalność w składzie obsługi systemu automatyzacji dowodzenia w ramach informatycznego zabezpieczenia działalności Grupy Planowania Działań Bojowych /3 żołnierzy zawodowych/;
- uzupełnienie i działalność w składzie grupy radiolokacyjnej /1 żołnierz zawodowy/.

8.2.4. Podczas wykonywania zadań współpracuje z:

- sztabem i szefostwami DWLOP oraz wydziałami organizacji dowodzenia korpusów w zakresie planowania i organizacji procesu szkolenia;
- wydziałem operacyjnym CSD w zakresie koordynacji tematyki szkolenia;
- COKRL w zakresie przygotowania i prowadzenia zajęć z tematyki RL;
- BH w zakresie przygotowania i prowadzenia zajęć z meteorologicznego /hydrologicznego/ zabezpieczenia GB;
- GB i GR/lok. w zakresie przygotowania i prowadzenia zajęć w organizacji pracy bojowej.

8.2.5. Działalnością Wydziału Szkolenia kieruje szef Wydziału Szkolenia

Szef Wydziału Szkolenia podlega bezpośrednio dowódcy SD - zastępcy dowódcy CSD i jest przełożonym całej obsady etatowej wydziału. Nadzór merytoryczny sprawuje szef oddziału szkolenia i OT DWLOP.

9. PRZEZNACZENIE I ZADANIA CENTRUM RADIOWEGO

9.1. PRZEZNACZENIE CENTRUM RADIOWEGO

Centrum Radiowe (CR) jest elementem Węzła Łączności CSD DWLOP przeznaczonym do zapewnienia łączności radiowej z przełożonym /SG WP/, podwładnymi /KOP, KL i JBP/, współdziałania /MW, OW/, w sieciach dowodzenia, alarmowania, ostrzegania i powiadamiania o sytuacji powietrznej oraz w sieciach powietrznych lotnictwa SZ RP.

9.2. ZASADNICZE ZADANIA CENTRUM RADIOWEGO

9.2.1. W stałej gotowości bojowej:

- utrzymywać ciągłość systemu łączności radiowej w sieciach i kierunkach radiowych;
- prowadzić wymianę korespondencji w ramach potrzeb operacyjnych, a przy jej braku sprawdzać systematycznie łączność w czynnych sieciach i kierunkach radiowych w seansach co 4 godziny;
- realizować planowane treningi radiowe przestrzegając ograniczeń pracy środków radioelektronicznych zarządzanych przez dyżurnych operacyjnych CSD;
- przestrzegać maskowania pracy urządzeń radiowych;
- systematycznie kontrolować przestrzeganie przepisów i zasad prowadzenia korespondencji radiowej;
- utrzymywać sprzęt w ciągłej sprawności technicznej;
- prowadzić nadzór nad prawidłową eksploatacją oraz wykorzystywanie środków łączności radiowej przez użytkowników;

- prowadzić ciągłe doskonalenie systemu łączności radiowej oraz podnoszenie kwalifikacji obsług poprzez szkolenie specjalistyczne i treningi;
- prowadzić aktualną dokumentację bojową, techniczną i eksploatacyjną.

9.2.2. Podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej:

- sprawnie realizować nakazane przedsięwzięcia osiągania WSGB przez Centrum Radiowe;
- obsadzić stanowiska pracy na poszczególnych elementach Centrum Radiowego kadrą, żołnierzami służby zasadniczej i pracownikami wojska;
- uruchomić sieci i kierunki radiowe przewidziane do pracy w WSGB;
- uaktualnić dane dotyczące bieżącego stanu technicznego sił Centrum Radiowego;
- meldować starszemu dyżurnemu łączności CSD o osiągnięciu przez siły i środki CR gotowości bojowej nr 1.

9.2.3. Po osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej:

- kontrolować łączność we wszystkich sieciach i kierunkach radiowych i radiotelefonicznych co:
  - 4 godziny tylko przy braku wymiany korespondencji;
  - 1 godzinę po utracie łączności przewodowej z danym korespondentem;
- prowadzić ciągły nasłuch w sieciach i kierunkach radiowych i przekazywać odebraną informację .do zainteresowanych osób funkcyjnych;
- prowadzić na bieżąco analizy stanu sił i środków oraz przedstawiać propozycję na usprawnienie bądź odtworzenie naruszonego systemu łączności radiowej;
- przygotować sprzęt do wyjazdu na RCSD;
- szkolić i zgrywać przybyłych żołnierzy rezerwy na elementach CR.

9.2.4. Podczas wykonywania zadań Centrum Radiowe współpracuje z:

- służbami logistycznymi jednostki w zakresie zaopatrzenia i remontów sprzętu;
- pozostałymi elementami WŁ w zakresie prawidłowej eksploatacji kanałów łączności;

- innymi węzłami łączności WLOP oraz MON w zakresie poprawnej pracy systemu łączności;

9.2.5. Działalnością Centrum Radiowego (Radiowe Centrum Nadawcze i Radiowe Centrum Odbiorcze) kieruje kierownik Centrum Radiowego

Kierownik CR podlega szefowi WŁ, a w sprawach specjalistycznych również jego zastępcom. Kierownik CR jest przełożonym całego personelu CR.

Załącznik Nr 2

OBSADY OPERACYJNE I ZABEZPIECZAJĄCE FUNKCJONOWANIE SD I ZSD KOP

Lp.	Stanowisko na SD	Stanowisko etatowe		Uwagi
		SD	ZSD	
1	2	3	4	5
	CENTRUM DOWODZENIA (CD)			
1.	Dowódca korpusu	Dowódca Korpusu	Z-ca D-cy Korpusu	
2.	Szef Logistyki z-ca d-cy korpusu	Szef Logistyki z-ca d-cy korpusu	Szef Oddz.Tech.Lot. z-ca Szefa Logistyki	
3.	Szef WL	Szef Oddziału WL	Z-ca Szefa Oddz. WL	
4.	Szef WRiA	Szef Oddziału WRiA	Z-ca Szefa Oddz. WRiA	
5.	Dyżurny operacyjny	Dyżurny operacyjny Z-ca Szefa Sztabu	Dyżurny operacyjny Z-ca Szefa Sztabu	
6.	Oficer kierunkowy WR	Oficer grupy kierow. SD	Nawigator grupy kierow. SD	
7.	Oficer kierunkowy WR	Oficer grupy kierow. SD		
8.	Oficer kierunkowy LM	Nawigator grupy kierow. SD	Nawigator grupy kierow. SD	
9.	Oficer kierunkowy LM	Nawigator grupy kierow. SD		
10.	Oficer współdziałania	Z-ca dyżurnego operacyjnego	Nawigator grupy kierow. SD	
	CENTRUM INFORMACYJNO - ROZPOZNAWCZE (CIR)			
1.	Dowódca Brygady	Dowódca Brygady	Z-ca D-cy	
2.	Szef Logistyki z-ca d-cy BRt	Szef Logistyki z-ca d-cy BRt	St. oficer logistyki	
3.	Dowódca SD	Dowódca SD BRt		
	GRUPA OPRACOWANIA INFORMACJI			
4.	St.oficer analizy syt. powietrznej	St. oficer SD	St. oficer SD	
5.	Oficer analizy	St. oficer SD	Oficer SD	
6.	Oficer analizy	St. oficer SD	Oficer SD	
7.	Oficer sektora PD	Oficer SD	Oficer SD	
8.	Oficer sektora PN	Oficer SD	Oficer SD	
9.	Oficer kierunku do CSD			
10.	Chorąży współdziałania	Chorąży SD	Chorąży SD	
11.	Chorąży charakterystyki	Chorąży SD	Chorąży SD	

1	2	3	4	5
12.	Chorąży kontroli lotów planowych	Chorąży SD	Chorąży SD	
13.	Chorąży powiadamiania			
14.	D-ca pl. planszec. ZSD	--------	D-ca plutonu planszecist.	
ZESPÓŁ PLANOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH (ZPDB)				
	GRUPA DOWODZENIA			
1.	Szef Sztabu zmiany bojowej korpusu	Szef Wydziału Operacyjnego	Z-ca Szefa Sztabu	
2.	Szef Wydz. Operacyjn.	St. oficer Wydz. Oper.	St.oficer Wydz. Oper.	
3.	Oficer operacyjny	St. Inspektor Wydz. Szkolenia	St. Inspektor Wydz. Szkolenia	
4.	Szef Wojsk Łączności i UL	Szef Oddziału Łączności i UL	Z-ca Szefa Oddziału Łączności i UL	
5.	Oficer Oddziału Łączności i UL			
6.	Szef Wydz. Dowodzenia	Szef Wydz. Dowodzenia	St. oficer Wydz. Dowodzenia	
7.	Szef Wydz. Rozpoznania i Walki Radioelektronicz.	Szef Wydz. Rozpoznania i Walki Radioelektronicz.	St.Oficer Wydz. RiWR	
8.	Szef Wydz. Obrony Przeciwchemicznej	Szef Wydz. Obrony Przeciwchemicznej		
9.	Oficer Oddziału WL			
10.	Oficer Oddziału WRiA			
11.	Oficer logistyki	St.oficer Oddz. Plan. i Szkol. Logistyki	St.oficer Oddz. Plan. i Szkol. Logistyki	
12.	Szef Wydziału Oświat.-Wychowawczego	Szef Wydziału Oświat.-Wychow.	Szef Wydziału Oświat.-Wychow.	
13.	Oficer d/s obrony naziemnej			
	GRUPA PLANOWANIA DZIAŁAŃ BRt			
14.	Szef sztabu zmiany bojowej BRt	Szef sztabu BRt	St.oficer sztabu ds szkolenia	
15.	Szef Wydziału Operacyjnego	Szef Wydziału Operacyjnego	St. oficer Wydz.Oper.	
16.	St. oficer rozpoznawczy			
17.	Szef obrony pchem.		---------	
18.	Szef łączności	Szef łączności		
19.	Kierownik sekcji oświatowo - wych.	Kierownik sekcji oświatowo - wych.		
20.	Inżynier sekcji technicz.	Inżynier sekcji techn.	Inżynier sekcji techn.	
ZESPÓŁ KIEROWANIA MOBILIZACYJNYM ROZWINIĘCIEM JEDNOSTEK (ZKMRJ)				
1.	Kierownik zespołu	Szef Wydziału Org.-Mob.	Szef Wydziału Org.-Mob.	

1	2	3	4	5
2.	Oficer Wydz. Kadr	St. Oficer Wydz. Kadr	St. Oficer Wydz. Kadr	
3.	Oficer Logistyki			
GRUPA EWIDENCYJNO - SPRAWOZDAWCZA				
1.	Kierownik grupy	Oficer Wydz. Oper.		
2.	Oficer Oddziału WL	Oficer Oddziału WL	Oficer Oddziału WL	
3.	Oficer Oddziału WRiA	St. Inż. Wydziału eksploatacji OWRiA	Inż. Wydziału eksploatacji OWRiA	
4.	Oficer Logistyki			
5.	Oficer kierunkowy do CSD	Z-ca dyżurnego operacyjnego	Z-ca dyżurnego operacyjnego	na ZSD pełni funkcję kierow. GES
6.	Oficer BRt	Oficer sztabu BRt	Oficer sztabu BRt	
GRUPA KIEROWANIA SYSTEMEM NAPROWADZANIA KOP				
1.	Starszy nawigator korpusu	Starszy nawigator Oddziału WL		
2.	Starszy nawigator GKSN	Starszy nawigator KPN	Starszy nawigator KPN	
3.	Nawigator GKSN	Nawigator KPN		
REGIONALNE BIURO METEOROLOGICZNE (RBM)				
1.	Szef Służby Meteorologicznej	Szef Służby Meteorologicznej	St. synoptyk RBM	
2.	St. synoptyk RBM	St. synoptyk RBM	St. synoptyk RBM	
3.	Synoptyk	Synoptyk RBM	----------	
4.	Technik - operator	Technik RBM	Technik RBM	
5.	Obserwator	Obserwator RBM	Obserwator RBM	
REJONY OŚRODEK KOORDYNACJI RUCHU LOTNICZEGO (ROKRL)				
1.	Szef Wydziału Ruchu Lotniczego	Szef Wydziału Ruchu Lotniczego	St. Oficer Wydziału Ruchu Lotniczego	
2.	St. oficer	St. oficer ROKRL	St. oficer ROKRL	
3.	Oficer współdziałania	Oficer współdz.ROKRL	Oficer współdz. ROKRL	
4.	Oficer ds ubezpieczenia lotów	Oficer ROKRL	Oficer ROKRL	
5.	Oficer kierunku	Oficer kierunku ROKRL	Oficer kierunku ROKRL	
6.	Chorąży kierunku	Chorąży kier. ROKRL	Chorąży kier. ROKRL	
7.	Chorąży kierunku	Chorąży kier. ROKRL	Chorąży kier. ROKRL	
8.	Chorąży kierunku	Chorąży kier. ROKRL	----------	
9.	Chorąży kierunku	Chorąży kier. ROKRL	----------	
10.	Dowódca obsługi systemu NOTEĆ		----------	
11.	Technik obsługi systemu NOTEĆ	Technik obsługi	----------	

1	2	3	4	5
GRUPA OSTRZEGANIA				
1.	Starszy oficer ostrzegania	Starszy oficer grupy powiadamiania SD		
2.	Chorąży ostrzegania	Chorąży grupy powiad. SD (na czas „W")	Chorąży grupy powiad. SD (na czas „W")	
PODOŚRODEK KOORDYNACJI SP I RL (PKSP i RL)				
1.	Koordynator PiRL	St. inspektor BL		
2.	Nawigator PiRL	Nawigator SD		
OŚRODEK ANALIZY SKAŻEŃ (OAS)				
1.	Kierownik OAS	Kierownik OAS		
2.	Oficer OAS		Oficer OAS (na „W")	
ZESPÓŁ KIEROWANIA ZABEZPIECZENIEM LOGISTYCZNYM (ZKZL)				
1.	Szef Oddz. Plan. i Szkol. z-ca Szefa Logistyki	Szef Oddz. Plan. i Szkol. z-ca Szefa Logistyki	Szef Oddz. Materiałowego	
2.	Szef Oddz. Techniki Naziemnej	Szef Oddz. Techniki Naziemnej	Szef Wydziału Remontów i Zaopatrz.	
3.	Szef Wydz. Eksploatacji Pojazdów Mech.	Szef Wydz. Eksploatacji Pojazdów Mech.	St. Oficer Wydz. Eksploatacji Pojazdów Mech.	
4.	Szef Wydz. Zabezpiecz. Środków Boj.	Szef Wydz. Zabezpiecz. Środków Boj.	St. Oficer Wydz. Napraw Sprzętu Lotn.	
5.	Szef Wydz. Służby Zdrowia	Szef Wydz. Służby Zdrowia	St. Oficer Wydz. Służby Zdrowia	
6.	Szef Wydz. Infrastruktury	Szef Wydz. Infrastruktury	St. Inspektor ds O-chrony Środowiska	
7.	St. oficer (żywnościowy)	St. oficer	St. oficer	
8.	St. oficer (mundurowy)	St. oficer	St. oficer	
9.	St. oficer (MPS)	St. oficer	St. oficer	
10.	St. oficer Wydz. Zab. Środków Boj.	St. oficer Wydz. Zab. Środków Boj.	St. oficer	
GRUPA SZEFA WYDZIAŁU KW				
1.	Kierownik grupy KW	Szef Wydziału KW	Z-ca szefa Wydziału KW	
2.	Oficer operacyjny KW	St. oficer Wydziału KW	St. oficer Wydziału KW	
ZESPÓŁ ZABEZPIECZENIA FUNKCJONOWANIA SD				
1.	Dowódca SD Korpusu	Dowódca SD Korpusu	St. oficer ROKRL	
2.	D-ca APD CYBER-WA	Dowódca aparatowni	----------	
3.	St. inżynier ZSyD	St. inżynier ZSyD	----------	
4.	Inżynier ZSyD	Inżynier	----------	
5.	Technik elektronik ZSyD	Technik	----------	

1	2	3	4	5
6.	Technik zasilania i klimatyzacji ZSyD	Technik	----------	
7.	Dowódca obsługi AŁMAZ-3	Dowódca obsługi	Technik obsługi	
8.	D-ca grypy technicznej	Dowódca obsługi APD SD	Dowódca grupy konserw. SD	
9.	Kierownik kancelarii tajnej SD	Kierownik kancelarii tajnej sztabu	St. oficer Wydz. Łączn. Specjalnej	na ZSD te obow. wykon. dodatk.
10.	Kreślarz SD	Kierownik kreślarni - kreślarz sztabu	St. Kancelista - kreślarz Wydz. Operacyjnego	
11.	Dowódca grupy ochrony ZSD	----------	D-ca obsługi APD SD	
		ZESPÓŁ WĘZŁA ŁĄCZNOŚCI		
1.	Szef WŁ	Szef WŁ	Z-ca szefa WŁ ds szkolenia	
2.	Z-ca szefa WŁ ds technicznych	Pomocnik kierownika sekcji technicznej WŁ	Inżynier sekcji technicznej	
3.	Dyżurny łączności WŁ	Dyżurny łączności	Dyżurny łączności	
4.	Kierownik sekcji łączności utajnionej	Kierownik sekcji łączności utajnionej	Kierownik sekcji łączności utajnionej	
5.	Kierownik stacji telefonicznej	Kierownik stacji telefonicznej	Kierownik obsługi przełączalni	
6.	Kierownik RCN	Kierownik Centrum Radiowego	Pomocnik Centrum Radiowego	
7.	Dyżurny łączności RCN	Dyżurny łączności Centrum Radiowego		
8.	Dowódca obsługi radiostacji tylko ZSD (7 osób)	----------	Dowódca plutonu radiowego, 6xd-ca obsługi rdst.	
9.	Kierownik obsługi stacji teletransmisji	Technik obsługi stacji teletransmisji	Kierownik obsługi stacji teletransmisji	
10.	Kierownik RCO	Kierownik Centrum Radiowego	Dyżurny łączności Centrum Radiowego	
11.	Dyżurny łączności RCO	Dyżurny łączności Centrum Radiowego	Dowódca plutonu radiowego	
		GRUPA ŁĄCZNOŚCI SPECJALNEJ		
1.	Szef Wydziału Łączności specjalnej	Szef Wydziału Łączności specjalnej	St. Oficer Wydziału Łączności specjalnej	na ZSD pełni obow. kier. KT
2.	Kierownik stacji łączności specjalnej	Kierownik stacji łączności specjalnej WŁ	St. operator stacji łączn. specjalnej WŁ	
3.	St. operator stacji łączności specjalnej	St. operator stacji łączn. specjalnej WŁ		

Załącznik Nr 3

W Y K A Z

ZASADNICZYCH DOKUMENTÓW WYKONYWANYCH LUB PROWADZONYCH PRZEZ ZMIANĘ BOJOWĄ SD KOP

Lp.	Nazwa dokumentu	Rodzaj dokumentu	Termin wydania lub prowadzenia
1	2	3	4
	CENTRUM DOWODZENIA		
1.	Dziennik działań bojowych dowódcy	ewidencyjne	na bieżąco
2.	Dziennik działań bojowych szefa WL	-"-	-"-
3.	Dziennik działań bojowych szefa WRiA	-"-	-"-
4.	Dzienniki pracy oficerów kier. LM	-"-	-"-
5.	Dzienniki pracy oficerów kier. WR	-"-	-"-
6.	Dzienniki pracy oficerów oficera współdziałania	-"-	-"-
7.	Książka ewidencji ograniczeń promieniowania energii elektromagnetycznej	-"-	-"-
	CENTRUM INFORMACYJNO - ROZPOZNAWCZE		
	GRUPA DOWODZENIA		
1.	Dziennik działań bojowych dowódcy	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Dziennik działań bojowych szefa służb technicznych	-"-	-"-
	GRUPA OPRACOWANIA INFORMACJI		
1.	Dziennik pracy bojowej	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Dziennik pracy oficerów SD	-"-	-"-
3.	Zdjęcia fotograficzne (negatyw) planszetu sytuacji ogólnej	sprawozdawczy	na bieżąco
4.	Schemat sprawozdawczy (kalka) z prowadzenia celów powietrznych przez BRt w okresie od godz. ... do godz. ... dnia ...	-"-	wg potrzeb
	ZESPÓŁ PLANOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH		
1.	Dziennik uderzeń dokonanych przez nieprzyjaciela w rejonie korpusu i poniesionych strat	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Dziennik meldunków (zarządzeń) bojowych KOP	-"-	wg potrzeb
3.	Decyzja dowódcy korpusu OP		-"-
4.	Zarządzenie wstępne dowódcy korpusu OP	-"-	-"-
5.	Rozkaz bojowy dowódcy korpusu OP	-"-	-"-
6.	Zarządzenie bojowe dowódcy korpusu OP	-"-	-"-

1	2	3	4
7.	Meldunek bojowy korpusu OP z sytuacji na 02.00	sprawozdawczy	do godz. 03.00
8.	Meldunek bojowy korpusu z sytuacji na 14.00	-"-	do godz. 15.00
9.	Meldunek bojowy uzupełniający	-"-	doraźnie
10.	Część tekstowa do meldunku dowódcy korpusu OP za nalot (wzór nr 4)	-"-	20 min. po nalocie
11.	Dziennik wiadomości o nieprzyjacielu i zestawienie danych o działalności ŚNP w czasie nalotu	ewidencyjny	na bieżąco
12.	Meldunek „D" oficera rozpoznawczego	sprawozdawczy	bezpośrednio po nalocie
13.	Meldunek rozpoznawczy po nalocie	-"-	do 40 min. po nalocie
14.	Komunikat rozpoznawczy	informacyjny	wg potrzeb
15.	Protokół z przesłuchania jeńca (zbiega)	sprawozdawczy	-"-
16.	Meldunek dobowy o stanie łączności KOP	-"-	do godz.20.00
17.	Sprawozdanie operacyjne z sytuacji na 22.00	-"-	do godz. 01.00
	GRUPA PLANOWANIA DZIAŁAŃ BRt		
1.	Dziennik uderzeń dokonanych przez przeciwnika w rejonie BRt i poniesionych strat	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Decyzja dowódcy BRt	normatywny	wg potrzeb
3.	Zarządzenie wstępne dowódcy BRt	-"-	-"-
4.	Rozkaz bojowy dowódcy BRt	-"-	-"-
5.	Zarządzenie bojowe dowódcy BRt	-"-	-"-
6.	Meldunek bojowy BRt z sytuacji na 02.00	sprawozdawczy	do godz.02.30
7.	Meldunek bojowy BRt z sytuacji na 14.00	-"-'	do godz.14.30
8.	Meldunek bojowy uzupełniony	-"-	doraźnie
9.	Część tekstowa do meldunku dowódcy BRt za nalot (wzór nr 4)	-"-	15 min. po nalocie
	ZESPÓŁ KIEROWANIA MOBILIZACYJNYM ROZWINIĘCIEM JEDNOSTEK (ZKMRJ)		
1.	Zestawienie meldunków o stanie ukompletowania korpusu	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Meldunki okresowe i doraźne		wg instr. sygn. Szt. Gen. 1260/8
3.	Meldunki o stratach i dokumenty normatywne z tym związane		wg instr. sygn. Szt. Gen. 1170/8
4.	Meldunek o stanie bojowym (wzór Org. - ps/1/2)		do 24 godz. po mob. rozwinięciu
	GRUPA EWIDENCYJNO - SPRAWOZDAWCZA		
1.	Dziennik pracy kierownika i of. grupy	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Meldunek o stopniowym osiąganiu PGB przez korpus OP (wzór nr 0)	sprawozdawczy	-"-

1	2	3	4
3.	Meldunek o sytuacji bojowej w granicach obrony korpusu OP (wzór nr 1)	sprawozdawczy	co 15 min. od rozp. nalotu
4.	Meldunek korpusu OP za nalot (bez części tekstowej - wzór nr 4)	-"-	wg ustaleń w zszywce „Wzory ..."
5.	Mapa (kalka) sprawozdawcza z działań bojowych korpusu OP w okresie od godz. ... do godz. ... dnia ...	-"-	wg potrzeb
GRUPA KIEROWANIA SYSTEMEM NAPROWADZANIA			
1.	Zarządzenie nawigatorskie starszego nawigatora korpusu	normatywny	wg potrzeb
2.	Kalkulacja możliwości jednoczesnego naprowadzania	planistyczny	na bieżąco
3.	Dziennik przekazywania dowodzenia LM	ewidencyjny	-"-
4.	Dziennik udzielania pomocy załogom w powietrzu	ewidencyjny	wg potrzeb
5.	Zestawienie rezultatów naprowadzania	sprawozdawczy	bezpośrednio po nalocie
REGIONALNE BIURO METEOROLOGICZNE			
1.	Dziennik pracy starszego synoptyka	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Dziennik prognoz	-"-	2 razy na dobę godz. 6.00 i 18.00
3.	Blok ostrzeżeń o niebezpiecznych zjawiskach pogody	-"-	w razie prognoz NZP i NWA
4.	Dziennik otrzymanych i udzielonych informacji	-"-	na bieżąco
REJONOWY OŚRODEK KOORDYNACJI RUCHU LOTNICZEGO			
1.	Dziennik przelotów (wzór RL-2)	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Dziennik przyjmowania i realizacji zamówień pracy środków UL (wzór RL-6)	ewidencyjno - sprawozdawczy	wg potrzeb
3.	Dziennik ewidencji wypuszczanych balonów przez jednostki wojskowe oraz placówki IMiGW	ewidencyjny	wg potrzeb
GRUPA OSTRZEGANIA			
1.	Dziennik ewidencji nadanych (odwołanych) ostrzeżeń	ewidencyjny	na bieżąco
OŚRODEK ANALIZY SKAŻEŃ (OAS)			
1.	Dziennik ewidencji informacji	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Dziennik rozpoznania	-"-'	wg potrzeb
3.	Dziennik meteorologiczny	-"-	-"-
4.	Dziennik prognozowanych strat i skażeń	-"-	-"-
5.	Mapa (kalka) przewidywanej sytuacji skażeń	-"-	-"-
6.	Mapa (kalka) prognozowanej sytuacji skażeń	planistyczny	-"-

1	2	3	4
7.	Mapa (kalka) rzeczywistej sytuacji skażeń	sprawozdawczy	-”-
8.	Meldunek do OSA CSD DWLOP (wzór Ch-9)	-”-	na godz. 6.00; 12.00; 24.00
9.	Meldunek do OSA CSD DWLOP (wzór Ch-9 do Ch-8)	-”-	wg potrzeb
10.	Meldunek kierownika OAS	-”-	-”-
	ZESPÓŁ KIEROWANIA ZABEZPIECZENIEM LOGISTYCZNYM (ZKZL)		
1.	Dziennik logistycznego zabezpieczenia działań bojowych	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Plan zabezpieczenia logistycznego	normatywny	wg potrzeb
3.	Meldunek dobowy	sprawozdawczy	do godz. 18.00
4.	Meldunek doraźny	-”-	wg potrzeb
5.	Zarządzenie zabezpieczenia logistycznego szefa służb technicznych - z-cy dowódcy	normatywny	-”-
	ZESPÓŁ ZABEZPIECZENIA FUNKCJONOWANIA SD		
1.	Książka obsady stanowisk etatowych SD (wzór MON Org. oe/2)	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Ewidencja strat i szkód w ludziach i sprzęcie	-”-	wg potrzeb
	ZESPÓŁ WĘZŁA ŁĄCZNOŚCI		
1.	Zeszyt pracy szefa węzła łączności	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Zeszyt pracy kierownika elementu (komórki organizacyjnej)	-”-’	-”-
3.	Graficzny meldunek pracy WŁ (wzór MON-łącz-Łp/3)	sprawozdawczy	-”-
4.	Ewidencja prowadzonych/odwołanych ograniczeń pracy środków łączności radiowej	ewidencyjny	wg potrzeb
5.	Ewidencja przyjętych łącz grupy Ax, Bx, Cx	-”-	-”-
6.	Dziennik doręczeń telegramów (wzór MON-łącz-ł/5)	-”-	na bieżąco
7.	Dziennik telegramów wychodzących (wzór MON-łącz-ł/6)	-”-	-”-
8.	Dziennik telegramów wchodzących (wzór MON-łącz-ł/7)	-”-	-”-
9.	Dziennik aparatowy (wzór MON-łącz-ł/8, 8a)	-”-	-”-
10.	Dziennik ewidencji pracy nadajników radiowych (wzór MON-łącz-łr/2)	-”-	-”-
11.	Dziennik korespondencji radiostacji (wzór MON-łącz-łr/1)	-”-	-”-

1	2	3	4
	GRUPA ŁĄCZNOŚCI SPECJALNEJ		
1.	Dziennik ewidencji szyfrogramów wychodzących	ewidencyjny	na bieżąco
2.	Dziennik ewidencji szyfrogramów wchodzących	-"-	-"-
3.	Dziennik ewidencji dokumentów kluczowych	-"-	wg potrzeb
4.	Protokół przekazania dokumentów lub urządzeń szyfrowo - kodowych	sprawozdawczy	-"-
5.	Wytyczne w sprawie organizowania i funkcjonowania łączności specjalnej	normatywny	-"-

Załącznik Nr 4

PRZYKŁADOWE UKŁADY BRIEFINGÓW

A. STANDARDOWY BRIEFING

1. Wprowadzenie
   - Cel briefingu
   - Umiejscowienie go w całokształcie pracy
   - Planowany sposób postępowania
2. Przedstawienie treści
   - Fakty
   - Zależności pomiędzy nimi
   - Podstawowe informacje
3. Oceny
4. Skutki
5. Uwagi końcowe
   - Podsumowanie
   - Odpowiedzi na ewentualne pytania
   - Zakończenie

B. BRIEFING INFORMACYJNY

(Informacja o położeniu w celu orientowania)

1. Wykład o zaistniałej sytuacji
   - Przedstawienie problemów
2. Stan lub zmiana położenia przeciwnika
3. Stan lub zmiana położenia własnego
4. Przegląd dotychczasowych przedsięwzięć
5. Planowany dalszy sposób postępowania

C. BRIEFING DECYZYJNY

(Informacja o położeniu dla wypracowania decyzji)

1. Wprowadzenie
2. Analiza informacji o położeniu
3. Ocena położenia przeciwnika
4. Ocena własnego położenia
5. Ocena istotnych warunków atmosferycznych
6. Ustalenie/określenie możliwości
7. Propozycje decyzji

Załącznik Nr 5

OCENA ROZPOZNAWCZA (WYWIADOWCZA)

(odsyłacz: mapy, inne potrzebne dokumenty i elementy)

1. ZADANIE

Określa się w formie ogólnej zadanie własnego związku operacyjnego z wyjaśnieniem celów operacji.

2. SYTUACJA PRZECIWNIKA

Podaje się warunki oraz ich wpływ na możliwości działania przeciwnika na wykonanie zadania przez wojska własne.

A. CHARAKTERYSTYKA REJONU DZIAŁAŃ BOJOWYCH

1. Geografia wojenna
   a) topografia terenu
   b) hydrografia
   c) warunki meteo
2. Możliwości transportowe
3. Możliwości telekomunikacyjne
4. Zagadnienia polityczne
5. Zagadnienia ekonomiczne
6. Zagadnienia socjalne
7. Zagadnienia naukowe i techniczne

B. SYTUACJA WOJSKOWA PRZECIWNIKA (sił lądowych, powietrznych, morskich i służb)

1. Stan liczebne
2. Skład bojowy
3. Dyslokacja i ugrupowanie
4. Możliwości narastania sił
5. Ruchy wojsk i inne przejawy działalności
6. Zagadnienia kwatermistrzowskie
7. Ilość okrętów bojowych
8. Techniczna charakterystyka uzbrojenia i sprzętu

9. Rozpoznanie radioelektroniczne

10. Broń atomowa, chemiczna, biologiczna i radioaktywna

11. Wyszczególnienie silnych i słabych stron

C. MOŻLIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ PARTYZANCKICH I WOJNY PSYCHOLOGICZNEJ

1. Siły partyzantki
2. Wojna psychologiczna
3. Dywersja
4. Sabotaż

3. MOŻLIWOŚCI PRZECIWNIKA

Wymienia się oddzielnie wszystkie ewentualne warianty działania przeciwnika, które mogą mieć wpływ na wykonanie otrzymanego zadania przez wojska własne.

4. ANALIZA MOŻLIWOŚCI PRZECIWNIKA

Analizuje się poszczególne możliwości potencjału bojowego przeciwnika w świetle otrzymanego zadania, uwzględniając wszystkie problemy zawarte w pkt.2.

Celem tej analizy jest określenie i uzasadnienie stopnia prawdopodobieństwa przyjęcia przez przeciwnika danego wariantu działania, przy uwzględnieniu mocnych i słabszych atutów nieprzyjaciela.

5. WNIOSKI

Wnioski wynikające z tez zawartych w pkt. 4 obejmują w miarę możliwości skutki działania przeciwnika i wpływ tych działań na wykonanie otrzymanego zadania. W razie potrzeby wyszczególnia się słabe i mocne strony przeciwnika.

.....
(Szef Oddziału Rozpoznawczego)

Załącznik Nr 6

STRUKTURA ORGANIZACYJNA SZTABU NATO